

občina krško

NAS' GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

»Že Edvard Kardelj je pred leti zapisal tudi tole: Generacije, ki ne bi bile sposobne pravilno ocenjevati in spoštovati najvišjega ustvarjalnega vzpona ljudskih množic svojega naroda in se učiti na njegovih zmagah in porazih ter na zakonitostih, ki oblikujejo njihovo zavest v posameznih zgodovinskih obdobjih, bi bile slab branilec interesov in bodočnosti svojega naroda in delovnega človeka. Kajti narod, ki ne bi bil sposoben spoštovati časti tistih svojih ljudi, ki so prispevali k njegovi svobodi in njegovemu napredku, bi z obema nogama gazil po svoji časti in interesih!... In prav Avnoj, ki ga imenujemo tudi za rojstni dan nove Jugoslavije, je bil po svoji vsebini in razsežnosti svojih sklepov dejanje, ki ga narodi naše samoupravne skupnosti upravičeno štejemo za največje v naši zgodovini...«

»... Dosledno ravnanje po avnojskih načelih nam je zagotavljalo notranjo trdnost in izjemen ugled v svetu, zato morajo biti ta načela še kako živa tudi danes. Ne samo med tistimi, ki so jih sprejeli in nad njihovim uresničevanjem bdeli vsa ta leta, marveč še bolj med generacijami nas — njihovih naslednikov. Prav z njihovim poznavanjem, pravilnim pojasnjevanjem in doslednim uveljavljanjem na vsakem koraku bomo našli prave poti iz sedanjih zagat, ki jih ne skrivamo, a morebiti razrešujemo prepočasi!

Veliko stvari moramo še razrešiti... laže in hitreje jih bomo le drug ob drugem... kajti le tako bodo imele pravo ceno in veljavo. Nikogar ne bi smelo biti več, ki bi odločal mimo interesov delovnega človeka, nikogar, ki bi si lastil pravice brez dolžnosti. Delati drug ob drugem, za skupne interese, z enakimi pravicami in dolžnostmi — tudi to je duh in izročilo Avnoja — za današnjo rabo. Obudimo in spoštujemo ga ter delajmo po njem... za našo trdnost, za naš skupni napredek, za naš boljši jutri... za našo socialistično federativno republiko Jugoslavijo... z našimi današnjimi čestitkami za njen rojstni dan, 29. november! «

(Iz govora predsednice OK ZSMS Krško, Ide NOVAK-JERELE, na osrednji občinski proslavi dneva republike — 27. nov. 1986 v DKD E. KARDELJA)

60 let CIRILA PLUTA

REFERENDUM JANUARJA '87

Po dogovoru na posvetu s predsedniki skupščin in svetov KS, ki je bil 13. 11. 1986, je izvedba referenduma za občinski in krajevne samoprispevke predstavljena na 18. JANUAR.

Predsedniki skupščin in svetov KS so namreč ocenili, da do prvotnega datuma ne bi mogli pripraviti kakovostnih programov za izvajanje del s sredstvi samoprispevka v krajevnih skupnostih.

DO KOSTAK – DOBITNIK PLAKETE CIVILNE ZAŠČITE

Med letošnjimi dobitniki priznanj na področju CZ si je delovna organizacija Komunalno in stavbno podjetje KOSTAK iz občine Krško prislužila najvišjega. Na predlog občinskega štaba CZ je DO KOSTAK prejela plaketo CZ, ki jo podeljuje zvezni izvršni svet. V predlogu za podelitev plakete je zapisano, da je »DO KOSTAK kljub organizacijskim in

kadrovskim težavam uspešno reševala naloge, ki jih je pred njo postavljala občinski štab CZ. Vedno je bila navzoča pri vseh vajah ter redno in pravočasno zagotavljala preskrbo prebivalstva z vodo povsod, kjer je bilo potrebno. Poseben občutek odgovornosti in vestnosti so delavci DO KOSTAK pokazali pri preskrbi prebivalstva z vodo v sušnih obdobjih,

ob razlitju kurilnega olja iz cisterne na Krškem polju in ob nesreči v JE Černobil. Vedno so pripravljeni sodelovati v kakršni koli akciji in so pri delu zelo mobilni. Obrambne načrte in načrte CZ prilagajajo dejanskim razmeram in potrebam v občini Krško.»

Plaketo in listino s podpisom Branka Mikulića je delegaciji DO KOSTAK v imenu predsednika SO Krško podelil podpredsednik občinske skupščine, Slavko Šribar. V razgovoru, ki se je med udeleženci slovesnosti razvil po podelitvi visokega priznanja, je prišlo na dan tudi nekaj podrobnosti o tem, kako si je moč tako plaketo prisluziti. Delavci KOSTAK-aredno skrbijo za zanesljivo delovanje vseh vitalnih sestavnih delov celotnega sistema, ker se zavedajo, kako

so vsi pomembni za normalno življenje posameznika in družbe. V okvir te skrbi sodi tudi redno dežurstvo ne le mojstrov, ampak tudi nekaterih vodilnih članov kolektiva, ki lahko v primeru potrebe najhitreje sprostijo učinkovito akcijo za odstranjevanje težav. Doslej je DO KOSTAK imela težave z razdrobljenostjo svojih dejavnosti na različnih lokacijah. Zato si veliko obetajo od preselitve vseh dejavnosti in uprave na novo lokacijo pod Leskovicem — pri Žlapovcu, kjer bo tudi koordinacija tako rednih kot izrednih dejavnosti lahko najhitrejša. »Selitev na novo lokacijo bi radi zaključili do prihodnje pomladi,« je povedal Roman Sotler, direktor DO KOSTAK, v imenu svojega kolektiva.

PLEČNIKOVA PARIŠKA RAZSTAVA V PLEČNIKOVI LJUBLJANI

Arhitekt Jože Plečnik

1872 — 1957

20. 11. 1986 — 5. 1. 1987, Ljubljana,

Gospodarsko razstavišče — hala A

Po izjemno odmevni razstavi v kulturnem centru Georges Pompidou v Parizu prihaja Plečnikova velika razstava v Ljubljano, kjer bo na Gospodarskem razstavišču na ogled od 20. novembra letos do 5. januarja prihodnje leto.

Odveč je pojasnjevati veličino in pomembnost arhitekture Jožeta Plečnika, saj smo o tem imeli letos priložnost mnogo izvedeti. Velja pa kljub temu poudariti dvoje: da je zapuščina arhitekta Jožeta Plečnika visoko presegla slovenski nacionalni okvir in pomeni uveljavitev v evropskem kulturnem prostoru ter da se prvič v zgodovini ponuja možnost videti v Ljubljani razstavo takšnih vsestranskih razsežnosti, česar preprosto ne smemo zamuditi.

Zato je prav, da tudi v sindikatih z obveščanjem, populariziranjem, spodbujanjem in neposredno organizacijo obiska omogočimo čim večjemu številu delavcev ogled razstave v kratkem času, ki je na voljo.

Razstava bo odprta od 9. do 20. ure. Za nepovedane skupine je organizirano vodenje po razstavi, ogled traja približno eno uro.

Cena vstopnic za razstavo:

— odrasli 600 din za posameznike, po 480 din za zaključene skupine;

— dijaki, študentje in vojaki 300 din;

— osnovnošolci 200 din.

Podrobne informacije o ogledu Plečnikovih del v mestu, gostinskih in hotelskih storitvah, rezervacijah in načinu prijavljanja (skupin) dobite pri Kompassu v Ljubljani oziroma njegovih poslovalnicah in pooblaščenih agencijah.

POSLOVANJE V DEVETIH MESECIH

Tudi letos ni mogoče neposredno primerjati finančnih rezultatov z rezultati, doseženimi v devetih mesecih lani. Na to so vplivale spremembe zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka, sprejete v letošnjem letu (pobot učinkov revalorizacije z negativnimi tečajnimi razlikami in obrestmi od kreditov za obratna sredstva, vnos izvoznih stimulacij v poslovni oz. rezervni sklad). Prva sprememba omogoča prikazovanje večjega dohodka, kot je realno ustvarjen, druga pa zmanjšuje celotni prihodek.

Razmere, v katerih je gospodarstvo poslovalo v letošnjem letu, lahko opredelimo z naslednjim:

1. Rast cen je bistveno hitrejša od predvidene in ima še tendenco naraščanja. V devetih mesecih letos — glede na enako obdobje lani — so bile dosežene take rasti:

— cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih	84,7%
— cene na drobno	91,0%
— cene življenjskih potrebščin	94,7%

Vplivale so negativno na težnje za učinkovitejšim gospodarjenjem, destimulirale varčevanje, stimulirale pa porabo in zadolževanje.

2. Zunanjetrgovinska gibanja odstopajo od načrtovanih, za kar je več razlogov: sprejeta

politika realnega tečaja dinarja se ne izvaja dosledno, stimulacije niso takšne, da bi nadomestile izpad dohodka zaradi nižjih cen na tujih trgih. Tečajna vrednost sedmih tujih valut se je v povprečju devetih mesecev letos glede na enako obdobje lani povečala za 77,3% (dolar pa le za 38,7%).

3. Znižanje obrestnih mer 1. 7. 1986 (splošna obrestna mera se je znižala od 84% na 70%) ni vplivalo na nižje stroške plačil za obresti, ampak predvsem na večje povpraševanje po kreditih.

4. Kljub sprejetim usmeritvam o razbremenitvi gospodarstva pa zmanjšanja obveznosti ni mogoče ugotoviti.

Gospodarstvo, ki bi moralo poslovati na podlagi dolgoročno znanih pogojev, je soočeno z neprestanimi zakonskimi spremembami in administrativnim urejanjem gospodarskih vprašanj, kar je v nasprotju s sprejetim programom gospodarske stabilizacije.

Finančni rezultati poslovanja organizacij združenega dela v gospodarstvu posavskih občin izkazujejo v devetih mesecih letos v primerjavi z enakim obdobjem lani visoke stopnje rasti. Osnovne ekonomsko-finančne kategorije so za občino Krško take:

v 000 din

	Krško			
	z NE	ind.	brez NE	ind.
	I-IX. 1986		I-IX. 1986	
Celotni prihodek	133.322.147	195,2	89.082.781	197,3
Porab. sredstva	91.497.704	177,3	66.669.815	191,0
Dos. dohodek	41.705.870	251,2	22.412.964	218,8
Čisti dohodek	16.880.485	213,8	15.598.861	220,7

V devetih mesecih letošnjega leta je 18.879 zaposlenih (na podlagi delovnih ur) v gospodarstvu Posavja — 2,6% več kot pred enim letom — ustvarilo 217 milijard din celotnega prihodka, kar je skoraj 96% več kot v enakem obdobju lani. Porabljena sredstva so se po-

večala za dobrih 81%, dohodek pa za 143%. Na takšna gibanja ima velik vpliv Nuklearna elektrarna, na katero odpade petina ustvarjenega celotnega prihodka v regiji in čez 31% doseženega dohodka. Na dvakratno rast dohodka v NE (203%) je vplivalo v letošnjem

letu opravljeno plačilo prenesenih obresti za investicijske kredite iz leta 1985.

V vseh občinah je bila rast celotnega prihodka višja od rasti porabljenih sredstev, hkrati pa nižja od rasti dohodka. Razlike v rasti so najvišje v gospodarstvu občine Krško — zaradi NE.

Tako visoka rast dohodka v primerjavi z rastjo celotnega prihodka je nekoliko vprašljiva. OZD so verjetno uporabile nekaj načinov (dovoljenih oz. poldovoljenih) za prikaz večjega obsega dohodka od dejansko ustvarjenega, deloma tudi zaradi opravičevanja višje rasti osebnih dohodkov.

9,6% celotnega prihodka (12% brez NE) v Posavju je bilo ustvarjenega na tujih trgih, kar je nekaj manj kot lani v devetih mesecih. Tovrstni prihodki so v gospodarstvu občine Krško višji za 63%. Razlogi za nizko rast: nižje izvozne cene, zaostajajoča rast tečaja dinarja, relativno zniževanje stimulacij. Delež prihodkov, doseženih na tujih trgih, znaša v celotnem prihodu občine Krško 9,3% (brez NE 14%).

Tako kot lani je tudi letos dosežena nižja rast porabljenih sredstev od rasti celotnega prihodka, kar bi lahko pomenilo izboljšanje gospodarnosti poslovanja; vendar v pogojih visoke inflacije kazalci uspešnosti nimajo prave izrazne moči. Pri porabljenih sredstvih velja omeniti naslednje:

— rast amortizacije zaostaja za rastjo celotnega prihodka za 63 odstotnih točk (brez NE za 21,5), na kar je v največji meri vplivala občina Krško,

— visoka je tudi rast poslovnih stroškov, med njimi pa predvsem plačil za obresti in negativne tečajne razlike,

— rast stroškov nabavne vrednosti prodanega blaga je nizka (nekaj manj kot 70%).

OZD Posavja so v obravnavanem obdobju razporedile za blizu 150% več dohodka kot v enakem obdobju lani. Obveznosti za skupno in splošno porabo so porastle za skoraj 165%, za obračunane čiste dohodke in skupno porabo v OZD za dobrih 122%, za akumulacijo pa nekaj manj kot 122%. Druge obveznosti so se povečale za 177%.

Zakonski ukrepi, ki so bili sprejeti v juniju in juliju letos, da bi omejili osebno, skupno in splošno porabo, niso dosti vplivali na večjo usklajenost razporeditve dohodka z začrtanimi usmeritvami. Tako se je tudi ob devetmesečju znižal delež akumulacije v dohodku v vseh posavskih občinah, izjema je le Krško brez NE, vendar je zaostajanje rasti akumulacije za rastjo doseženega dohodka bistveno manjše

kot ob polletju letos. Gospodarstvo občine Krško je za akumulacijo namenilo skoraj 10% dohodka (brez NE čez 18%).

Obveznosti za skupno in splošno porabo kažejo v vseh občinah precej višje rasti od rasti dohodka.

Edino na področju osebnih dohodkov in skupne porabe je usklajenost ob devetmesečju nekoliko večja kot ob polletju letos. Tako so razporejena sredstva za te namene zaostajala za rastjo primerljivega dohodka (seštevek doseženega dohodka in vračila davkov in drugih davščin od izvoza) v vseh občinah. Izjema je le občina Krško brez NE, kjer je rast osebnih dohodkov in skupne porabe presegla rast primerljivega dohodka za dobrih 9%. Ob skoraj 95-odstotni rasti cen življenjskih potrebščin je bila v posavskih občinah dosežena taka rast povprečnih čistih osebnih dohodkov:

	BREŽICE	KRŠKO z NE	brez NE	SEVNICA
vrednost v din	89.121	107.114	102.880	92.169
indeks				
I.-IX. 86	217,7	218,8	219,6	218,8
I.-IX. 85				

To pomeni rast tudi realnih osebnih dohodkov v gospodarstvu.

60 let CIRILA PLUTA

Sredi novembra so najožji sodelavci proslavili okroglo obletnico: 60. rojstni dan Cirila PLUTA, osebnosti, katere ustvarjalnega snovanja ni mogel prezreti nihče, kdor se je v občini Krško količkaj ukvarjal z razvojem družbenega standarda in infrastrukture.

Ciril Plut se je rodil 8. 11. 1926 v Gradcu v Beli krajini. Pred vojno je končal nižjo gimnazijo, l. 1942 pa se je kot aktivist vključil v NOB. Leto zatem je odšel v oborožene vrste NOV. Po vojni je šolanje nadaljeval na gimnaziji in opravil pedagoški tečaj. Kasneje se je izobraževal ob delu, ker se je 1. 9. 1947 zaposlil na šoli v Boštanju. Od tam je 1950 odšel v šolo v Velikem Podlogu, l. 1963 pa je »pristal« v Leskovcu in je še danes ravnatelj tamkajšnje šole.

Bil je poslanec kulturno-prosvetnega zbora (1967—1974), predsednik temeljne izobraževalne skupnosti od njene ustanovitve do 1974 ter podpredsednik SO Krško med 1974 in 1982. Kot smo že zapisali, pa je sled njegovega dela najbolj vidna ravno v izgradnji komunalne infrastrukture občine Krško in vseh njenih krajevnih skupnosti tja do zadnjega naselja.

Za svojo ustvarjalnost je prejel več priznanj, med katerimi naj omenimo medaljo dela, red dela z zlatim vencem, red zaslug za narod s srebrnimi žarki. Ob njegovem 60. rojstnem dnevu mu je predsednik SO Krško, Zoran Šoln, izročil srebrno plaketo občine Krško.

občina krško

NAS GLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

Povzetki delegatskih gradiv

SKLIC SEJ ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE KRŠKO

Zbori občinske skupščine bodo 9. decembra obravnavali:

- osnutek Resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine Krško v letu 1987;
- predlog sklepa o razpisu referendumu za uvedbo samoprispevka v občini Krško;
- predlog aneksa k dogovoru o usklajevanju davčne politike za obdobje 1986 – 1990;
- predlog odloka o turistični taksi;
- predlog odloka o organiziranju opazovanja in obveščanja na območju Posavja;
- predlog odloka o zagotavljanju sredstev za občinske blagovne rezerve;
- predlog odloka o zagotavljanju in usmerjanju sredstev za intervencije v proizvodnji hrane v letu 1987 v občini Krško;
- osnutek odloka o določitvi matičnih območij in načinu vodenja rojstnih matičnih knjig in matičnih knjig umrlih v občini Krško
- osnutek odloka o pomožnih objektih za potrebe občanov in njihovih družin;
- osnutek odloka o dopolnitvi odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča;
- program in finančni načrt sklada stavbnih zemljišč za leto 1986; volitve in imenovanja:
 - a) predlog sklepa o izvolitvi sodnikov Temeljnega sodišča Novo mesto
 - b) predlog sklepa o soglasju k imenovanju vodij enot
 - c) predlog sklepa o imenovanju namestnikov javnega tožilca Temeljnega javnega tožilstva v Novem mestu
 - č) predlog sklepa o izvolitvi sodnikov porotnikov Temeljnega sodišča Novo mesto
 - d) predlog sklepa o imenovanju komisije za vloge in pritožbe;
- predloge in vprašanja delegacij.

OSNUTEK OBČINSKE RESOLUCIJE ZA 1987

Pri oblikovanju Resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana občine Krško za obdobje 1986–1990 v letu 1987 smo izhajali iz družbenega plana občine Krško za obdobje 1986–1990, ocene razmer v uresničevanju resolucije v letu 1986 ter prvih kazalcev razvoja organizacij združenega dela, kot jih le-te same ocenjujejo, za leto 1987.

Vseh ciljev, opredeljenih v resoluciji za leto 1986, nismo v celoti uresničili, vendar pa ocenjujemo, da lahko zastavljene naloge v tem srednjeročnem obdobju s kvalitetnejšim poslovanjem in čvrsto postavljenimi cilji v letu 1987 in do leta 1990 realiziramo, vendar pa so izhodišča za uresničitev takšne politike zelo trda.

Z resolucijo o politiki uresničevanja družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1986–1990 v letu 1987 je opredeljeno, da bo ekonomska politika v tem letu temeljila predvsem na naslednjih spremembah v gospodarskem sistemu:

– v sistemu pridobivanja in razporejanja dohodka in delitve OD: vzpostavitev uravnovešenih razmerij v primarni delitvi in postopna odprava disparitete cen; graditev stimulativnega mehanizma delitve dohodka na podlagi učinkovite uporabe družbenih sredstev; vzpostavitev skladnejših in trdnejših razmerij pri namenski delitvi dohodka na podlagi

objektivnih meril; povezovanje osebnih dohodkov z rezultati gospodarjenja pri živem in minulem delu; prilagajanje splošne in skupne porabe, da bi se vse oblike porabe gibale v okvirih realnega dohodka gospodarstva;

– v obračunskem sistemu: zaostritev pogojev za gospodarjenje ob uporabi realnih cen dejavnikov proizvodnje; z realnim vrednotenjem sredstev organizacij združenega dela ter realno revalorizacijo in amortizacijo bo zagotovljena ohranitev družbene lastnine;

– v sistemu družbenega planiranja: povečevanje usklajenosti družbenih planov, ekonomske in razvojne politike ter njihove učinkovitosti pri realizaciji;

– v sistemu sanacije in prenehanja organizacij združenega dela: krepila se bo vloga sanatorjev in njihovih ekonomskih interesov v postopku sanacije organizacij združenega dela z izgubami;

– v fiskalnem sistemu: zagotovitev enotnosti davčnega sistema in davčne politike v vsej državi, krepitev ekonomske in socialne funkcije davkov in prispevkov, predvsem na podlagi progresivnega obdavčevanja, preusmeritev s posrednih na neposredne davke in obdavčevanje glede na dejansko ekonomsko moč, vzpodbujanje proizvodnje in delovne storilnosti in omejevanje čezmerne porabe z ukrepi davčne politike, graditev enotnega informacijskega sistema na tem področju;

– v monetarno-kreditnem in bančnem sistemu: zagotovljena bo večja učinkovitost delovanja monetarno-kreditne politike, razširjena in izboljšana struktura njenih instrumentov, zagotovljena bo večja učinkovitost izvajanja kontrolne funkcije narodne banke Jugoslavije, povečala se bo učinkovitost postopka sanacije ali stečaja bank v primeru nelikvidnosti, natančneje bo definirana kreditna sposobnost gospodarskih in družbenih subjektov ter zaostrena odgovornost bank za njihovo poslovanje;

– na področju cen in trga: zagotovljeni bodo popolnejše delovanje tržnih zakonitosti, samostojnost in odgovornost organizacij združenega dela na trgu, dopolnjeni bodo skupni elementi za oblikovanje cen in zagotovljena bo njihova družbena verifikacija, zgrajen bo učinkovitejši zakonski mehanizem proti monopolnemu obnašanju in neljalni konkurenci;

– na podlagi sprememb v delovni zakonodaji se bosta vzpodbujala povečanje odgovornosti in strokovnosti vseh zaposlenih ter učinkovitost vseh nosilcev poslovnih funkcij, hkrati pa sankcionirala neodgovornost in nekakovostno delo, vzpodbujale vse oblike povečevanja delovne storilnosti in kakovost gospodarjenja.

Glede na predvidene spremembe v gospodarskem sistemu so predvidene naslednje projekcije družbenoekonomskega razvoja v letu 1987:

	rasti v %		
	SFRJ	SRS	občina Krško
— družbeni proizvod	3,5	3,5	3,5
— zaposlednost	2,3	1,4	1,5
— produktivnost dela	1,3	2,2	2,0
— izvoz blaga in storitev	5,0	6,0	5,0

3. Pri uresničevanju razvojnih ciljev in nalog bomo sledili skupnim usmeritvam ekonomske in razvojne politike. Organizacije združenega dela pa bodo za uresničitev nalog iz te resolucije svoje plane in programe usmerjale v uresničevanje tistih kakovostnih sprememb v gospodarjenju in delu, ki bodo imele ugodne učinke v prihodnjem in naslednjih letih.

Posebej izpostavljamo nekatere naloge, za realizacijo katerih je potrebno pospešiti določene aktivnosti:

— glede na izrazito povečanje izgub v letu 1986, ki niso sistemskoga značaja, bomo ponovno uvedli združevanje sredstev v sklad skupnih rezerv gospodarstva občine za pokrivanje izgube v Kovinarski Krško po zaključnih računih za leto 1986;

— pospešeno bomo nadaljevali aktivnosti v zvezi z izgradnjo zdravstvenega doma in lekarne;

— v tem letu moramo dokončno opredeliti nosilca cestnega potniškega prometa ter s tem zagotoviti izgradnjo avtobusne postaje v Krškem in izboljšavo krajevnih in medkrajevnih zvez.

Ključne naloge in usmeritve

Za doseganje usmeritev in nalog, ki smo jih opredelili z družbenim planom občine Krško za obdobje 1986—1990, mora biti razvojna politika gospodarstva občine usmerjena predvsem v:

1. večjo gospodarsko rast s popolnejšim izkoriščanjem vseh razpoložljivih zmogljivosti, prodornim marketingom, z uvajanjem modernejših in učinkovitejših načinov vodenja in izvajanja poslovnih funkcij;

2. uvajanje novih prodornih, izvozno usmerjenih in dohodkovno zanimivih programov predvsem v tistih organizacijah združenega dela, ki izkazujejo negativni finančni rezultat ali poslujejo z motnjami;

3. krepitev tehnološke, poslovne in finančne discipline v organizacijah združenega dela v odnosih do partnerjev ter v dosledno spoštovanje pravnih norm in pravnega reda;

4. izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih, predvsem z zaposlovanjem mladih strokovnih kadrov;

5. rast življenjskega standarda, ki bo pogojena z dinamičnejšo gospodarsko rastjo, povečano produktivnostjo dela, rentabilnostjo in izboljšano ekonomičnostjo poslovanja;

6. izboljšanje kakovosti okolja, razreševanje ekološke problematike ter zavarovanje krajinskih značilnosti, naravne in kulturne dediščine.

Možnosti in cilji materialnega razvoja občine v letu 1987

Za uresničitev nalog iz te resolucije ter glede na predvidene možnosti v letu 1987 so pri ustvarjanju dohodka in njegovem razporejanju v naslednjem letu naslednje materialne možnosti:

Kazalci razvoja rasti v % Predvideno 1987 Plan 1986—1990

Družbeni proizvod	3,5	3,8
Dohodek	3,2	3,5
Izvoz blaga in storitev na konv. tržišče	5	8
Zaposlenost v združenem delu	1,5	1,3
Produktivnost dela	2,0	2,5

V opredeljenih kazalcih razvoja ni zajeta NE

Osnova za uresničitev predvidenih rasti je v boljšem izkoriščanju razpoložljivih zmogljivosti, povečanju izmenskega dela, izboljšanju kvalitete in asortimana proizvodnje, prodornem marketingu, uvajanju modernejših načinov vodenja in izvajanju poslovnih funkcij, v modernizaciji, avtomatizaciji in rekonstrukciji proizvodnje ter v vlaganjih v nove razvojne programe.

Temeljne organizacije združenega dela, ki izkazujejo negativni finančni rezultat ali poslujejo z motnjami, morajo temeljito preana-

lizirati proizvodne programe z vidika njihove tehnološke ustreznosti in finančne donosnosti.

Še vnaprej se bomo vključevali v mednarodno menjavo in bomo tako povečali izvoz na konvertibilno področje za 5%. Pri tem pa bomo morali dati večji pomen boljši kakovosti proizvodov, racionalnejšemu poslovanju, izpolnjevanju rokov dobav ter vključili v izvoz nove tehnološko izpopolnjene proizvode.

Zaposlenost se bo v letu 1987 povečala za 1,5%. Pri povečanju števila zaposlenih in pri pokrivanju nadomestnih potreb bomo zasledovali cilj izboljšanja kvalifikacijske strukture predvsem z zaposlovanjem mladih strokovnih kadrov.

V naslednjem letu bomo na področju delitve dohodka zasledovali cilj, da se obremenitev gospodarstva ne bo povečala, ampak bo ostala največ na ravni poprečnih obremenitev iz leta 1986. Tako se bodo sredstva za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb v globalu oblikovala ob največ enakih prispevnih stopnjah, kot so veljale v poprečju leta 1986. V tem okviru pa bodo prispevne stopnje za posamezne interesne skupnosti lahko različne glede na programe samoupravnih interesnih skupnosti v letu 1987.

Sredstva za osebne dohodke delavcev v organizacijah združenega dela bodo rastle v skladu z doseženimi rezultati. V letu 1987 bomo dogradili skupne osnove in merila za razporejanje dohodka v samoupravnih sporazumih dejavnosti in jih uskladili z družbenim dogovorom o skupnih osnovah in merilih za samoupravno urejanje odnosov pri pridobivanju in delitvi dohodka v SRS.

(Podrobnejša določitev nalog po področjih dejavnosti je sestavni del osnutka.)

SKUPNINA SR SLOVENIJE
Sekretariat za informacije

in vrednoti tako in RV

delegatski bilten

Predlog za izdajo zakona o amortizaciji družbenih sredstev z osnutkom zakona

UKINJNE IZJEME?

Predlog za izdajo zakona o amortizaciji družbenih sredstev z osnutkom zakona sodi v »tretji paket« ukrepov Zveznega izvršnega sveta. To je enotni zvezni zakon, ki naj bi v kratkem nadomestil dosedanja dva posebna zvezna akta — zakon o amortizaciji družbenih sredstev in zakon o pogojih odpisa osnovnih in obratnih sredstev izven uporabe.

Osnutek zakona prinaša pomembne novosti. Predvsem ločuje med nabavno vrednostjo osnovnih sredstev in rezultati valorizacije nabavne vrednosti osnovnih sredstev. Posebej naj bi se obračunavala amortizacija za nabavne vrednosti, posebej pa za rezultate valorizacije nabavnih vrednosti sredstev. Poudarjeno je, naj bi za nabavne vrednosti veljal sedanji način razporejanja in izkazovanja sredstev v posameznih skupinah in delih skupine, amortizacijo rezultatov revalorizacije

nabavne vrednosti pa naj bi izračunavali na nov način. Rezultati revalorizacije naj bi se določali po posameznih kategorijah oziroma vrstah sredstev (gradbeni objekti, oprema, dolgoletni nasadi, osnovna čreda, gozdovi, zemljišča in podobno), za tako ugotovljene rezultate pa naj bi se določila povprečna stopnja za obračun amortizacije. Osnova za izračun te stopnje naj bi bilo razmerje med zneskom amortizacije, ki naj bi bila obračunana na nabavno vrednost, in nabavno vrednostjo, ki naj bi bila osnova za to amortizacijo.

Predloženi akt naj bi ukinil veliko dosedanjih izjem in možnosti odlaganja obračuna amortizacije ali nadomestila obračunskih zneskov amortizacije:

— za sredstva, ki so izven uporabe zaradi prenehanja dejavnosti za več kot tri mesece na leto;

— možnost, da se amortizacija zmanjša do 20 odstotkov, če se delovna sredstva ne uporabljajo zaradi pomanjkanja surovin, energije, ali drugih delovnih pogojev;

— možnost, da se za vsa sredstva v prvih dveh letih, za infrastrukturne gradbene objekte pa v prvih štirih letih, amortizacija zmanjša do zneska zmanjšane uporabe zmogljivosti novo pridobljenih sredstev, vendar največ do 50 odstotkov v primerjavi z zneskom amortizacije po stopnjah iz nomenklature sredstev za amortizacijo;

— obveznost, da se amortizacija omeji na stopnje, ki so predpisane v nomenklaturi, če je bila v letu, za katero se opravljata obračun amortizacije, izkazana izguba v poslovanju;

— možnost, da se za tekoče leto obračuna manjši znesek amortizacije, če je bil v prejšnjih letih obračunan večji znesek, vendar pod pogojem, da se za vsa predhodna leta ter za leto, za katero se obračunava amortizacija, ne omeji na znesek, ki bi bil manjši od zneska, ki se dobi po stopnjah iz nomenklature sredstev za amortizacijo;

— možnost, da se na podlagi republiških in pokrajinskih zakonov, razen pristanovanjskih poslopih, amortizacija zmanjša do 50 odstotkov v primerjavi z zneskom po stopnjah iz nomenklature, in sicer za ceste in stranske objekte na cestah ter za gradbene objekte in opremo za izobraževanje in vzgojo, znanost, kulturo, telesno kulturo, umetnost, informacije, zdravstveno in socialno varstvo;

— možnost, da se amortizacija ne obračunava (ali obračunava v zmanjšani stopnji) za sredstva uporabnikov, katerih dejavnost se v celoti ali deloma financira iz proračuna.

Zakonski akt naj bi dopuščal možnost preložitve amortizacije za sredstva, ki so bila poškodovana zaradi višje sile, za stanovanjska poslopja in stanovanja do odstotka osnove po republiškem in pokrajinskem zakonu. Popolneje naj bi bila urejena tudi reprodukcija oziroma nadomestila posekanih in uničenih gozdov, amortizacija dolgoletnih nasadov in plemenske živine ter vlaganja za inovacije.

Še naprej pa naj bi veljala obveznost prodaje in odstopa osnovnih sredstev (povratno in nepovratno) drugim uporabnikom družbenih sredstev in obratnih sredstev izven uporabe. Prav tako naj bi imeli občani in civilne pravne osebe možnost zakupa teh sredstev, če bi s tem zaposlili določeno število nezaposlenih oseb.

Predlog za izdajo zakona o amortizaciji družbenih sredstev z osnutkom zakona naj bi že na eni od novembrskih sej obravnavali delegati v Zveznem zboru Skupščine SFRJ. Daljša obrazložitev osnutka tega zakona je objavljena v Poročevalcu št. 28, z dne 11. 11. 1986

Sprememba v sestavi Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu

Ker je v času od sestave predloga sklepa o imenovanju članov SPV v občinskem komiteju za družbeno planiranje ponovno zasedeno mesto referenta za komunalne zadeve, čigar zadolžitev je tudi varnost v cestnem prometu, je prišlo v sestavi SPV do spremembe. Franc Radej je imenovan za člana SPV, namesto Alojza Ureka pa Igor Avsec, ki bo opravljal delo tajnika SPV.

PROGRAM NALOG IN FINANČNI NAČRT SKLADA STAVBNIH ZEMLJIŠČ OBČINE KRŠKO ZA LETO 1986

I.

Ta program temelji na dolgoročnem družbenem planu občine Krško 1986 — 1995/2000, osnutku srednjeročnega družbenega plana občine Krško 1986 — 1990 in predvsem resoluciji o družbenoekonomskem razvoju občine Krško v letu 1986.

II.

Sklad bo v letu 1986 pridobil stavbna zemljišča na uređenih območjih naselij v občini Krško, predvsem pa na območjih naslednjih prostorskih izvedbenih načrtov:

— ureditvenega načrta ožjega ureditvenega območja I. zgodovinskega jedra mesta Krško
— ureditvenega načrta ožjega ureditvenega območja III., IV. in V. starega mestnega jedra Krško

— zazidalnega načrta Leskovec — Gmajna
— zazidalnega načrta Videm (dovozna cesta na avtobusno postajo, avtobusna postaja, pozidava Stara vas)

— za potrebe združenega dela občine in druge potrebe, usklajene z dokumenti iz V. točke tega programa v skladu s finančnimi možnostmi sklada.

V letu 1986 bo sklad razpolagal z naslednjimi prihodki

— stanje sredstev na žiro računu po ZR 85
— izločena sredstva — akreditiv
— nadomestilo za uporabo st. zemlj.
— oddaja stavbnih zemljišč in objektov
— krediti (kratkoročni, dolgoročni, blagovni)
SKUPAJ

V letu 1986 bo imel sklad naslednje odhodke

— odkup zemljišč in objektov
— priprava stavbnega zemljišča
— oprema stavbnega zemljišča
— prostorski izvedbeni načrti
— stroški poslovanja upravnih organov in sklada
SKUPAJ

Sklad stavbnih zemljišč je program nalog in finančni načrt sprejel 16. 7. 1986, občinska skupščina pa ga mora potrditi.

III.

Sklad stavbnih zemljišč občine Krško bo v letu 1986 financiral izdelavo tistih prostorsko izvedbenih načrtov, ki jih bo določil v programu priprave prostorsko izvedbenih aktov v obdobju 1986 — 1990 za leto 1986 Izvršni svet skupščine občine Krško po sprejemu srednjeročnega družbenega plana in bo sklad opredeljen kot nosilec priprave.

IV.

Sklad stavbnih zemljišč občine Krško bo v letu 1986 urejal in opremil stavbna zemljišča na vseh območjih, kjer so sprejeti zazidalni in ureditveni načrti in niso v celoti realizirani, še posebej pa bo njegova aktivnost usmerjena:

— na območje zazidalnega načrta Grajska cesta v Kostanjevici,

— na območje zazidalnega načrta Leskovec — Gmajna,

— na zapolnitve prostorsko izvedbenih načrtov Videm — Stara vas, Trška gora — Narpel, Raka, Senovo — Stara kolonija,

— ožje ureditveno območje III., IV. in V. starega mestnega jedra Krško,

— območje zazidalnega načrta Spodnji Grič II.,

— območje zazidalnega načrta Industrijska cona Žadovinek.

v din

2.023.793

328.900

130.000.000

450.000.000

270.647.307

853.000.000

v din

400.000.000

100.000.000

300.000.000

40.000.000

13.000.000

853.000.000

NAŠ GLAS
občina krško SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

NAŠ GLAS
občina krško SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

NAŠ GLAS — SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE — Izdaja: INDOK center Krško — Naklada: 1300 izvodov — Odgovorni urednik: Ivan Kastelic — Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, tel. 71-768 — Tisk: Papirkonfekcija Krško — Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega komiteja za informiranje št. 421-1/72 z dne 5. marca 1980 — Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila ali pojasnila, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod temi teksti podpisani!

SKLEPANJE O IZVOLITVAH, IMENOVANJU IN SOGLASJU K IMENOVANJU

1. Na razpis prostih del in nalog sodnikov pri Temeljnem sodišču v Novem mestu se je prijavilo vseh 24 sodnikov tega sodišča, ki jim 31. 12. 1986 poteče osemletni mandat, in še dva kandidata: Marija Črnugelj iz Metlike, Martin Furlan iz Novega mesta, Antonija Geltar iz Črnomlja, Milojka Gutman iz Novega mesta, Marija Kastelic iz Novega mesta, Klávdije Kofol iz Zagreba, Bogomir Kovič iz Trebnjega, Janez Kramarič iz Črnomlja, Alenka Kranjc iz Trebnjega, Nataša Gluhar-Križmančič iz Novega mesta, Franc Kusič iz Novega mesta, Cveta Matjašič iz Novega mesta, Alojzija Mežan iz Novega mesta, Franja Novak iz Dolenje vasi — Krško, Franci Pavlinič iz Črnomlja, Jurij Picek iz Novega mesta, Zlata Šavelj iz Novega mesta, Ljuba Tiran iz Novega mesta, Anton Trunkelj iz Novega mesta, Silvester Zagrajšek iz Sevnice, Marko Zupančič iz Brežic, Marjan Žibret iz Krškega, Darja Jarnovič iz Novega mesta in Jože Jevnikar iz Trebnjega — vsi diplomirani pravniki.

Na podlagi mnenj koordinacijskih odborov za kadrovska vprašanja OK SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje sta pozitivno mnenje o kandidatih izrekla tudi medobčinska sveta SZDL za Dolenjsko in Posavje.

O izvolitvi omenjenih kandidatov za sodnike Temeljnega sodišča v Novem mestu bodo sklepali tudi delegati naše občinske skupščine. Sodniki bodo izvoljeni za osem let.

2. Za imenovanje namestnikov javnega tožila Temeljnega javnega tožilstva v Novem mestu so (za osem let) predlagani Andrej Tiran, Vinko Zagmajster in Franc Žunič.

ANDREJ TIRAN je namestnik temeljnega javnega tožila v Novem mestu, rojen 5.8.1948. Na pravni fakulteti je diplomiral leta 1974 in v novembru 1977 opravil pravosodni izpit.

Pripravnško prakso je opravil pri Okrožnem javnem tožilstvu in Ljubljani in Novem mestu. Marca 1978 je bil imenovan za namestnika občinskega javnega tožila v Novem mestu. Od 1. 1. 1979 je namestnik javnega tožila Temeljnega javnega tožilstva v Novem mestu.

Opravlja dela namestnika pri družbeno pomembnejših zadevah. Obseg njegovega strokovnega dela je vsa leta nad delovno obveznostjo. Odlikuje ga tudi dobro poznavanje pravne teoretične problematike.

Član ZKS je od leta 1971. Bil je sekretar OO ZKS Temeljnega javnega tožilstva, sedaj pa je predsednik družbenega sveta za vprašanje inšpekcijskega nadzora v Novem mestu, član družbenega sveta za politični sistem pri OK SZDL Novo mesto, predsednik volilne komisije KS Drska, sekretar predsedstva KO ZRVS in član odbora Društva pravnikov Novo mesto.

Mgr. VINKO ZAGMAJSTER je namestnik temeljnega javnega tožila v Novem mestu, rojen 1. 10. 1933. Na pravni fakulteti je diplo-

miral leta 1959 in v letu 1965 opravil sodniški izpit. V letih 1967/68 je bil na podiplomskem študiju v Zagrebu in mu je bil v letu 1972 podeljen akademski naslov magistra s področja kazensko-pravnih znanosti.

Po diplomu je bil zaposlen na izvršnem svetu skupščine LRS in na skupščini občine Brežice. Junija 1964 je bil imenovan za namestnika občinskega javnega tožila v Brežicah, januarja 1973 pa za občinskega javnega tožila v Brežicah. Od 1. 1. 1979 je namestnik javnega tožila Temeljnega javnega tožilstva v Novem mestu ter vodja enote v Brežicah.

Njegovo delo je na ustrežni strokovni ravni. Pri reševanju konkretnih zadev je zelo prizadeven in se pogloblja v pravno problematiko. Posveča se tudi razvijanju vseh oblik tožilskega preventivnega dela in tudi na tem področju dosega pomembne delovne uspehe.

Član ZKS je od leta 1954. Opravljal je različne funkcije v komisijah in odborih OK ZKS in OK SZDL Brežice ter v izobraževalnih organizacijah. Sedaj je predsednik OK ZKS Brežice, predsednik komisije za vzgojo, izobraževanje, znanost in kulturo pri MSZKS Posavje, sodnik sodišča združenega dela, zdravstvenega in otroškega varstva ter socialnega skrbstva Celje, član nadzornega odbora Ljubljanske banke—TPB Krško in namestnik vodje delegacije za delegiranje delegatov v izobraževalno skupščino občine Brežice.

FRANC ŽUNIČ je namestnik temeljnega javnega tožila v Novem mestu, rojen 28. 11. 1940. Na pravni fakulteti je diplomiral leta 1967 in v letu 1969 opravil pravosodni izpit.

Pripravnško prakso je opravil pri Okrožnem javnem tožilstvu v Novem mestu. Od leta 1967 je zaposlen pri javnotožilskih organizacijah v Novem mestu s prekinitvijo med leti 1971 in 1976, ko je delal kot pravnik pri Novoteksu v Novem mestu. V letu 1976 je bil imenovan za namestnika občinskega javnega tožila v Novem mestu, v novembru 1977 pa za namestnika okrožnega javnega tožila v Novem mestu. Od 1. 1. 1979 je namestnik temeljnega javnega tožila v Novem mestu.

Obseg njegovega dela je nad obveznostjo. Strokovno je glede na dolgoletno delo in razgledanost daleč nadpovprečen in je mentor začetnikom, hkrati pa je tudi vodja kazenskega oddelka.

Je član ZKS in je družbenopolitično aktiven. Je član sekretariata OO ZK, predsednik odbora za svobodno menjavo dela pri občinski skupnosti socialnega skrbstva, član poravnalnega sveta pri KS Drska, predsednik statutarne komisije in član upravnega odbora republiške zveze civilnih invalidov vojne.

Imenovanje namestnikov temeljnega javnega tožila v Novem mestu podpirajo koordinacijski odbori za kadrovska vprašanja občinskih konferenc SZDL Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje.

Javni tožilec SR Slovenije na podlagi prejetih mnenj koordinacijskih odborov za kadrovska vprašanja pri OK SZDL in ugotovitev, da so vsi predlagani kandidati s svojim dosedanjim strokovnim in družbenopolitičnim delom pokazali, da izpolnjujejo pogoje za imenovanje na predlagane funkcije v javnem tožilstvu, predlaga skupščinam občin Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje, da imenujejo za namestnike

javnega tožila Temeljnega javnega tožilstva v Novem mestu predlagane kandidate.

3. Delegati bodo sklepali o soglasju k imenovanju vodijenot sodišč. Za vodjo enote v Novem mestu je predlagan mag. Janez Kramarič, za vodjo enote v Krškem pa Marjan Žibret.

4. Občinska skupščina sklepa tudi o izvolitvi sodnikov porotnikov pri Temeljnem sodišču v Novem mestu. Vseh je 542, iz občine Krško pa so za to dolžnost predlagani: Ladislav Agrež, upokojenec; Alojz Arko, upokojenec; Majda Armšek, ref. za statistiko; Jože Banič, kmetovalec; Alojz Bizjak, pospeševalec; Marta Bosina, tajnik RK; Albin Božič, vodja kadr. sektorja; Vladimir Božovič st., upokojenec; Anica Breznikar, administrator; Mihael Burja, upokojenec; Franc Ciglar, krojač; Franc Curhalek, vodja spl. odd.; Franc Černelič, poveljnik PGE; Franc Profenik, upokojenec; Anton Drugovič, upokojenec; Anton Feneč, gozd. delovodja; Franc Ferlin, vodja proizvodnje; Edvin For-

KOMISIJA ZA VLOGE IN PRITOŽBE

V komisijo za vloge in pritožbe pri SO Krško so predlagani: Janez Volčanšek za predsednika, Branka Ereš, Ivan Glogovšek, Viktorija Kostevc, Ivan Lupšina in Drago Šterban za člane.

O imenovanju komisije sklepajo delegati občinske skupščine.

nazarič, kmetovalec; Zvonko Gale, kolar; Božo Gelb, upokojenec; Anica Gerjevič, kmetovalka; Franc Gračner, vodja priprave dela; Franc Gregorčič, poslovodja; Simon Gregorčič, upokojenec; Vera Gobec, upokojenka; Zinka Guček, gospodinja; Lado Hartman, vodja spl. službe; Stane Hribar, skladiščnik; Peter Jesenšek, priprav. dela; Pavla Kalan, sekretar; Tone Kerin, cvetličar; Niko Keše, dokumentalist; Fran Kodrič, kmetovalec; Erna Kolar, knjigovodja; Anton Koritnik, elektroinstalater; Marija Koritnik, upokojenka; Sonja Kostevc, analitik; Viktor Kostevc, kovinostugar; Jože Koštomaj, delovodja; Mira Kovačič, računovodja; Olga Kožuh, tajnik; Jože Kranjc, upokojenec; Rafko Kranjc, strokovni delavec; Vinko Kranjčević, električar; Jože Kukovičič, upokojenec; Stane Kukovičič, upokojenec; Zofka Longo, upokojenka; Terezija Marjetič, administrator; Lado Markl, strojnik; Karl Meh, vodja odmerne sl.; Albin Mirč, stiskalničar; Darko Mižigoj, ekonom; Anton Molan, upokojenec; Breda Molan, ref. za stan. kredite; Edvard Moljk, upokojenec; Vojko Omerzu, dipl. inž.; Eda Pavlič, med. sestra; Antonija Pavliha — Cvetko, pom. ref. izvoza; Pavel Petan, upokojenec; Ivan Petrišič, organiz. dela; Bogomil Pirc, vodja pravne službe; Jože Pirc, skladiščnik; Justin Pirc, upokojenec; Marija Pirc, gospodinja; Franc Planinc, upokojenec; Ivanka Planinc, ref. za samoupr. akte; Alojz Pleterski, vodja odd. fiz. zaščite; Anton Pleterski ml., tehnolog; Milan Polovič, mizar; Franc Polšak, kmetovalec; Srečko Polšak, upokojenec; Ivan Preskar, vodja obrata; Dušanka Ravbar,

gospodinja; Janez Rožman, kontrolor; Mirko Rožman, kmet.; Kristina Savnik, vodja odd. uvoz-izvoz; Marjan Serne, upokojenec; Milena Sintič, upokojenka; Dušan Stupar, upokojenec; Zvonko Šerbec, nabav. ref.; Stojan Šibila, upokojenec; Marija Štampfelj, poslovni sekretar; Bronislava Šterban, knjigovodja; Zdenka Urh, šivilja; Franc Uršič, vodja varn. službe; Janez Uršič, upokojenec; Rado Vidmar, vodja regeneracije; Dušan Vladič, upokojenec; Janez Volčanšek, upokojenec; Branko Voglar, upokojenec; Vladimir Vogrinc, sekretar; Cvetka Vukčević — Kofol, vodja spl. sl.; Atnonija Zelič, babica; Rudi Zupančič, ključavničar; Jože Žabkar, vodja prip. dela; Miroslav Žiberna, ref. za spl. zadeve; Tomaž Žnidaršič, direktor TOZD; Vinko Žnidaršič, izmenski obratovodja; Dušan Žunič, upokojenec; Milan Žuraj, upokojenec; Stanislav Župevc, delovodja; Vesna Žvar, tajnik.

Sodniki porotniki se izvolijo za štiri leta.

delegatski bilten

Predlog za izdajo zakona o celotnem prihodu in dohodku z osnutkom zakona

POPOLNEJŠA REVALORIZACIJA

Enoletna uporaba zakona o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka in o ugotavljanju in razporejanju prihodka je povzročila nekatere težave in razkrila številne pomanjkljivosti tega systemskega zakona. Najbolj je poudarjeno spoznanje, da zakon ni prilagojen potrebam stvarnega obračuna v pogojih inflacije. Pri tem je seveda potrebno upoštevati, da obračunski sistem sam po sebi ne more vplivati na zmanjšanje inflacije, vendar pa lahko z neustreznimi rešitvami, ki se nanašajo na ugotavljanje in razporejanje višine skupnega prihodka, še posebej pa dohodka, ki je splošen okvir vseh oblik končne porabe, povečuje inflacijo. Številni elementi tekoče ekonomske politike, ki so vgrajeni v sedanji zakon, tudi močno deformirajo dohodek in ovirajo sprejemanje ustreznih poslovnih odločitev.

Navedene pomanjkljivosti naj bi v največji meri odpravil novi zakon, katerega predlog za izdajo z osnutkom bo obravnaval Zvezni zbor Skupščine SFR Jugoslavije na eni od prihodnjih sej. Predložene spremembe naj bi prispevale k resničnemu ugotavljanju celotnega prihodka, stroškov poslovanja in amortizacije, dohodka, k realnejšemu prikazovanju vrednosti in varovanju celovitosti družbenih sredstev.

Obračunski sistem naj bi prilagodili »pogojem inflacije« z odpravo stroškovnih pritiskov, kar bi bila tudi spodbuda za protinflacijsko gospodarjenje. Poleg ustvarjanja pogojev za realno vrednotenje proizvodnih dejavnikov, upoštevajoč še prehod na realno pozitivne obrestne mere, naj bi okreplili finančno disciplino, ostro ločili uspešne gospodarje od neuspešnih (ki nimajo tudi razvojne perspektive), izenačevali splošne pogoje za gospodarjenje na enotnem jugoslovanskem tr-

gu, poenostavili in racionalizirali obračunski sistem ter tako zmanjšali še administrativne stroške, omogočili realno bilanco ter izboljšali informacijsko podlago za samoupravno odločanje.

Velik del teh nalog se naj bi uresničil s popolnejšo revalorizacijo družbenih sredstev. Le-ta naj bi zagotovila realno bilanco, uvedla realne pozitivne obresti, poenostavila sam postopek revalorizacije, odpravila dvojne stroškovne obremenitve in izenačevala pogoje gospodarjenja neodvisno od strukture izvoza, financiranja poslovanja.

Celotni prihodek naj bi še naprej ugotavljali na podlagi sedanjega veljavnega sistema plačane oziroma plačljive realizacije. Iz skupnega prihodka naj bi bili izločeni tisti prihodki, ki niso rezultat dejavnosti organizacije, ampak revalorizacije njenih terjatev, to je finančnega premoženja.

V predlaganih spremembah, ki se nanašajo na razporejanje dohodka, so se upoštevale teze za spremembo zakona o združenem delu. Vrstni red pri razporejanju dohodka naj bi bil spremenjen, prednost naj bi imela nadomestila za prevoz na delo in z dela ter za prehrano delavcev v delu bruto osebnega dohodka na podlagi tekočega dela. Ta del dohodka, skupaj z obveznostmi iz dohodka za znanost, kulturo, izobraževanje in zdravstvo, ki se ne nadomeščajo iz bruto osebnega dohodka na podlagi tekočega dela, in izdatki, ki se nadomeščajo iz ustvarjenega dohodka neodvisno od njegove višine, ni zajet v osnovi za plačilo davka in prispevka iz dohodka.

V dohodku, ki je rezultat izrednih ugodnosti, naj bi posebej določili tisti del, ki je pridobljen zaradi posebnih ugodnosti na trgu in ga porabili za namene, predpisane z zakonom.

Ponovno naj bi bila opredeljena tudi izguba. Poleg poslovnih stroškov, ki jih ne pokriva celotni prihodek, naj bi vsebovala samo še nadomestila za prevoz na delo in z dela ter za prehrano delavcev, del bruto osebnega dohodka iz naslova živega dela in obveznosti iz dohodka za znanost, kulturo, usmerjeno izobraževanje in zdravstvo ter izdatke, ki se nadomeščajo iz dohodka, njihova višina pa ni odvisna od velikosti ustvarjenega dohodka.

Daljša obrazložitev osnutka zakona o celotnem prihodu in dohodku je objavljena v Poročevalcu št. 28 z dne 11. 11. 1986, celotno besedilo zakona pa vam je na voljo v dokumentaciji Skupščine SR Slovenije.

Predlog za izdajo zakona o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela z osnutkom zakona

VEČJE PRAVICE SANATORJEV

Zakon o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela, ki je bil sprejet leta 1980, je bil do zdaj sedemkrat spremenjen in dopolnjen. Analiza izvajanja zakona je pokazala, da se nekatere določbe ne uresničujejo ali da se izvajajo samo delno in je zato potrebno nekatere vprašanja, ki se nanašajo na poslovanje organizacij združenega dela, ki imajo motnje pri svojem delu oziroma poslujejo z izgubo, urediti z novim zakonom.

Avgusta letos je bila vsaka četrta organizacija združenega dela nelikvidna. Novi zakon naj bi predpisal ukrepe in delovanje v primeru nelikvidnosti organizacij združenega dela ter ravnanje drugih organov, organizacij in skupnosti, pa tudi ukrepe v primeru družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine ter začetek stečajnega postopka.

Z novimi določbami za primer motenj v poslovanju naj bi pospešili predpisane postopek, predpisali obvezno ugotavljanje osebne in kolektivne odgovornosti za nastalo stanje in določili višino osebnih dohodkov, dokler motnje ne bi bile odpravljene. Organizacije, ki pomagajo odpravljati motnje v poslovanju, naj bi imele večja pooblastila, vključno s pravico, da ocenijo realnost sprejetega programa ukrepov in ugotovljene odgovornosti.

Zaradi učinkovitejšega izvajanja predsanacijskega postopka naj bi se skrajšal rok za sprejetje predsanacijskega programa. Organizacije, ki jim je bil program poslan, naj bi imele pravico, da ocenijo njegovo realnost, prav tako pa tudi realnost sprejetih ukrepov glede odgovornih oseb. Imele naj bi še pravico, da predlagajo svoj program in večje izplačilo osebnega dohodka samo za ta zakon.

Izvajanje sanacijskega postopka naj bi izboljšali ukrepi, ki bi pospešili sam postopek, spremembe, ki naj bi dale večje pravice sanatorjem, okrepile osebno in kolektivno odgovornost ter zagotovile, da izgube krijemo s kakovostnejšimi sredstvi.

Zakonske določbe, ki urejajo stečaj in redno likvidacijo organizacij združenega dela, naj ne bi bile spremenjene.

Predlog za izdajo zakona o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela z osnutkom zakona bo obravnaval Zvezni zbor Skupščine SFR Jugoslavije na eni prihodnjih sej.

Celotno besedilo zakona vam je na voljo v dokumentaciji Skupščine SR Slovenije.

Pripravil: J. Jančar

MATIČNA OBMOČJA IN VODENJE MATIČNIH KNJIG V NJIH

Osnutek odloka o določitvi matičnih območij v občini Krško in o vodenju matičnih knjig v njih je nastal na podlagi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o matičnih knjigah, ki je začel veljati 19. 10. 1986. Zakon prinaša vrsto novosti, odpravlja pa tudi vrzeli, ki so bile pogosto ovira za hitro in učinkovito izvedbo določenih postopkov. Namesto po naseljih se bodo matične knjige odslej vodile po matičnih območjih.

Matična območja določi občinska skupščina. V občini Krško naj bi bila naslednja matična območja: Krško, Leskovec pri Krškem, Senovo, Brestanica, Kostonjeva na Krki, Podbočje, Veliki Trn in Raka. Vsa naselja, ki so doslej vpisovala rojstva in smrti pri istimenskih matičnih uradih, naj bi odslej vpisovala ta dejstva v rojstno matično knjigo

in matično knjigo umrlih svojega matičnega območja. Matične knjige se bodo vodile na sedežih matičnih območij, t. j. krajevnih uradih Leskovec pri Krškem, Senovo, Brestanica, Kostanjevica na Krki, Podbočje, Veliki Trn in Raka ter na matičnem uradu v Krškem.

Vse rojstne matične knjige in matične knjige umrlih, ki so se doslej vodile po naseljih, bodo zaključene 31. 12. 1986, ob 1. 1. 1987 pa se bodo uporabljale matične knjige po matičnih območjih.

samo za interno uporabo!

OBVEŠČEVALEC

GLASILO KOLEKTIVA TOVARNE CELULOZE IN PAPIRJA KRŠKO

Od 24. oktobra — poslovodni odbor DO

NOVI IMENOVANJI

Potem ko je bil Franc Čargo izvoljen za člana poslovnega odbora DO za družbenoekonomsko področje, je delavski svet tozda Komerciala imenoval za v. d. direktorja tega tozda Mirana Kinčiča (na sliki). Direktor tozda Energetika Milan Šetinc je v poslovnem odboru DO prevzel naloge na področju proizvodnega procesa, zato je delavski svet imenoval za v. d. direktorja tega tozda Marjana Markla.

Foto: Črt Čargo

Na 5. seji delavskega sveta naše DO 24. oktobra letos, ki jo je vodil Anton Arnšek, so delegati — prvič v zgodovini naše tovarne — izvolili kolegijski poslovodni organ, imenovan poslovodni odbor DO. Njegov predsednik je diplomirani politolog SILVO GORENC, člani pa: za proces — MILAN ŠETINC, diplomirani inženir; za družbenoekonomsko področje — FRANC ČARGO, diplomirani ekonomist; za razvoj — VINKO BAH, diplomirani inženir; za kadre in organizacijo — MILOŠ MEDVED, diplomirani pravnik.

Poslovodni odbor DO čakajo zahtevne naloge, nakazane s temelji srednjeročnega plana tovarne za obdobje 1986 — 1990, predvsem pa učinkovito koordiniranje vseh dejavnosti tovarne, med katerimi bo razvoj še posebno pomembna.

ZNIŽANJE DAVKA OD DOHODKA IZ AVTORSKIH PRAVIC

Republiški komite za kulturo je v decembru 1985 poslal pripombe k 21. členu predloga dogovora o usklajevanju davčne politike za obdobje 1986 — 1990, v katerem so določene stopnje davka po odbitku iz avtorskih pravic. Predlaga, da bi se davek na dohodke iz avtorskih pravic, ki jih dosežejo občani za izvirna umetniška književna, klasična glasbena ter slikarska in kiparska dela, obračunaval po nižji, t. j. 10-odstotni stopnji in to pod pogojem, da so dohodki iz tega naslova doseženi pri organizacijah združenega dela s področja kulture, katerim je to glavna dejavnost. (Status organizacije združenega dela s področja kulture ima v SR Sloveniji 12 založniških organizacij in 7 gledališč.) Če bi nastal dvom, ali je doseženi dohodek iz avtorskih pravic šteti za dohodek po omenjenem predlogu, pa bi o tem odločil davčni organ, vendar na podlagi

predhodnega mnenja republiškega upravnega organa, pristojnega za kulturo.

Odbor udeleženk je omenjeno pripombo v

decembru 1985 že obravnaval in ugotovil, da je v predlog dogovora ne bi bilo možno vključiti, ker so nekatere občine do takrat dogovor in odloke o davkih občanov že sprejele in bi morale takoj začeti postopek za ponovno spremembo občinskih odlokov. To pa bi povzročilo, da bi bile sprejete spremembe časovno različno uveljavljene, kar pa za davke po odbitku ne bi bilo opravičljivo.

Zato odbor predlaga, da bi se predlog za obdavčevanje navedenih dohodkov po nižji stopnji sprejel z aneksom k dogovoru, znižano stopnjo pa naj bi občine uveljavile s l. 1. 1987.

Osnutek aneksa je bil posredovan vsem izvršnim svetom skupščin občin. Odbor udeleženk je na sestanku dne 16. oktobra 1986 ugotovil, da sta negativno stališče do predlaganega aneksa posredovala izvršna sveta dveh občin. Glede na to, da se je večina izvršnih svetov skupščin občin opredelila za predlagano znižanje stopnje davka in da predlagani ukrep za te zavezanca pomeni nižje davčne obveznosti, odbor udeleženk predlaga prekvalifikacijo osnutka aneksa v predlog aneksa.

Izvršni svet SO Krško je 3. 11. 1986 obravnaval predlog aneksa in nanj ni imel pripomb, zato predlaga zborom občinske skupščine, naj ga obravnavajo in sprejmejo v predlagani vsebini.

ZAGOTAVLJANJE SREDSTEV ZA BLAGOVNE REZERVE IN PROIZVODNJO HRANE

I. Občinske blagovne rezerve so namenjene za osnovno preskrbo občanov v primeru vojne in naravnih nesreč ter za intervencije, s katerimi se preprečujejo motnje na trgu blaga za osnovno preskrbo občanov.

Za zagotavljanje sredstev za občinske blagovne rezerve v l. 1987 bi delavci — tako je predvideno v predlogu odloka — odvajali 0,15% osebnega dohodka. Sredstva bi se zbirala v samoupravnem skladu za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane v občini Krško, uporabljala pa za nabavljanje blaga za rezerve, obnavljanje zalog, skladiščne prostore za rezerve, manipulativne stroške in kritje dela obresti.

V letu 1987 bi iz dotečenih sredstev dopolnili sedanjo zalogo moke, dogradili skladiščne kapacitete ter zagotovili obnavljanje stalnih občinskih blagovnih rezerv.

II. V skladu zaintervencije v kmetijstvu in porabi hrane se zbirajo tudi sredstva za pospeševanje družbeno organizirane proizvodnje hrane. Prispevek za ta namen naj bi v l. 1987 znašal 1% osebnega dohodka. Zbrana sredstva se lahko uporabljajo za:

- pospeševanje živinorejske proizvodnje na domači krmni osnovi;
- pospeševanje kmetijske proizvodnje v hribovskih območjih;
- pospeševanje intenzifikacije poljedelske proizvodnje;
- sofinanciranje delovanja in vzdrževanja sistema obrambe pred točo;
- druge namene, določene v občinskem programu pospeševanja proizvodnje hrane.

Osnova za obračunavanje prispevka po prvem in drugem predlaganem odloku je osebni dohodek, namenjen za zadovoljevanje delavčevih osebnih potreb, skupnih potreb in splošnih družbenih potreb.

Prispevek se obračunava in plačuje na način, kakršen je določen za prispevke iz osebnih dohodkov za družbene dejavnosti.

Sredstva naj bi se na način, predviden v predlaganih odlokih, zbirala najdlje do konca 1987. Do takrat naj bi bile v vseh občinah ustanovljene SIS za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe.

Ne prva ne druga obveznost plačevanja ni nova, zato IS predlaga sprejem obeh odlokov po enofaznem postopku.

DODATNE OBREMENTITVE PRI NADOMESTILIH ZA UPORABO STAVBNIH ZEMLJIŠČ

Dogovor o usklajevanju meril za določanje območij, na katerih se plačuje nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča, in meril za določanje višine tega nadomestila, omogoča dodatno obremenitev uporabnikov stavbnih zemljišč, ki povzročajo večje motnje pri njegovi uporabi.

Zaradi te možnosti dodatne obremenitve je občinski komite za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora pripravil osnutek odloka o dopolnitvi odloka o nadomestilu za uporabo stavbnih zemljišč v občini Krško. V njem so navedene OZD, ki bi se jim zaradi večjih motenj pri uporabi stavbnega zemljišča povečalo nadomestilo zanj. To so:

— Nuklearna elektrarna Krško	+300%
— Rudnik rjevega premoga Senovo	+200%
— Elektrarna Brestanica	+200%
— Tovarna celuloze in papirja Krško	+100%
— Metalna TOZD TGO Senovo	+50%
— SOP Krško (za območje TOZD Klepar in Storitve)	+50%
— Kovinarska Krško	+50%
— M-Agrokombinat — TOZD Poljedelstvo-meso za območje farme Pristava	+100%
— M-Preskrba — za območje prodaje gradbenega materiala	+50%
— Novotehna — poslovalnica Krško — za območje prodaje gradbenega materiala	+50%
— Surovina — PE Brestanica	+50%

Druga dopolnitev pa predvideva, da stano-

vanjska skupnost kot upravljalec družbenih stanovanj in zato zavezanec za plačilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča to obveznost ob najemnini prenese na imetnike stanovanjske pravice.

POMOŽNI OBJEKTI ZA POTREBE OBČANOV

Strokovna služba občinskega komiteja za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora je pripravila osnutek odloka o določitvi pomožnih objektov za potrebe občanov in njihovih družin; za te objekte ni potrebno lokacijsko dovoljenje, ampak zadostuje priglasitev gradnje. Namen odloka je torej poenostavitev upravnih postopkov.

Objekti po tem odloku so:

- objekti za reje malih živali in drobnice, čebelnjaki ter začasna zavetišča za živino;
- garaže za osebne avtomobile in kmetijsko mehanizacijo, vrtno ute, objekti za hrambo krme, stelje, poljščin in orodja (silosi, kozolci, skednji, kašče, lope, podi, parne) ter drvarnice;

- tople grede, zaprti cvetličnjaki in rastlinjaki, če ne služijo obrtni dejavnosti;
- vrtno, dvoriščne in medposestne ograje ter oporni in podporni zidovi;
- lope pri organiziranem vrtičkarstvu.

Odlok bo določil tudi največjo velikost teh objektov, način gradnje in mesto, kjer se ti objekti lahko postavljajo, vsebino priglasitve in organ, ki bo izvajal nadzor.

TURISTIČNA TAKSA V LETU 1987

Odbor udeleženk družbenega dogovora o namenski porabi turistične takse v obdobju 1986—1990, ki deluje pri Turistični zvezi Slovenije, je januarja letos sprejel sklep o predlogu poenotenja takse v širšem slovenskem prostoru za leto 1987.

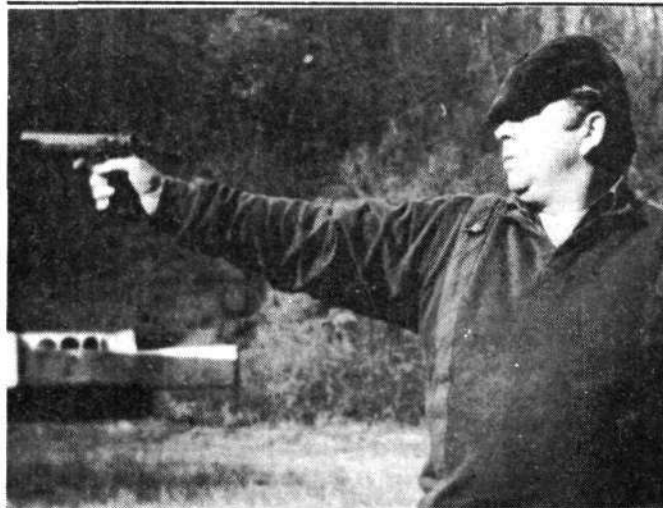
Razširjeni odbor za gostinstvo in turizem pri Medobčinski gospodarski zbornici Posavja je pri drugi letošnji obravnavi tega vprašanja 8. 9. 1986 ugotovil, da je visoka stopnja inflacije razvrednotila prvotno sprejeto višino takse za naslednje leto, zato je predlagal, naj v l. 1987 turistična taksa za domače goste znaša 200 din, za tuje pa 300 din.

Predlagana višina je vnesena v predlog odloka o turistični taksi za leto 1987, ki ga bodo obravnavali delegati občinske skupščine.

V predlogu je predvideno, da plačujejo turistično takso osebe, ki začasno bivajo na območju občine, v gotovini. Obračunavajo in pobirajo jo gostinske in turistične organizacije ter zasebniki za nočitve, o plačani taksi pa morajo voditi evidenco. V eni od točk so predvidene tudi skupine oseb, ki naj bi bile oproščene plačila takse.

Pobrana sredstva so prihodek občinskega proračuna.

Med redne dejavnosti OK ZRVS sodi tudi usposabljanje vodilnih kadrov v družbenopolitičnih skupnostih za uporabo osebnega orožja. Tako je tudi OK ZRVS Krško sredi novembra organizirala streljanje s pištolo (na tarčo, oddaljeno 25 m) za vse funkcionarje občinske uprave in vodstva družbenopolitičnih organizacij. Za mnoge je to bil prvi stik z orožjem in še zlasti z bojnim strelivom, a so se vseeno pogumno držali. V primeru potrebe so seveda na pomoč priskočili člani OŠTO in delavci sekretariata za LO.

PRIPRAVE NA ZIMSKO SLUŽBO

Na pobudo občinskega komiteja za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora in medobčinskega inšpektorata je bil v začetku novembra koordinacijski sestanek zaradi priprav na zimsko službo. Poleg omenjenih so se ga udeležili še predstavniki Cestnega podjetja Novo mesto — enote Krško, Kostaka, SKIS, postaje milice, Izletnika.

Pomembnejše ugotovitve so naslednje:

1. Enota Cestnega podjetja Novo mesto v Krškem ima izdelan program zimske službe (dostavljen MI Krško). Ocenjeno je, da je plan pomanjkljiv, ker v njem niso prikazane realne možnosti izvedbe.

Kostak kljub urgencam ni izdelal nobenega plana.

Občinska skupnost za ceste naj bi uskladila predložene plane s potrebami in finančnimi možnostmi, in sicer pred zimskim obdobjem.

2. Pločniki so po spremembi zakona o cestah komunalni objekti, ki naj bi jih vzdrževal Kostak. Temu je treba prilagoditi plan zimske službe in zagotoviti finančna sredstva.

3. Zaradi terenskih razmer imamo v občini nekaj odsekov lokalnih cest, ki so pogojno prevozniki glede na vremenske razmere. Planira-

ti je treba zapore teh odsekov in urediti obvozne smeri, kjer je to mogoče. (To pomeni, da bi CP skupaj z Izletnikom naredilo seznam teh odsekov ter problem skušalo urediti v skladu s veljavnimi predpisi o cestah.

4. Občinska skupnost za ceste, Cestno podjetje in Kostak naj se ob sprejemu planov dogovorijo o odvozu snega in deponijah.

5. Peskolove naj čistita CP in Kostak. Oba sta dolžna pred zimskim obdobjem preveriti stanje le-teh in jih po potrebi očistiti. Prav tako bo potrebna redna mesečna kontrola, po končani sezoni pa se naroči stroj za čiščenje jaškov (pri Kanalizaciji Celje). Na vseh cestah je treba na kritičnih mestih urediti odvodnjavanje (znižati bankine in urediti prečne prelope le-teh).

6. Na nevarnih mestih je bilo treba do 29. 11. postaviti snežne kole, za naslednjo sezono pa

izdelati plan postavitve kot sestavni del plana zimske službe.

7. Opraviti je treba preventivne preglede vozil in opreme za zimsko vzdrževanje. Vozil in opreme je malo, uporabljali so se celo vzdrževalno in gradbeno sezono, zato je pričakovati veliko okvar. Zato morata CP in Kostak priskrbeti rezervna vozila pri OZD ali avtoprevoznikih ter narediti seznam le-teh.

8. V plan je treba vključiti tudi seznam rezervne prometne signalizacije.

9. Vzdrževalci morajo poiskati možnosti za izboljšanje sistema internega obveščanja v povezavi z Izletnikom, KS in postajo milice.

10. Pred začetkom sezone in med njo je treba skrbeti za prost cestni profil (obsekovati veje, kar je bilo v letnem času zanemarljivo).

11. Kostak in CP morata postati milice dostaviti seznam cest po vzdrževalcih in razpored dežurnih.

12. CP in Kostak morata do 30. 3. 1987 izdelati register prometne signalizacije.

Medobčinski inšpektorat bo ob izvajanju nadzora preverjal izvajanje sklepov tega sestanka ter o tem redno poročal.

Delo — sobotna priloga, 8. 11. 1986

PRAŠIČEREJSKE FARME

S prašičjim gnojem na polja

Direktorji slovenskih prašičerejskih farm, ki so pred kratkim sodelovali v anketi sobotne priloge Dela, niso mogli odgovoriti, kako rešiti ekološke probleme na farmah. Škodo, ki jo odplake povzročajo vodam, je nemogoče oceniti. Po drugi strani pa voda odnese na tisoče ton koristnih snovi, ki bi bile izredno potrebne za gnojenje njiv. Zato ni čudno, da so zahteve po sanaciji prišle tudi iz republiških upravnih organov.

Na oddelku za agronomijo Biotehniške fakultete v Ljubljani se strokovnjaki ukvarjajo s tovrstnimi raziskavami. Dr. Mirko Leskošek (profesor za gnojenje in rodovitnost tal) in dr. France Lobnik (profesor za pedologijo) sta nam povedala, da pri njih te raziskave potekajo že tretje leto. Trenutno delajo raziskave o uporabi prašičje gnojivke za farmi Nemščak (Murska Sobota) in Pristavo (Krško). Vendar bodo dokončne ugotovitve znane šele prihodnje leto, ko bo končana druga faza teh raziskav.

Oba sogovornika sta dejala, da v Sloveniji podcenjujemo tovrstne raziskave in da bo treba v prihodnje tudi prek republiške raziskovalne skupnosti in od uporabnikov teh študij dobiti več denarja zanje. Motili bise, če bi mislili, da bi za vse prašičje farme lahko izdelali enotno študijo o sanaciji ekoloških problemov. Reliefna razgibanost Slovenije, poleg tega pa še izredna pestrost kameninske sestave, na podlagi tega pa tudi pestre talne in podnebne razmere ne dovoljujejo enotnega reševanja problemov.

Gnojenje z gnojnico na kraškem svetu je popolnoma drugačno kot na peščenih ali težkih ilovnatih tleh. Na drugi strani pa se pojavljajo problemi, kam pravzaprav gnojevko odvažati. Znano je, da veliko prašičerejskih farm nima niti hektarja svoje zemlje ali pa je le-ta tako oddaljena, da so prevozni stroški previsoki. »Vzemimo za primer kmeta. Točno ve, da mora tisto, kar je z zemlje prišlo, zemlji tudi vrniti. To se pravi, da kmetje ves gnoj zvozijo nazaj na zemljo.

Pri velikih farmah pa je ravno obratno. Ker niso odvisne od doma pridelane krme, ampak jo kupijo drugje, se vedno pojavi problem, kam s prašičjimi odpadki. Na ta način se dela dvojna škoda. Prvič: ko pridelek poberejo, osiromašimo zemljo, in drugič: z izpustom odplak nastaja velika ekološka škoda.« je rekel dr. Mirko Leskošek.

Prihodnost v manjših farmah

O smotrni uporabi gnojivke sta dr. Mirko Leskošek in dr. Franc Lobnik pripravila poseben referat. Predstavila sta ga na letošnjem posvetu, ki je bil organiziran v okviru radgonskega kmetijskega sejma. Z rezultati raziskav sta hotela seznaniti tako kmete kot tudi predstavnike velikih družbenih farm. Vrednost omenjenega referata je toliko večja, ker so v njem zbrane izkušnje tujih in domačih raziskovalcev. V ospredju so bila vprašanja v zvezi z izkoriščanjem hranil iz gnojivke, vplivom gnojivke na rodovitnost tal ter primerjavo gnojivke s hlevskim gnojem in vpliv gnojivke na okolje, predvsem na podtalnico in tekoče vode. Ob tem se postavljajo še dodatna vprašanja, kot so smrad, ki je tem večji, čim večja je farma in čim večji je delež močnih krmil v obroku. Vprašanje zase je tudi higienska neoporečnost gnojivke predvsem za rastline, živali in ljudi. Kot izredno zanimivo vprašanje sta avtorja poudarila tudi to, ali v bodoče graditi hleve na gnojivko ali na nastil. Nekoliko

presenetljiva so pri tem najnovejša spoznanja strokovnjakov, da potrebuje hlev na nastil manj dela in energije kot hlev na gnojivko. Ne le težko rešljivi ekološki problemi, ampak tudi druga težka rešljiva vprašanja, ki nastajajo ob tako velikih aglomeracijah živali, vedno bolj govorijo proti velikim prašičerejskim kot tudi govedorejskim farmam. Do takih zaključkov so prišli celo v Nemški demokratični republiki, kjer so bili hlevi na gnojivko partijska odločitev.

Izračunali so, da hlev na gnojevo ni konkurenčen hlevu na nastil, če je v gnojivki več kot 2,5 odstotka suhih snovi. V praksi pa to pride v poštev verjetno le pri manjših farmah.

Živali na splošno porabijo za svojo presnovo le pet do dvajset odstotkov dušika, fosforja, kalija in kalcija, ki ga zaužijejo s krmo. Vse drugo gre v izločke. V živalskih izločkih ostane tako še 80 do 90 odstotkov dušika, 80 odstotkov fosforja, okoli 95 odstotkov kalija in 80 do 90 odstotkov kalcija. To pa so vse elementi, ki so močno potrebni za njivske posevke. Za slovensko gnojivko je značilno, da vsebuje veliko magnezija, kar pomeni, da so tla dobro založena s tem elementom. V eni toni prašičje gnojivke z 10-odstotno sušino je v povprečju 6 do 8 kilogramov dušika, v goveji gnojivki pa le od 3 do 5 kilogramov.

V eni toni gnojivke z 10-odstotno sušino je:

pri pitanih prašičih 6 — 8 kg N 5 — 7 kg P₀₅ 3 — 4 kg K₂ O

pri govedu (s kmetij) 4,5 — 5,5 N 1,5 — 2 kg P₂O₅ 6 — 7 kg K₂ O

pri govedu (s farm) 3 — 4 kg N 2,5 — 3 kg P₂O₅ 3 — 4 kg K₂ O

To pomeni, da je v prašičji gnojivki precej več dušika in fosforja kot v goveji.

Težave pri uporabi gnojevke

Znano je tudi, da je gnojenje z gnojevko veliko bolj zahtevno kot gnojenje z umetnimi gnojili. Poleg tega pri gnojivki ponavadi ne poznamo kemične sestave, navsezadnje pa jo je tudi težko prilagoditi potrebam gnojenja, saj je ne moremo razvažati po njivah, kadar bi hoteli. Pri vsem tem se upravičeno zastavlja vprašanje same gospodarnosti razvažanja.

Po kalkulaciji, ki jo je izdelal dr. Leskošek, se v primerjavi z mineralnimi gnojili (za primerjavo je vzel 1000 kilogramov mineralnih gnojil in 2200-litrsko cisterno z gnojevko) gnojevko splača razvažati v najboljšem primeru do razdalje treh kilometrov, v nekaterih primerih pa le dober kilometer. Da bi se splačalo razvažati gnojevko iz družbenih farm, bi morale te nujno zmanjšati uporabo vode v hlevih in na ta način pridobivati gostejšo gnojevko.

Poleg ekonomičnosti razvažanja pa se tu pojavlja še vprašanje, s čim razvažati gnojevko. Na našem trgu je za to moč nabaviti le traktorske cisterne. Pri majhnih sespet pojavlja vprašanje gospodarnosti, pri velikih pa je

Na prašičerejski farmi v Stični že od pomladi s pomočjo deževnikov predelujejo del prašičjega gnoja v humus. Zdaj imajo okoli 250 legel in jih bodo še razmnožili, saj bi potrebovali kar dva tisoč legel, če bi hoteli predelati ves gnoj v humus. Pakirajo ga v vrečke po dva kilograma in jih prodajajo ljubljanski Semenarni. Računajo, da bodo s prodajo humusa zaslužili vsaj toliko, da bodo lahko plačali stroške za čiščenje tekočega dela prašičje gnojevke na komunalni čistilni napravi. Prvi rezultati so vzpodbudni, zato bodo g-ojenje nadaljevali. Za njihove izkušnje se zanimajo že nekatere večje jugoslovanke prašičerejske farme.

težava v tem, ker so težke in zlasti ko je zemlja vlažna, močno stisnejo tla, kar pa spet ni ugodno za rast in razvoj živih organizmov v tleh. Drugih načinov razvažanja, ki jih je v tujini že kar nekaj, pri nas za zdaj še nimamo.

Po besedah naših sogovornikov je edina sprejemljiva rešitev ta, da se prašičja gnojevka vrača na njivske površine. Kakršnekoli čistilne naprave v okviru farm praktično ne pridejo v poštev, saj je treba odpeljati tudi blato, ki se nakopiči v čistilni napravi. Do zdaj se je najbolje izkazalo zgoščevanje gnojevke. Ponekod že razmišljajo, da bi gosti del prašičjega gnoja s pomočjo deževnikov predelovali v humus, vendar po mnenju dr. Franceta Lobnika tako reševanje ekoloških problemov v praksi ne pride v poštev.

Ekološke probleme prašičerejskih farm bo treba čimprej rešiti, to zdaj vemo vsi. Pri nadaljnjem reševanju teh problemov pa bo treba tudi upoštevati nasvete strokovnjakov, seveda pa to ne bo šlo brez dodatnih raziskav. Edino na ta način bomo lahko na tisoče kubikov gnojevke, ki zdaj povzročata strahotne težave, vrnila tja, kjer bo to najbolj koristno — vrnila zemlji.

FRANCI DOVČ

Predstavitve knjige Franca Šetinca Na krilih sanj

Mala dvorana v domu Edvarda Kardelja je bila v četrtek, 27. 11. 1986, polna skoraj do poslednjega sedeža. Med obiskovalci je bila večina osnovnošolcev, šest ali sedem srednješolcev, peščica mentorjev ter predstavniki Tovarne celuloze in papirja »Djuro Salaj« iz Krškega. Seveda pa to ni vse. Okrog mize so sedeli pisatelj Franc Šetinc, Ivan Potrč, predstavnik založbe Obzorja ter Boris Kralj, ki nam je kasneje prebral odlomek iz knjige Na krilih sanj.

Tovarišica Požunova je spregovorila o namenu srečanja ter predala besedo predstavniku založbe Obzorja, ki je natisnila Šetinčovo knjigo. Ivan Potrč nam je v nekaj besedah prikazal vsebino knjige ter mnenje, ki ga ima o tej knjigi. Seveda je tudi tovariš Medved, predstavnik Tovarne celuloze, ki je sodelovala pri objavi knjige, povedal, da so ponosni in da jim je v čast, da so lahko pripomogli k izidu te knjige. Zatem pa je izza mize vstala osrednja osebnost, in sicer pisatelj Franc Šetinc.

Pripovedoval nam je, kako dolgo je nosil v sebi vsebino te knjige, ki jo je nekako v enem letu spravil na papir in seveda tudi pripravil za izdajo. Rekel je, da je v tej knjigi hotel uresničiti vse tisto, kar njemu ni uspelo v izganstvu in kar ni bilo žalostno, temveč veselo in polno upanja za boljši danes in še lepši jutri. Kasneje smo mu zastavili tudi nekaj vprašanj in izvedeli, da piše že od leta 1948, da bo ta knjiga, Na krilih sanj, prevedena v srbohrvaški jezik, da v njej poleg Tončkovih dogodivščin opisuje tudi usodo ukrajenih otrok, ki so bili prepeljani v Nemčijo in tam vzgojeni v njihovem duhu življenja in še in še. Pisatelj nam je razodel, da bo v kratkem napisal oziroma si želi opisati Suho krajino med NOB. Ta knjiga naj bi imela

Od leve: Avtor knjige Na krilih sanj – Franc Šetinc, pisatelj Ivan POTRČ, predstavnik TCP, Miloš MEDVED in dramski igralec Boris Kralj.

naslov Zemlja se joče. Zelo zanimivo je, da pisatelj določi naslov knjige že vnaprej, še preden jo začne pisati.

Knjiga je na koncu ilustrirana z nekaj ilustracijami, ki jih je prispeval Matjaž Schmit. Njega si je pisatelj najbolj želel in si ga je tudi sam izbral.

Zelo zanimiv je bil predlog Ivana Potrča, ki je rekel, da bi se dal povsebinski te knjige posneti tudi film. Boris Kralj ga je seveda podprl in dodal, da v Sloveniji in tudi celi Jugoslaviji primanjkuje mladinskih filmov.

Sledilo je še nekaj vprašanj, na katera smo dobili zanimive odgovore in srečanje je bilo pri koncu. Tovarišica Požunova se je zahvalila pisatelju za obisk, mi pa smo prejeli knjige Na

krilih sanj in odšli. Bili smo zelo ponosni, da smo lahko sodelovali pri prvi predstavitvi te knjige, o kateri bomo vedeli še več potem, ko jo bomo pazljivo prebrali.

Tekst: Evald Rožman,
Foto: Mitja Kostreč,
oba učenca SŠ Krško

TOVARNA CELULOZE
IN PAPIRJA
djuro salaj
KRŠKO

DIAGONALE — glasilo SŠ Krško

Listamo: Odmevi na slovenski film DEDIŠČINA

Film je popolna zmešnjava. Vlog posameznih igralcev ne razumem, saj nekatere osebe umrejo, čez čas pa se zopet pojavijo. Osebnostim, da smo zopet nekaj denarja vrgli v smeti.

Slovenski filmi so zgodbe za sebe. Veliko revščine, veliko alkohola, nezrelo pojmovanje ljubezni. To velja tudi za Dediščino. Zgodba nima ne glave ne repa. Prihajamo v obdobje, v katerem je vse zmešano. Tudi filmi in šolski kulturni program.

Morda je ta film za koga zanimiv. Meni že ni bil všeč, saj ga nisem razumel. Še najbolj razumljiv je odlomek, ki me spominja na Cankarjevega Hlapca Jerneja. Poglavlje za sebe je konec. Kdo mi ga bo razložil?

Mislim, da so v en sam film skušali strpati preveč snovi. Sam bi iz tega napravil vsaj tri filme in jih zgradil na logični osnovi. V vsakem življenju je tudi nekaj svetlobe, v našem filmu samo tema. Skrajni pesimizem in obup. Ali se spomnite samo na prizor, ko otrok zadavi mačko?

Gre za kroniko neke družine. Pravzaprav je njeno propadanje. Vzrok je iskati v notranjih nasprotjih, številnih nesporazumih, neenakosti, a tudi v alkoholizmu. V ozadju pa so politične razmere, ki tudi opravijo svoje. Režija je slaba, nesmisel cel kup, skratka, slab film.

Vem, da sem gledal film, a ne vem čisto točno, za kaj gre. Morda za upito mater, hlapca, ki zažge hišo, zmešanega doktorja. Konca pa sploh ne razumem.

Smo za mir, gledamo pa filme, v katerih je polno nasilja. Mislim, da takšen film samo škoduje. Po moje bo boljše, če bomo prihodnjič gledali kakšen znanstveni ali zabavni film. Bo vsaj občinstvo zadovoljno.

V ozadju filma imamo konec 1. svetovne vojne, leta v stari Jugoslaviji, v kateri so orjunaši hoteli zatreti revolucionarno gibanje, in zadnjo vojno. Vse to doživljajo trije rodovi družine, ki je sama obsojena na propad. Ne bi rekel, da je film čisto zanič, dober pa tudi ni preveč.

(iz Diagonal — Nov. '86)

XX

STRANPOTI MOJEGA ŽIVLJENJA

Spet sem tu, sem si oddahnila. V tem kottičku mojega otroštva, moje mladosti. Kako prijetno je tu razmišljati. Med vejami dreves so se lovili sončni žarki in veter je narahlo zapihljajal, da si čutil tisto lahno sapico tople jeseni... Vedno prihajam sem, kadar sem nerazpoložena, kadar pridem v konflikt s starši. Tu najdem svoj mir, notranjo uravnovešenost, ki jo tako potrebujem.

Danes je telefoniral razrednik mojim staršem. Povedal jim je, da pogosto odhajam od pouka, po domače povedano — špricam — in da se ne učim. Seveda te novice oče in mati nista lepo sprejela. Kako bi lahko označila moj prihod domov? Presenečenje, prepir, pridiga in grožnje... Dobro, da sem lahko prišla vsaj sem... Težave, težavice... in čedalje več jih bo, če bom tako nadaljevala, sem razmišljala. Sicer pa, ali sploh lahko najdem odgovor na vprašanje zakaj sem takšna? V bližini je kriknil preplašeni ptič... Ima tudi on težave? sem se vprašala.

Vem, da sem za vse kriva le jaz, moja izgubljenost, moj način življenja, ki je zašel na stranpoti. Kako rada bi bila človek brez teh problemov, da bi vsak večer lahko dejala: Danes je bil pa lep dan. Ampak dokler bom tako nadaljevala, se ne bodo uresničile moje želje. Brez nič ni nič! je dejala moja mama. Sama seboš moralala potruditi, če hočeš hoditi še v šolo, ali boš šla pa delat! mi je zagrozila. Delat? sem se prestrašeno vprašala. Ali ne pomeni to konec mojih

sanj o samostojnosti, o lastnem stanovanju, službi, s katero bom zadovoljna? Ne, ne in ne! sem zakričala, da je odnevalo po gozdu. Hotela sem izkričati vse svoje gorje, vso svojo žalost, svoja nepremišljena dejanja. Hotela sem jokati, da bi postala kakor sveže umito nebo po včerajšnji nevihti, brez sledu o kakšnem trpljenju. Hotela sem postati osebnost, ki ve, kaj hoče, in se tega tudi drži. Za vse to pa je potrebna močna volja, da se bom lahko uprla raznim skušnjavam, ki me bodo skušale zvabiti na stranpoti moje mladosti. In vem, da sem del teh svojih načrtov že izpolnila. Vem pa tudi, da bom moč in energijo za premagovanje svoje notranjosti vedno našla v tem majhnem, skrivnostnem gozdnem kottičku...

Natalija

XX

Iz poročila o mladinski šolski konferenci

Vse prisotne je najbrž presenetila Elena, ki je hočeš nočeš ugriznila v trd oreh — srednje usmerjeno izobraževanje! Kot nova članica predsedstva občinske konference ZSMS se je lotila prenove oziroma reforme reforme. Pomisleke, predloge in dopolnitve, ki so se doslej izoblikovali v strokovnih in drugih krogih, je vsem navzočim predstavila tako samostojno in prepričljivo, da je nekaterim navzočim zastajal

MALA KRONIKA

V preteklem šolskem letu smo imeli na naši šoli celo nekaj odličnjakov. Naj jih omenimo:

1. letnik: Andrej Bezjak, Miran Bezjak, Damir Krevelj, Srečko Fuke, Bojan Levec, Benjamin Rožman.

2. letnik: Slavko Šiško, Elena Kurevija, Iztok Joka, Janez Kozinc.

3. letnik: Matjaž Žvar Igor Fifnja.

4. letnik: R. Prosen, Marjan Livk, Tadej Plestenjak, Alojz Starc.

Lani je likovni krožek organiziral likovni natečaj s temo Mojsvet. Likovniki so prikazali življenje mladih, šolo, priljubljene igre, ljudske običaje ipd. Nagrajeni so bili: Dušan Jagrič, Danica Vegelj, Benjamin Bohorč. Izdelke nagrajencev in ostalih sodelujočih smo razstavili v učilnicah in hodnikih naše šole. Podoben natečaj bomo imeli tudi letos, zato vabimo k sodelovanju.

dih. Prav je, da bi se Elena udeležila letošnjega srečanja srednješolcev v Slovenj Gradcu, kjer bo tudi glavna tema prenova srednje šole. Za zdaj ostaja le še tiho upanje, da bi vse te silne razprave rodile vsaj solidno, če ne že dobro srednjo šolo.

Druga zadeva, ki je opazovalcu padla v oči, je prva mladinska pobuda za organizacijo okroglih miz, na katerih bi spregovorili o žgočih in občutljivih temah. Seveda bi se na teh debatnih enakovredno srečali tako učenci kot učitelji. Edi je predlagal, da bi najprva tema bila odnosi med učenci in učitelji. Konkretno je povedal, da nekateri učenci ne poznajo niti čisto osnovnih pravil obnašanja... Prav zanima me, če bomo uspeli organizirati in izpeljati tako srečanje iz oči v oči. Morda bi tako lahko hitreje razčistili, zakaj eni mažejo — drugi pleskajo, eni razbijajo — drugi varijo, eni »špricajo« — drugi se potijo...

Že tradicionalno vprašanje — neaktivnost mladih — se je pojavilo tudi na letošnji konferenci. Naš ravnatelj je kar naravnost zarezal z vprašanjem, kje bomo sedaj iskali razloge za zimsko spanje, ko nimamo več dvozmenskega pouka!? K temu je nek zagnan učenec kasneje dodal, da bi se morali vsaj mladinskih sestankov redno udeleževati. V nasprotnem primeru predlaga, da učencu zapišemo neopravičeno uro. Kaj pravite na to, drage bralke, bi vas vprašala Džuli Šviga, če bi hodila v našo šolo. To lepo diši po osebni odgovornosti, ki pa je, kot vemo, trn v peti naše družbe.

ŠUS

O PRENOVI PROGRAMOV VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA TUDI NA SREDNJI ŠOLI V KRŠKEM

V žarišču družbenih dogajanj je prav gotovo tudi področje vzgoje in izobraževanja. Sredstva obveščanja — posebno še tisk — pogosto objavljajo članke na temo prenove programov v srednjem usmerjenem izobraževanju. Na različnih strokovnih in družbenih nivojih potekajo javne razprave in v decembru bo tudi CK ZKS temu posvetil svojo sejo.

Za kaj pravzaprav gre?

Uvedba srednjega usmerjenega izobraževanja (SUI) je prinesla mnoge novosti glede na prejšnji sistem izobraževanja. Nad nekaterimi smo se od vsega začetka navduševali (vertikalna in horizontalna prehodnost, usmerjanje in preusmerjanje, odprava dualizma itd.). Mnogo pa je bilo pripomb, ker so nekatere stvari učitelje in učence vedno bolj motile. Na tihem smo upali, da bomo strokovnjaki spremljali pozitivne in negativne učinke SUI in da jih bomo lahko upoštevali pri prenovi. Šele letos spomladi je t. im. **evalvacijska raziskava** zagledala luč sveta in reči je treba, da je v mnogih pogledih potrdila ugotovitve učiteljev praktikov. (Glavne poudarke iz te raziskave je takrat objavil tudi Naš glas.)

Z vsi to problematiko smo se spopadali tudi v kolektivu **srednje šole v Krškem**, saj smo nekatere nepravilnosti vsak dan čutili na svoji koži. Tako smo na posameznih aktivih znotraj kolektiva predlagali konkretne pobude in predloge za spremembe. Pogosto smo o tem spregovorili na učiteljskih konferencah ter na sejah OO ZKS, o SUI pa so svoje povedali tudi učenci na sestankih OO ZSMS oziroma šolske skupnosti. Ob vsem tem pa smo se pogosto bali, da ponovno pogrevamo nekaj, česar ne bo nihče poslušal ali upošteval, in da bo na koncu nekdo odločil po svoje. Tako so n. pr. povedali tretješolci na svojem sestanku oddelčne skupnosti: »Menimo, da tudi nove reforme ne bodo preveč uspešne, saj jih najbrž odreja osebe, ki so jih tudi doslej. Reforme pri učencih niso zaželeno, saj so potem učenci poskusni zajčki, ki se morajo prilagajati novim zamislom.«

Kljub vsemu se želimo **pred sejo CK ZKS** ponovno vključiti v javno razpravo tudi v našem delovnem okolju. Posebna oteževalna okoliščina pa je morda dejstvo, da bo zelo težko poenotiti stališča in mnenja o ključnih pogledih na usmerjeno izobraževanje. Človek pač dobi občutek, da hočejo posamezne strukture izkoristiti ta trenutek in uveljaviti svoja stališča, ne da bi upoštevali skupni oziroma širši družbeni interes. Da bo dogovarjanje težko, kažejo že dosedanje razprave v posameznih PIS-ih in skupnostih posameznih srednjih šol.

Nikakor ne smemo dovoliti, da bi sedaj naš šolniški voz obrnili v čisto nasprotno smer od dosedanje srednje šole in da bi uveljavili zgolj praktičistične interese. Ob tem bi resnično lahko postavili pod vprašaj oblikovanje mladega človeka, ki naj bi razvil svoje potencialne in si pridobil široko splošno izobrazbo s temeljnimi strokovnimi znanji. Naš zaostanek v izobrazbeni strukturi zaposlenih za razvitim svetom je prevelik, da bi si smeli privoščiti zapravljane intelektualnega potenciala mladih.

Ob koncu naj vsaj na kratko navedem glavne **pripombe oziroma predloge za prenavo SUI**.

— Učencem triletnih šol je treba omogočiti več praktičnega pouka, da bi prišli v delovne organizacije boljše usposobljeni.

— Za učence štiriletnih šol je potrebno dati več ur slovenskega jezika, tujega jezika in matematike, saj bodo tako lažje in hitreje napredovali pri delu in nadaljnjem izobraževanju.

— Odločno je treba zahtevati večji obseg ur za utrjevanje in poglobljanje znanja, in sicer dobro desetino šolskih ur.

— Pri večini strokovnih predmetov je treba spremeniti učne načrte, polovici predmetov pa izboljšati tudi materialne pogoje za pouk.

— Vsebine predmeta osnov tehnike in proizvodnje (OTP) se podvajajo z vsebinami strokovno-teoretičnih predmetov.

— Videti je, da ne bo šlo brez delne zeline diferenciacije po stopnjah zahtevnosti že v prvem letniku.

— Vsaka šola oziroma program naj pripravlja učence tako za neposredno vključitev v delo kot za nadaljnje izobraževanje.

— Velik nesmisel je normativ o 30 učencih v oddelku, saj to pomeni direktni napad na kvaliteto vzgojnoizobraževalnega dela.

— Veliko kritik so doživeli učbeniki, saj so prezahtevni in premalo usklajeni z učnimi načrti.

— Ker na srednjih šolah ni več zaključnega izpita (mature), torej ni nobene finalne verifikacije znanja.

— Učenci naj bi pridobili čim splošnejšo strokovno izobrazbo in čim širšo splošnoizobrazbeno osnovo.

— Vsako znanje je znanje; tudi z delom pridobljene izkušnje moramo priznati kot del izobrazbe.

— Teze za sejo CK ZKS so sicer dobre, vendar je v njih premalo konkretnih predlogov, da bi zainteresirale delavce v vzgoji in izobraževanju.

— Končno si lahko zastavimo vprašanje družbenega odločanja o reformi, saj so številne kritike poudarile, da strokovna in širša javnost pri reformi nista imeli veliko besede.

Kakorkoli že, slišali bomo tudi glas mladih srednješolcev Slovenije. Decembra se bodo sestali na svojem vsakoletnem srečanju v Slovenj Gradcu. Poleg drugih žgočih vprašanj so tokrat dali v ospredje prenavo srednjega usmerjenega izobraževanja. Tega zborovanja mladih se bodo tudi tokrat udeležili naši učenci, pred tem pa bodo morali v svojem okolju zbrati lastne pripombe in pobude.

Ivan Mirt

INFORMACIJE

Občinski komite ZKS Krško

NALOGE ZK V NADALJNJEM RAZVOJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Komunist, 7. novembra 1986

I. Izhodišča in cilji preobrazbe

V ZK ugotavljamo, da so se zameglile temeljne razvojne usmeritve. Zakaj? Razloga sta vsaj dva:

— različno razumevanje ter

— pomanjkljivosti pri izvedbenih rešitvah.

Za osvežitev naj na kratko naštejemo glavne usmeritve:

a) zagotoviti skladnost vzgoje in izobraževanja z dolgoročnimi potrebami gospodarskega, kulturnega in samoupravnega razvoja;

b) uveljaviti vzgojo in izobraževanje kot stalen proces, da bo vsakemu življenjskemu obdobju omogočeno izobraževanje in osebni razvoj;

c) preraščanje tradicionalnih oblik šolskega sistema, ko se poleg šol enakopravno pojavljajo tudi drugi nosilci;

č) zagotoviti integracijo vzgoje in izobraževanja v enoten sistem združenega dela v smislu ukinjanja monopola države pri razvoju vzgoje in izobraževanja;

d) razviti prožen, razvejan, vendar medsebojno povezan vzgojnoizobraževalni sistem, ki upošteva posameznikove interese in zmožnosti, da se lahko vključi v delovni proces ali v nadaljnje permanentno izobraževanje;

e) zagotoviti vsem enake možnosti za izobraževanje;

f) razvijati vzgojnoizobraževalno dejavnost na podlagi dosežkov sodobne znanosti in kulture, na podlagi spoštovanja človekove osebnosti.

Ta osnovna izhodišča v praksi niso bila ovržena, vendar so se pojavljala številna tekoča vprašanja in dileme. Osnovni razlog je v **nerazviti zavesti, da je preobrazba vzgoje in izobraževanja razvojna nujnost**, zaradi česar se je pogosto razumela kot politično vsiljena. Reformna ideja tako ni dobila potrebne podpore v združenem delu in v širši javnosti, pedagoška stroka pa se je organizirano vključila šele z evalvacijskimi raziskavami. Vsi pa smo premalo upoštevali dejstvo, da ciljev reforme ni moč uveljaviti celovito takoj; prišlo je do razkoraka med prevelikimi pričakovanji in možnimi rezultati na drugi strani.

II. Uveljavljanje vzgoje in izobraževanja

1. Slaba izobrazbena struktura

Naša izobrazbena struktura je precej slabša kot v razvitih državah; tretjina delavcev je brez strokovne izobrazbe, zelo počasi pa narašča delež višje in visoke izobrazbe. Tako sodimo v skupino manj razvitih, saj je bil leta 1983 med zaposlenimi vsak peti brez končane osnovne šole. Do konca stoletja bo moralo došolati polovico vseh zaposlenih. Razvijanje koncepta učeče se družbe pa poleg šole obvezno vključuje tudi izobraževalno funkcijo združenega dela. Največja pa ostaja odgovornost OZD za kadrovske razvoj in ustvarjanje možnosti za izobraževanje. Ob tem je treba priznati, da pomeni dodatno oviro zakonski predpis, ki stroške izobraževanja uvršča v skupno porabo.

2. Učinkovitejša vzgoja

Ugotavljamo, da upada število učencev, ki se vpisujejo v srednjo šolo. Učni uspeh se je vseskozi gibal okrog povprečja prejšnjih let, prav tako osip; četrtnina vpisanih ne konča srednje šole.

Vpis v visoko šolstvo je dokaj stalen, zaskrbnjuje pa izjemen osip, saj uspešno konča študij le polovica rednih študentov in četrtnina študentov ob delu.

III. Dostopnost izobraževanja

1. Socialno-ekonomski mehanizmi

Zgrajeno je bilo veliko novih srednjih šol, v njih pa je bilo težko zagotoviti pogoje za kvalitetno vzgojnoizobrazbeno delo. Na voljo je 14.000 mest v domovih učencev in preko 8.000 v študentskih domovih. Število razpisanih kadrovske štipendij je v porastu, vendar je njihova struktura v razkoraku z namerami in ambicijami mladih; za nižje zahtevnostne stopnje ostajajo nepodeljene.

2. Za višje izobrazbene namere

Opaznejša je regionalna selekcija, po kateri raste število tistih, ki po osnovni šoli šolanja ne nadaljujejo. Ključen razlog je v neambicioznosti združenega dela pri načrtovanju bodočega razvoja. Usmerjeno izobraževanje tudi ni odpravilo vpliva statusa družine na izobrazbene namere učencev; na nižji stopnji končajo šolanje predvsem učenci iz družin z nižjim statusom (socialno-ekonomski in kulturni vidiki).

3. Poti do večje dostopnosti

- Bistvene naloge so predvsem naslednje:
- preprečiti upadanje števila otrok v predšolski vzgoji;
 - osnovnim šolam zagotoviti enoten standard za izvajanje zagotovljenega programa;
 - v večji meri omogočiti razvijanje in uveljavljanje sposobnosti in interese mladih;
 - omogočiti večjo povezanost med šolo in starši ter vplivati na okolje o pomenu dviga izobrazbe;
 - mrežo srednjih šol razvijati v skladu z rezultati znanstvenih raziskav;
 - razvijati družbene mehanizme za izenačevanje pogojev izobraževanja.

IV. Notranja prenova

Naše šole vseh stopenj so med zahtevnejšimi v jugoslovanskem in svetovnem merilu. To sliko spremlja slabost, da naše šole po tradiciji slonijo na učenju dejstev in zakonitosti. V času, ko znanje hitro zastareva, to ni več ustrezno izhodišče. Osnova sodobne šole je naučiti udeleženca učiti se. Pomemben korak v tem smislu je tudi razvoj celodnevne osnovne šole.

1. Enotnost v različnosti

Šola naj zagotovi enotnost pridobljene izobrazbe za vključitev v delo ali za nadaljevanje izobraževanja, in to na vseh stopnjah šolskega sistema. Glavna odlika srednje šole je možnost pridobiti več splošne izobrazbe tudi tistim v manj zahtevnih programih. Dalje je to tudi več splošnejše, širše strokovne izobrazbe, kar omogoča kasnejše hitro usposabljanje za vrsto konkretnih del. Naslednja odlika je skrb, da se tudi diplomanti družboslovja in naravoslovja po končani srednji šoli lahko vključijo v delo.

Osnovna slabost pa je v tem, da so učenci v prvem letniku postavljeni pred enake izobrazbene zahteve. To ne pomeni, da se moramo odpovedati skupni vzgojnoizobrazbeni osnovi, ni pa treba vztrajati pri dosedanjih izvedbenih rešitvah in poiskati take, ki bodo sistem razvijale, ne pa stvari pod raznimi imeni vračale na staro in preseženo.

Tudi ni smiselno vztrajati na togem vključevanju proizvodnega dela v vseh letnikih. Pri tem posebej mislimo na učence prvega letnika, ki imajo še premalo teoretičnega in praktičnega znanja.

2. Programi za prihodnost

Nadaljnji razvoj usmerjenega izobraževanja mora iti v smeri programske integracije, kar istočasno pomeni tudi manj na smeri razdrobljene strokovne izobrazbe. To je tudi vsebinski pogoj za večjo horizontalno in vertikalno prehodnost, za večjo dostopnost in demokratičnost, za racionalnejšo mrežo šol, za učinkovitejšo kadrovske politiko v šolstvu. Vse to pa seveda terja pestro notranjo programsko ponudbo (nivojski pouk, fakultativni in izbirni predmeti), prožnejšo organizacijo šolskega dela.

3. V šolo predvsem temeljna in trajnejša znanja

Dosedanja predmetna razdrobljenost in vsebinska prenatrpanost povzročata le enciklopedično znanje in spominsko obremenjevanje šolajočih. Tako zmanjka časa in energije za uresničevanje vzgojnih nalog: razvijanje ustvarjalnosti ter drugih sposobnosti ter moralnih, estetskih in drugih življenjskih vrednot. Iz vsega tega sledi, da je potrebno izbirati bolj temeljne, relativno trajnejše učne vsebine, ki imajo širši izobrazbeni transfer.

4. Ustvarjalnejši pedagoški delavec

Najpomembnejši dejavnik dela v šoli je prav gotovo usposobljenost in motiviranost učiteljev za delo. Če v predšolski in osnovnošolski vzgoji ugotavljamo ugodno izobrazbeno strukturo, se stanje v srednjem šolstvu ni vidno izboljšalo. V visokem šolstvu pa se problematičnost kaže v naraščajoči povprečni starosti (40 do 50 let).

Med odločilnimi vzroki za neustrezno kadrovanje in zaposlovanje v šolstvu je gotovo neustrezno urejanje družbenoekonomskega položaja delavcev v vzgoji in izobraževanju. To vpliva na feminizacijo poklica (osnovna šola), na nemotiviranost za delo, na kvaliteto in učinkovitost, na upadanje pedagoškega optimizma, predvsem pa na dehumanizacijo odnosov med vzgojiteljem in vzgajancem.

5. Sodobno in humano

V zadnjih letih smo pričeli velikemu zaostajanju v modernizaciji učne tehnologije, kar bo težko nadoknaditi. Uporaba zahtevnih tehničnih sredstev je bistveno dražja od verbalnih metod, je pa pogoj za notranjo pedagoško preobrazbo, ko učenec postaja subjekt pedagoškega procesa. Mimogrede: večino šol smo uspeli opremiti z računalniki, toda brez ustrezne programske opreme ostajajo le mrtvi stroji.

V neposredni zvezi s tem je tudi počasno spreminjanje odnosov pri delu, saj frontalni način pouka ohranja učence v položaju objekta. K temu lahko dodamo zožene možnosti za dodatne programe, interesne dejavnosti, organizacije in društva učencev

V. Proces podružbljanja in svobodna menjava dela

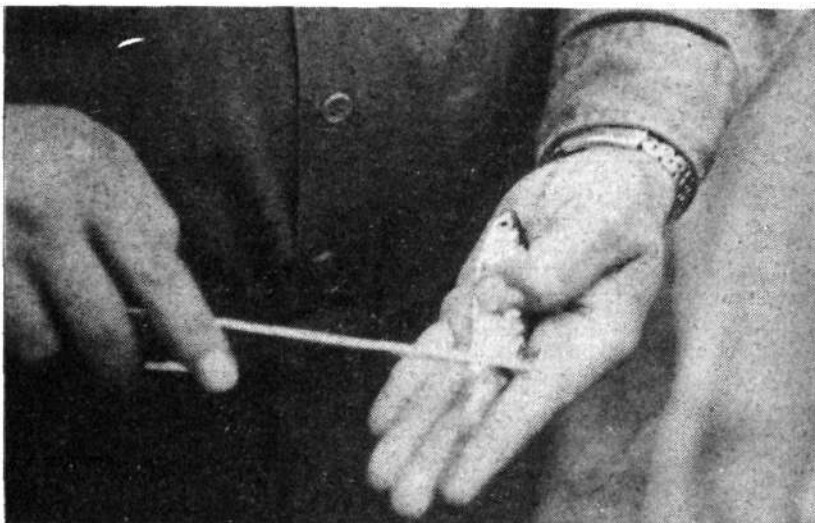
1. Pristojnosti in odgovornosti

Glede svobodne menjave dela in izobraževalnih skupnosti moramo realno oceniti, o čem združeni delavci realno lahko odločajo in kdaj se sklicevanje nanje sprevrže v manipulacijo. Lahko in morajo odločiti o temeljnih razvojnih vprašanih dejavnosti ter o sredstvih za načrtovani razvoj. Vrsto izvedbenih strokovnih rešitev pa bi morali v večji meri prepuščati stroki sami in delavcem v šolstvu. Tudi konkretne programske odločitve, ki jih prejemajo skupščine PIS, bi lahko večkrat prenesli na strokovne organe. Pri tem bi morali jasno razmejiti pristojnosti strokovnega sveta SRS za vzgojo in izobraževanje in strokovnih svetov PIS v postopku priprave in sprejemanja programov.

2. Učinkovite izobraževalne skupnosti

Ob sorazmerno velikem številu PIS je v praksi postajalo vse težje usklajevanje vsebinskih vprašanj, posebej še programskih zasnov in vzgojnoizobrazbenih programov. Tako so na nekaterih področjih nastali sorazmerno ozko usmerjeni programi brez pravih strokovnih razlogov. Poleg tega so nekatere PIS tako šibke, da niso sposobne zagotavljati izobraževanja niti za svoje področje.

Proti pobudi za zmanjševanje števila PIS pa nastopa pomislek, da bi to zmanjšalo možnost za organizirano zagotavljanje specifičnih izobraževalnih potreb stroke oziroma panoge. Tako ostaja prioritarna naloga doseči samoupravno organiziranost na področju usmerjenega izobraževanja. Nujno pa bo zagotoviti tudi sodelovanje drugih nosilcev izobraževalnih interesov (gospodarska zbornica, univerza, raziskovalne skupnosti, skupnosti za zaposlovanje).

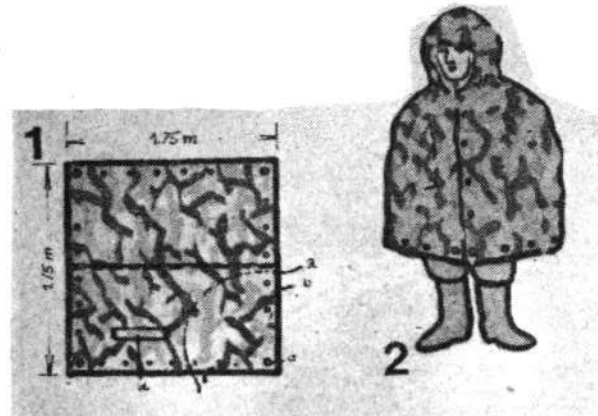
Zelenika živi skoraj v vseh slovenskih tekočih vodah. Zraste do 12 cm dolžine. Za prehrano v izrednih razmerah je pomembna, ker je močno razširjena in jo je lahko loviti. Bogata je z beljakovinami in zagotavlja nujno energijo za 6 ur. Uživamo lahko surovo, kuhano ali pečeno.

Pomembne ribe so še krapci, podusti, platice, kleni, mreane, somi, ščuke in vse vrste potočnih postrvi. Te vrste rib so pri nas najbolj razširjene in se jih da loviti na vse omenjene načine. Najlažje je z roko, vršo ali košem loviti postrvi, ker živijo v majhnih gorskih potokih, tam, kjer druge ribe ne živijo.

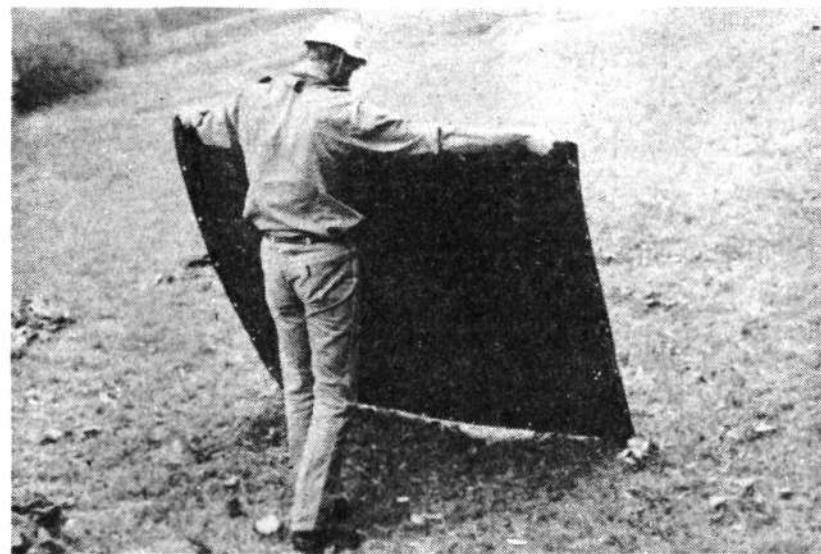
Ribo čistimo tako, da ji odstranimo luske — z nožem drgnemo v nasprotno smer, kot ležijo luske. Drobovina večjih rib je užitna (jetra, ikre, ki so užitne pri vseh naših sladkovodnih ribah razen pri mreani). Drobovino odstranimo tako, da ribi prerežemo trebuh od zadka proti glavi in operemo trebušno votlino, kar pa ni nujno. Večjo količino svežih zelenik lahko zmečemo v posodo s peskom in vse dobro premešamo, s čimer odstranimo skoraj vse luske. Ne da bi čistili drobovje, ribo oplaknemo ter jo spečemo na olju, odprtem ognju ali razgretem kamnu. Na ognju pečena riba ne potrebuje soli. Prebavni trakt je kratek, v njem je med hrano tudi veliko alg, ki so polne vitaminov. Ti pa so nujni za ohranitev zdravja v izrednih razmerah.

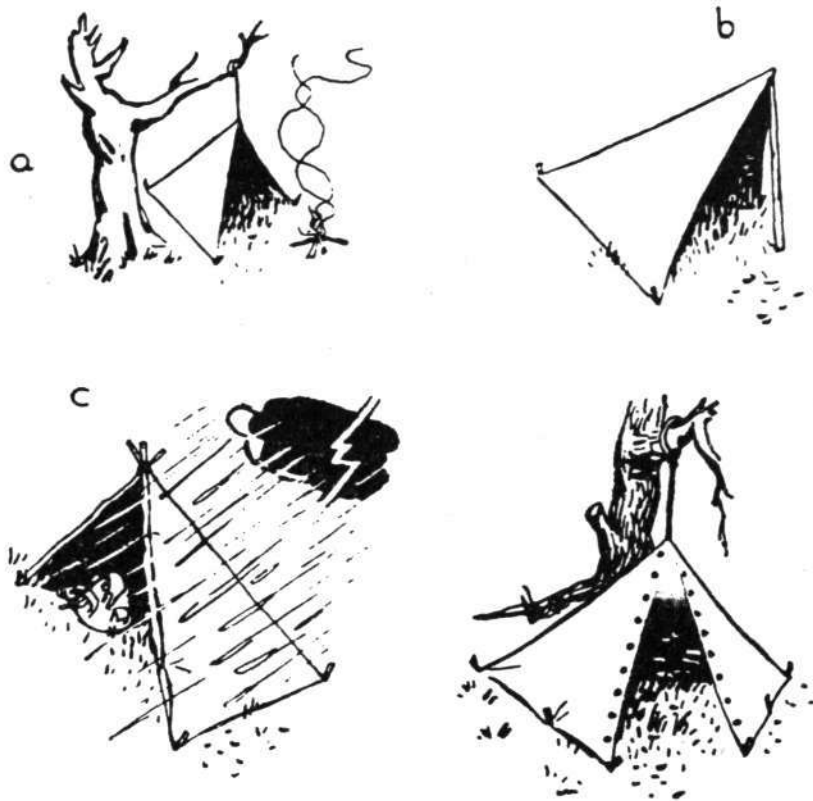
Riba je lahko bolj strupena kot goba, če je pokvarjena. Drobovina in škrge se pokvarijo že v dveh urah in strupa, ki nastane, ni mogoče uničiti. Najdlje ostane riba zdrava v zemljanki — jami, ki jo izkopljemo v zemljo in obložimo s koprivami. Tako riba zdrži tudi 6 ur, ne da bi se pokvarila. Ribi se ne sme posušiti sluz, ker bi tako ostala brez zaščite, se začela greti in privabljati muhe. Da je riba sveža, spoznamo po rdečih škrgah, trdem mesu in po tem, da ji oči niso izstopile iz očesnih votlin. Če na mesu potem, ko ga pritisnemo s prstom, ostane vdrtina, riba ni več sveža, ampak že strupena in zato neuporabna.

- Šotorka: velikost 1,75 x 1,75 m; a — vrvica za namestitev šotork kot ogrinjala (zategne se okrog vratu), b — vrvica za namestitev šotork kot ogrinjala (na glavi), c — kovinski obročki za vrvico pri postavljanju šotora, d — odprtina, žep.
- Šotorka kot ogrinjalo: s šotorko prekrijemo vso opremo, ki jo imamo pri sebi.

3. Za postavitev šotora najprej izberemo primeren kraj. Predvsem naj bo raven in suh, da odteka atmosferska voda, da je skrit pred vetrom ipd.

Zasilni piramidni šotor iz ene šotorke in iz dveh šotork

Da postavimo šotor, potrebujemo nekaj spretnosti, da pa se tega hitro naučiti. Posebej moramo paziti pri postavitvi ogrodja, ki ga najprej na določenih mestih zapičimo v tla, nato pa povezane šotorke narahlo dvignemo, in sicer tako, da z eno roko držimo vrh, z drugo pa šotorke, da se nam kaj ne zlomi. Ko smo postavili ogrodje, zabijemo v zemljo 1,5 m pred vhodom v šotor in poldrug meter za zadnjim delom dva količka ter napeljemo vrvico za zategovanje šotora. Nato zabijemo še šest količkov ob bokih šotora, kamor privežemo konce šotork. Pri delu pazimo, da vrvic ne zategujemo preveč, pa tudi da ni vse skupaj preveč ohlapno. Okoli bočnih strani izkopljemo še jašek za odtok deževnice.

- Ne glede na to, kje spiš ali v kakšnem vremenu, ne kaže za pod odejo ali v spalno vrečo obleči preveč. Greje te zrak in ne odeja. Čim več plasti obleke imaš, manj zraka pride do tebe in zato take ljudi rado zebe. Najbolje je spati v samih spodnjicah.
- Marsikdo spi na tanki blazini, pokrije pa se s 3-4 odejami. Bolje je obratno, ker vlaga prodira od spodaj, iz zemlje.

— Pomudiva se nekoliko pri osnovnih nalogah skupine, ki bivakira na sralnem mestu.

»Dan je vedno prekratek. Skupina se razdeli na dva dela. Večji išče hrano — za skupino je hrano težko zagotoviti, s kakršnimi koli sredstvi že. Druga skupina pripravlja bivak; kakšen bo, je odvisno od materiala, ki je na voljo. Poteg bivaka mora ta del skupine urediti še kuhinjo in sanitarije, priskrbeti vodo ipd.

Količina hrane, ki jo bodo nabrali člani skupine, je odvisna od potreb, »zalog« v okolju in razpoložljivega časa. Skupaj nato pripravijo tudi jedi. Niso vsi za vse: če veš, kako se kaj napravi, še ne pomeni, da si to sposoben tudi narediti. Zato je dobro, da vsi delajo skupaj in si pomagajo. Najbolje je, da si vsak izbere nalogo in jo opravi do konca. Največ težav je pri pripravi hrane. Kar od živil ali plena ni za uporabo, se zavrže, najbolje je zakopati. Nekatera živila je treba kuhati večkrat. Pri vsem delu naj si člani med seboj pomagajo.

Pri prehranjevanju je očiten vpliv družine — predvzgoja. Oseba, ki je doma navajena določenega obredja in vrste hrane, ima v naravi težave.

Pri spanju je potreben stražar, že zaradi divjih živali, ki se lahko priklatijo v tabor, zlasti lisice, ki so nevarne zaradi stekline. Sicer pa stražar nima hudega dela. Pomemben je zaradi psihičnega vpliva na ostale, ki mirno počivajo in so zato naslednji dan sposobnejši za delo. Res pa je, da divje živali redko zaidejo v tabor.

Pri spanju naj si vsakdo izbere svoj prostor. Če si dva želita istega, je treba spozumno najti rešitev.

Mlajši člani in dekleta naj bi bili na zaščitenih ležiščih, bolj proti sredini, če to želijo. Osnovno pravilo je, da so noge obrnjene proti vhodu v šotor, obutev pa je obvezno treba pustiti pri vhodu ali celo zunaj.

— Od česa je odvisen ritem dela v skupini?

»Ritem dela narekuje narava in bioritem posameznikov. Jasno je, da zjutraj nihče rad ne vstane in gre v roso, da bi zakuril in pripravil zajtrk. Ob dogovorjenem času za vstajanje pa je večina članov skupine pokonci. Tudi zvečer ni potrebna huda prisila. Kdor je čez dan trdo delal, je zvečer potreben počitka, v temi pa v naravi tudi ni kaj početi. Dogovoriti se je treba o nalogah za naslednji dan, se pogovoriti o morebitnih težavah posameznih članov ipd.«

— Kako pa se človek počuti ob prehrani s tistim, kar najde v naravi?

»Na našem zadnjem taborjenju so tudi najmlajši (medvedki in čebelice) ali pa še zlasti oni poskušali jesti tisto, česar prej v življenju še niso. Verjetno otroci lažje premagajo predsodke, saj se je nekaj odraslih zgroženih umaknilo iz poskusa.

Najprej smo napravili špinačo iz kopriv in lapuhovega listja. Otroci so zelenjavo sami nabirali, koprive so bile starejše, z dobro razvitim listnim ožiljem, ki je pač nekoliko trše, a jedli smo vseeno...»

— Kako se v takih okoliščinah na dogodke odziva skupina oziroma posameznik v njej?

»Na dan pridejo vse posebnosti posameznika ne glede na to, koliko se skuša prilagoditi delu in življenju v skupini. Če tega ni navajen od prej, se sila težko ali pa sploh ne zna vključiti v skupino kot njen sestavni del. Kljub temu da skupina skuša uveljaviti določene zakonitosti, se tak član sploh ne trudi, da bi jih v skupini, od katere je odvisen, spoštoval. Aroganten, napadalen človek se trudi, da bi si podredil celo skupino. To svojo značilnost zmore redko kdo zatreti v sebi. Skupina lahko pritiska na posameznika tako, da ga izključi. To ni fizična, ampak socialna izključitev: omejitev stikov z njim na najnujnejše, osamitev neprilagodljivega posameznika. To se običajno zgodi spontano in na posameznika deluje kot psihični pritisk.

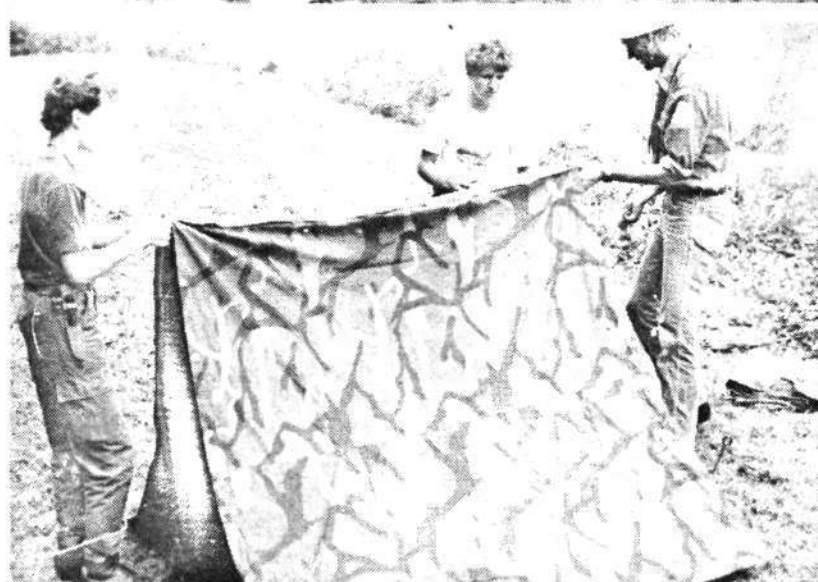
V Bohinju, na primer, so izvajali tečaj, v katerem so bili inštruktorji taborniki enake starosti kot člani skupin. Eni (med njimi tudi jaz) dosledno poudarjajo sistem trdnega vodstva — reda in discipline, drugi so bolj demokratični, tretji pa nihajo med obema skrajnostima. V gozdnih šolah je pri prvi skupini veliko pripomb na režim, ker se vanj niso sposobni in pripravljeni vklopiti. Pri drugih pa je obratno: posamezniki, ki so sicer svojeglavi, to svojeglavost uveljavljajo ne glede na objektivne okoliščine. Tako so tudi posledice (reagiranje okolja) hujše kot pri prvi skupini. Ti odnosi se potem prenašajo tudi naprej v družbi. Tisti »vmesni« imajo največ problemov, ker jih skrajneži z obeh strani skušajo izkorističati.«

— Kakšne nujne naloge čakajo skupino, če hoče preživeti v naravi?

»V pravi skupini, sestavljeni iz ljudi enakih načel, znanja, sposobnosti... delitev ni nujna. Vsak dela po svojih zmožnostih in se trudi prispevati čim več. Slaba je skupina, ki potrebuje vodjo, ker mora ta vsakega nadzirati, izgublja veliko časa v razpravah o delitvi dela. Enakopravno si morajo določiti prostor, kjer bodo prebivali in spali. Potem ni nepotrebnih pripomb o krivdi za posamezne pomanjkljivosti. Prava skupina samodejno prepusti odločitev o tem članu, ki ima največ znanja in izkušenj. Ni nujno, da je to najstarejši ali najmočnejši. Naloge so odvisne od naravnih pogojev, opremljenosti skupine in njenih bioloških potreb. Če je skupina na poti, je važno, ali ima hrano, ko je lačna, ali ima bivač, ko se bliža noč. Zato se bo taka skupina posvetila zagotovitvi hrane, prespala v zasilnem bivaču in šele nato nadaljevala pot. Vsak dan je po delu odvisen od preteklega in od načrtov za naslednjega.«

MIMOGREDE:

- Obutev, ki je bila čez noč zunaj, zjutraj nujno najprej stresemo, pogledamo, ali je kaj notri, in se šele nato obujemo.
- Spalne vreče ne razpiramo pred spanjem — naj bo zvita, sicer lahko pride vanjo nezaželen gost.
- Stvari, zlasti pa hrane, ne puščaj na zemlji — obesi jih na deblo.
- Ljudje se radi ovijejo z alu folijo ali termo folijo. Zvečer jim je toplo, zjutraj pa so čisto mokri, ker niti alu folija niti plastična folija ne diha. Najboljše je šotorsko krilo, ker diha.

„Tabor“, ki so ga postavili učenci iz OŠ J. Dalmatina: zavetišče iz vejevja in šotor iz šestih šotorskih planet, povezanih z vrstico.

Med akcijo smo vsi shujšali, nekaj zaradi drugačne prehrane, nekaj pa zaradi obilice dela. Prostega časa v bistvu sploh nismo imeli, ker smo bili po opravljenem delu preutrujeni. Vsi tudi niso zdržali do konca: ena od članic skupine je morala odnehati zaradi težav z želodcem; dekle pač ni bilo psihično in fizično pripravljeno na vse skupaj.

Drugi poskus smo si privoščili s skupino Brežičanov (dva študenta gozdarstva, tabornik in nekdanji tabornik ter navaden mestni človek brez tovrstnih znanj in izkušenj, ki se je dobro odrezal). Štiri dni smo preživeli pri Kronovem ob Krki, v bližini ženskega samostana. Izbrali smo napačen čas in kraj — ni bilo na voljo vsega, kar bi potrebovali, zato smo si morali pomagati z zalogo, ki smo jo prinesli s seboj: 1 kg moke, 1 kg kruha in olje. Bilo je nepozabno (ironičen nasmeh!).

Še ena moja izkušnja je omembe vredna: štiridnevni »pohod« s kolesom v Gorico. S prijateljem — tabornikom sva se odpravila iz Brežic čez Vršič med prvomajskimi prazniki. Takrat se je pokazala najina nesposobnost za stvarno in pravilno ocenjevanje vremenskih pogojev. Med potjo je tri dni deževalo, pol dneva je na poti čez Vršič tudi snežilo. Oblečena sva bila v majici s kratkimi rokavi, opremljena z majhnim šotorom in brez zalog hrane. (V Gorici je bilo seveda sončno.) Po snegu riniti na Vršič je pomenilo ne poznati možne posledice: podhladitev telesa. Imela sva pač srečo, vendar kasneje nikoli nisem šel nikamor brez osnovnih pripomočkov: noža, vrvice, vžigalic, rezervne obleke, tople obutve, suhe hrane.«

Sonce vpliva na rast rastlin:

- nekatere cvetice so obrnjene proti sončni (južni) strani;
- drevesa imajo običajno gostejše letnice na severni strani (na njihovo gostoto pogosto vplivajo tudi veter, relief in zgradba tal).

V hribih ločimo severno pobočje od južnega:

- na severnem obleži sneg precej dlje kot na južnem;
- severna pobočja so bolj poševna in bolj strma;
- drevesa rastejo na severnih pobočjih počasneje kot na južnih;
- gozdna meja in ostali rastlinski pasovi so na severni strani nižje kot na južni;
- planjave in travnate senožeti so praviloma domena južnih pobočij.

II. Orientiranje po znamenjih urbanizacije

Pravzaprav so nam znamenja urbanizacije v primerjavi z znamenji narave bolj točen podatek za orientacijo, seveda če imamo v glavi vsaj približno karto območja — položaje naselij, njihovo velikost, smeri in kakovost cest, položaje tovarn, letališč, zračnih koridorjev ipd.

Nekateri objekti imajo v prostoru posebno lego zaradi tradicije ali religije:

- oltarji pravoslavnih cerkva so večkrat obrnjeni proti vzhodu, katoliških pa proti zahodu;
- pri džamijah je minaret (stolp) navadno na jugu, vhod pa na severu;
- spomenik muslimanskega groba je po tradiciji na južni strani;
- starejši krščanski grobovi so obrnjeni v smer vzhod — zahod.

III. Orientiranje po nebesnih telesih

Točnost prej omenjenih orientirjev je pogosto vprašljiva, zato je še najboljše, da se v primeru potrebe orientiramo po soncu, zvezdah ali luni.

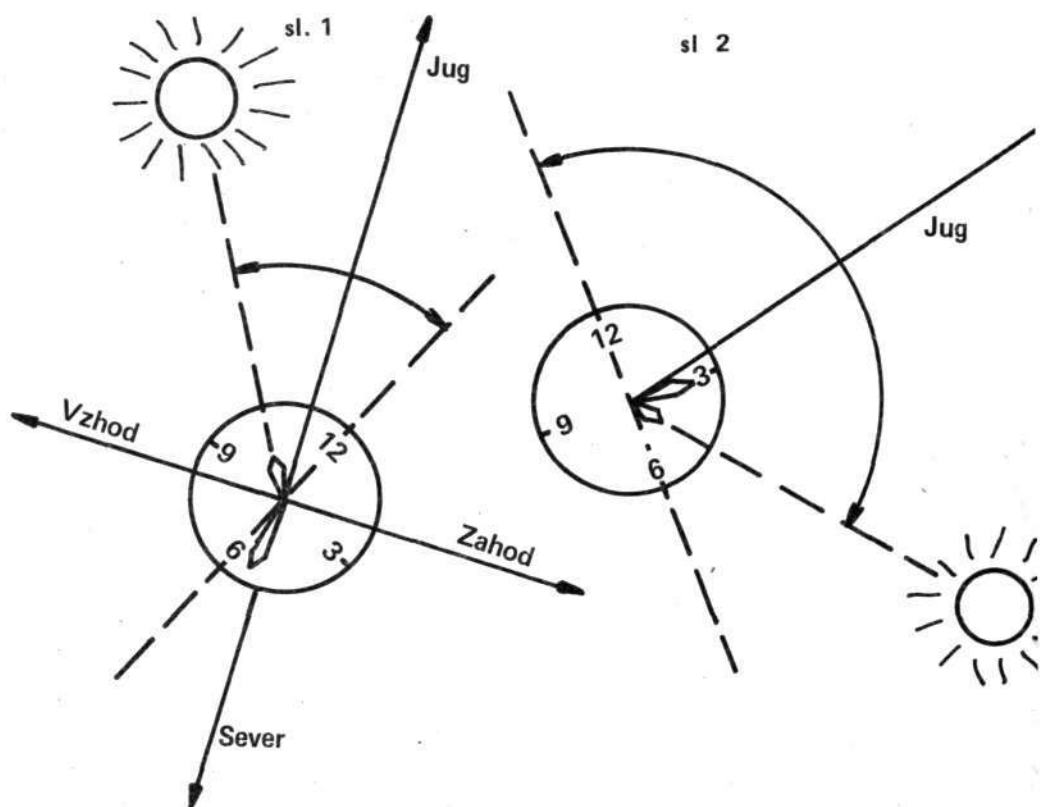
Orientacija po soncu

Taborniki, planinci in strastni izletniki se razen po znamenjih vpliva sonca (severna pobočja so bolj mrzla in zato bolj poraščena, južna so prej kopna) znajo orientirati tudi bolj natančno — z uro in soncem.

Sonce se vsake 4 minute navidezno premakne za eno stopinjo, torej za 15 stopinj v eni uri, zato je:

- ob 6. uri na vzhodu (V)
- ob 9. uri na jugovzhodu (JV)
- ob 12. uri na jugu (J)
- ob 15. uri na jugozahodu (JZ)
- ob 18. uri na zahodu (Z)

Točna ura s kazalci je priročen pripomoček, ker nam omogoča tudi točno določanje vseh stranskih smeri neba brez seštevanja oziroma odštevanja (sl. 1, 2). Če mali kazalec usmerimo proti soncu, potem je jug v smeri simetrale kota med malim kazalcem in številko 12 na uri. (Dopoldne ta kot odmerimo v desno od sonca, popoldne pa v levo.) Če imamo digitalno uro, bomo morali te kote izračunati ter si za silo pomagati s kotomerom ali pa smer določiti po občutku. Lahko pa si izdelamo (izrišemo) klasično uro.

Orientacija po luni

Orientacija po luni je manj zanesljiva kot orientacija po soncu ali zvezdah.

Lunino gibanje je podobno dnevnemu gibanju sonca, vzhaja in zahaja pa luna ob različnih časih. Njen tir je namreč sploščena elipsa, ki je za 5 stopinj nagnjena proti ekliptiki. Zato vidimo luno v različnih časih različno. Te oblike se imenujejo lunine mene ali faze:

● prvi krajec (90° za soncem)	○ polna luna (nasproti soncu)	● zadnji krajec (90° pred soncem)	● mlaj (v bližini sonca — večji del pod horizontom in se ne vidi)
ob 12.00 — V	ob 18.00 — V	ob 24.00 — V	
ob 18.00 — J	ob 24.00 — J	ob 6.00 — J	
ob 24.00 — Z	ob 6.00 — Z	ob 12.00 — Z	

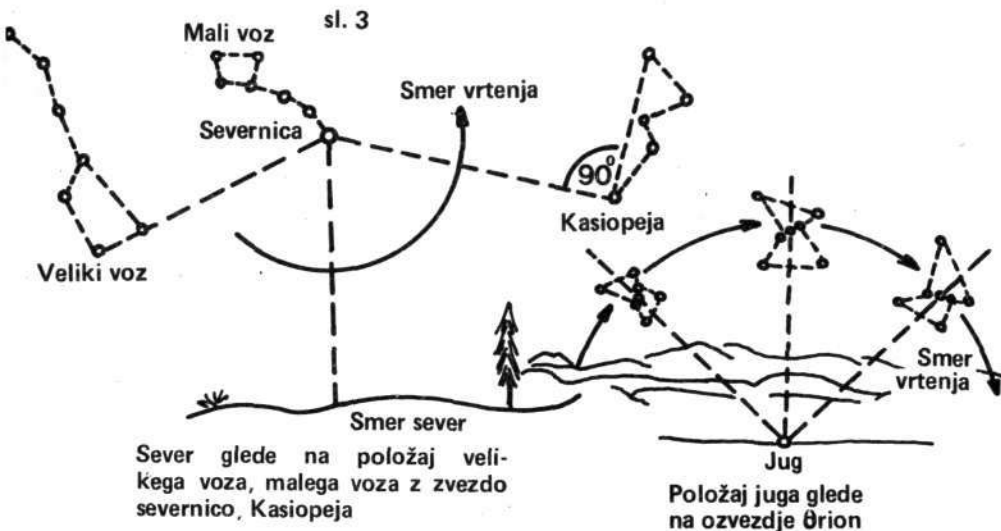
Osebe, ki se šele na teh straneh spoznavajo s splošno orientacijo, naj luno uporabljajo samo za približno določanje strani neba.

Orientacija po zvezdah

Pri poznavalcih orientacije velja pravilo, da je ponoči veliko lažje in bolj natančno določanje strani neba po zvezdah kot po luni. Zato bo vsak tabornik ali planinec takoj našel severnico oziroma ozvezdja, po katerih določamo sever ali jug.

Zvezda severnica leži v smeri geografskega severa, proti njej je nagnjena zemeljska os, tako da druge zvezde navidezno krožijo okoli nje. Leži v ozvezdju malega voza. Najlažje jo poiščemo tako, da razmik zadnje osi velikega voza podaljšamo za petkrat. Ker je ta del neba ponoči velikokrat zakrit z oblaki, je koristno vedeti, da severnico lahko poiščemo tudi po Kasiopeji.

V zimskih nočeh, ko ne moremo najti malega oziroma velikega voza, lahko po ozvezdju Orion določimo jug (sl. 3).

Kot smo že prej omenili, nam geografska orientacija ne pomaga veliko, če si v glavi ne moremo ustvariti slike pokrajine, na primer Slovenije. V tem primeru nam tudi določitev severa ali juga kaj malo pomeni. Kljub temu da smo spoznali nekaj naravnih značilnosti, po katerih lahko določamo strani neba, si zapomnimo: ČEZ KOMPAS GA NI.

ORIENTACIJA

Ste si kdaj zaželeli zapustiti običajne smeri ter s poti zaiti v gozd, v naravo? Verjetno ste to tudi storili. Pa ste se kdaj zamislili nad tem, ali znate, kar je potrebno, da se ne izgubite?

Narava je odprta knjiga za tiste, ki jo znajo uporabljati. Znanje prve pomoči, poznavanje nevarnosti v gorah, izkušnje z vršenom ipd. — vse to potrebujemo, vendar moramo spoznati še druge naravne znake, ki nam olajšujejo orientiranje v pokrajini.

Kaj sploh je orientacija? Preprosto povedano to pomeni »vedeti, kje smo«. Začne se takrat, ko zapustimo kraj stalnega bivanja, tedaj, ko razgledovanje okoli sebe preneha biti splet priučenih navad in se po terenu ne gibljemo več avtomatično, brez razmisleka, temveč moramo o vsaki spremembi tehtno razmisliti, ker terena ne poznamo.

Orientacija je lahko:

a) *geografska* — poznavanje osnovnih strani neba, grobega ugotavljanja našega položaja v naravi;

b) *topografska* — poznavanje stojne točke, t. j. mesta, kjer stojimo glede na položaj objektov v naravi, ter poznavanje smeri poti, ki vodijo k nam oziroma od nas.

Topografska orientacija je bolj natančna — zanjo pa potrebujemo določene tehnične pripomočke, zato se bomo v tem prispevku omejili na geografsko orientacijo.

Geografska orientacija obsega orientiranje (določanje strani neba) po naravnih pojavih, po znamenjih urbanizacije in po nebesnih telesih.

I. Orientiranje po naravnih znamenjih (relief, rastlinstvo)

Znamenja, po katerih se orientiramo, so razni pojavi, ki so predvsem posledica vplivov sonca, vetra, vlage. Če poznamo njihove značilne lastnosti, nam ta znamenja lahko služijo za določanje glavnih in stranskih strani neba. Vendar ta znamenja niso tako zanesljiva kot, na primer, orientacija po soncu, zvezdah ali luni. Kadar si pomagamo s temi znamenji, se moramo zavedati njihove nezanesljivosti, poiskati čim več znamenj in upoštevati le tista, ki se med seboj najbolj ujemajo.

Nekaj primerov:

Severna stran navpičnih predmetov ni nikoli obsijana s soncem, zato včasih opazimo naslednje:

- mah na severni strani dreves, skal, ruševin (v bližini vode si s tem ne moremo pomagati);
- severne stene poslopij so včasih vlažne, na njih se lahko nabira tudi soliter v obliki belih ali sivih madežev.

Past za lovljenje višje divjadi. Ko se zanka zadrigne plenu okrog vratu, se veja, ki je na enem koncu vkoreninjena, z drugim vrhom pa zapičena v zemljo, sprosti. Tako naš plen obvisi v zanki. Če bi bila zanka pritrjena na negibno vejo, bi »žrtev« žico z gibanjem pregrela in pretrgala.

Tak lov je v normalnih razmerah nehuman in najstrožje prepovedan, v izrednih razmerah pa običajno obvelja zakon naravne selekcije.

Pračo — pobalinsko orožje — lahko uporabimo za ubijanje manjših živali (ptic, mladih zajcev, domače perutnine...). Za lokom je najbolj enostavno, a močno orožje. Če je dobro narejena, nese do 50 m daleč in je ubijalska na razdaljo do 15 m. Zelo pomembno je, kakšno »strelivo« si izberemo: kamen nima moči, ker ni dovolj težak, bolj pripravi so kovinski predmeti — vijaki, svinčeni odrezki ipd.

Tako kot pri večini »domačih« orožij je tudi pri prači odločilna spretnost, ki si jo pridobimo z dolgoletno vajo. Kot priročno orožje za lov so uporabni še lok, sulica, dva kamna, povezana z vrvjo...

Kaj storiti, če se izgubimo, če zaidemo?

Za tak primer velja nekaj osnovnih pravil.

Če imamo s sabo osnovna orientacijska pripomočka, kompas in karto, ne bo težav. Huje pa je, če smo zašli z znane poti in nimamo nobenih topografskih pripomočkov. Poskusimo se spomniti, kdaj smo bili nazadnje na pravi poti. Če je mogoče, to mesto poiščimo. Vendar se ne podajmo v iskanje, če se bliža noč ali če mesta ne moremo z gotovostjo najti. Da se še bolj ne izgubimo, zaznamujmo pot. Če se vračamo po sledih stopinj, bodimo pozorni tam, kjer sledovi izginjajo.

Če se izgubimo popolnoma in ne najdemo stare poti, poskusimo določiti svoj položaj glede na točke, ki jih poznamo, na primer začetek in konec pohoda, značilno reliefno obliko, markirano pot, razgledno točko, od koder vidimo daleč naokoli. Poskušajmo odkriti, v kateri smeri leže najbližji naseljeni kraji. Po enem od znanih načinov poiščimo sever in določimo smer gibanja. Med hojo pazimo, da se te smeri tudi držimo. V Sloveniji se da skoraj povsod priti do naseljenega kraja v nekaj urah, če se seveda ne gibljemo v krogu.

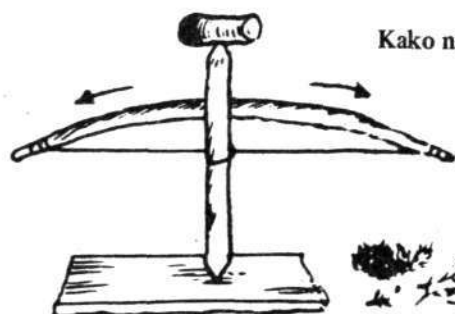
Josip Bostič,
dipl. obrambosl.

KURIŠČA — PRIROČNI ŽAR V NARAVI

Hrane v naravi ni moč kupiti — treba si jo je priskrbeti na enega od opisanih načinov. Pri lovu ter nabiranju in pripravi hrane je treba biti potrpežljiv, vztrajen in kar se da spreten, sicer lahko pride do različnih poškodb ali celo do obsežnejše nesreče. Neizogibno je potrebna previdnost pri kurjenju ognja. Nestrokovno zakurjen ogenj lahko povzroči požar, ki bo ogrozil ves gozd, travnik, če je trava suha, in celotno prebivalstvo tistega kraja (živali in ljudi). Zato bodimo pri kurjenju ognja na prostem nadvse previdni, upoštevajmo, da močan veter raznese ogenj z enako hitrostjo, kot se sam giblje, in vedno zavarujmo kurišče s kamenjem in prstjo.

Šele ko se znajdemo na prostem, v mrazu in vlagi, se zavemo, kaj nam pomeni ogenj. In če nam je dovolj hudo, bomo poskusili zakuriti na najbolj nevsakdanje načine, od drgnjenja lesa ob les ali brusilnega kamna ob železo. Pomembno je, da imamo pripravljeno netivo, kamor bomo prenesli iskro. Za netivo uporabimo papir, brezovo lubje, oblance, suho listje, iglice, suhi mah, drva. Pri delu moramo biti zelo potrpežljivi, vztrajni in spretne, vse to pa je odvisno od vaje. Tudi če kurimo z vžigalicami, naj ogenj postopoma prehaja od netiva na dračje in drva, kar pomeni, da mora imeti tudi vnaprej pripravljena skladovnica med plastmi dovolj stika, mora biti potrpežljivo narejena, sicer ogenj ne bo zaživel.

Vžigalice so v naravi dragocene in taborniki smejo za kurjenje ognja porabiti največ dve! Ravno tako moramo vedeti, da premočena vžigalica ni več uporabna, tudi če jo posušimo.

Kako naredimo ogenj z lokom

To je le eden izmed načinov, kako lahko brez vžigalic zanetimo ogenj. Pokončni količek seveda lahko sučemo tudi z dlanmi, lahko pa tudi samo vztrajno in dovolj dolgo drgnemo z njegovo konico po podlagi.

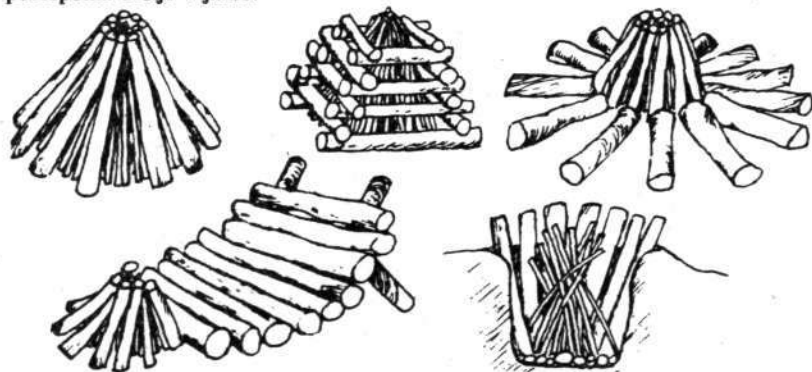
Bakla, narejena iz nasekane veje

Ne glede na to, kakšna bo končna oblika ognja, osnova mu je vedno piramida. Pri sestavljanju ji moramo posvetiti veliko dela in jo natančno »napolniti«
z netivom in dračjem, sicer nam ne bo zlepa zagorela — ogenj se polen ne bo prijel.

Ognji se razlikujejo po namenu, zato ima stražni ogenj dvignjeno zapreko iz zelenih brun, ki odbijajo toploto v stražarja ali šotor.

Pri zvezdnem ognju lahko družba, sedeča okoli njega, goreča polena postopoma rine proti središču, medtem ko pri polinezijskem ognju odgorela polena zaradi sile teže postopoma drsijo v jamo.

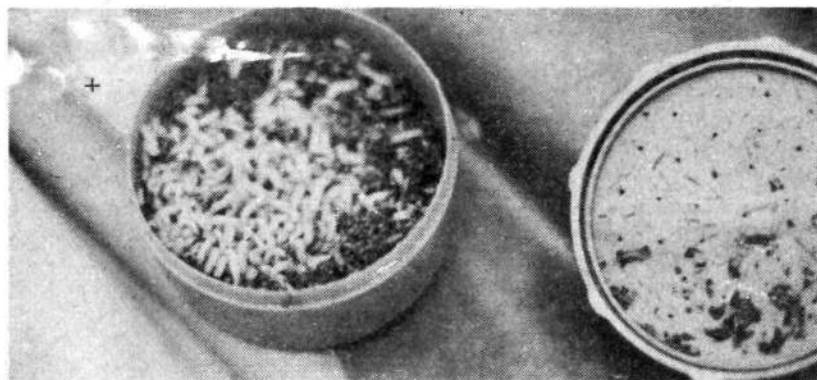

Piramidni pagodni zvezdni, stražni in polinezijski ogenj

Pasti za lovljenje kakršne koli divjadi nastavljamo ob napajališčih, prehodih (shojenih stezah), ob robu gozdov, vinogradov, njiv, na brveh, pri luknjah, gnezdih, vhodih v rove...

Za izdelavo pasti zadostuje kakršna koli žica (od debeline — moči je odvisna velikost ulova), ki pa mora biti ravna. Poravnamo jo tako, da jo napnemo z rokami in krepko potegnemo čez dovolj močno vejo.

za predelavo v moko. Črvi razkrojijo vsako meso (odpadek, truplo) v naravi, na suhem in v vodi in tu jih uživajo ribe kot naravno hrano. Ličinka se razvija v mesu, najbolje pri temperaturi 24°C; ko doseže svojo velikost in je stara 3 dni, se preobrazi v muho. Ličinke iz odpadnega mesa za prehrano prečistimo tako, da jih položimo na zemljo ali pesek, kamor se nato zarijejo.

Umetno lahko razvoj ličink o zadržimo tudi za leto dni, če ji zagotovimo bivanje pri temperaturi 4°C.

Gobe uživamo samo, če jih res dobro poznamo, in vedno naj bodo sveže pripravljene.

Osnovni pogoj za preživetje ob **gobah** je, da jih temeljito poznamo. Nekatere gobe so namreč užitne samo pogojno, pri drugih se pojavijo znaki zastrupitve po 6-12 urah. Zelo nevarne so gobe, ki so užitnim samo podobne in jih površni poznavalci zlahka zamenjajo s pravimi.

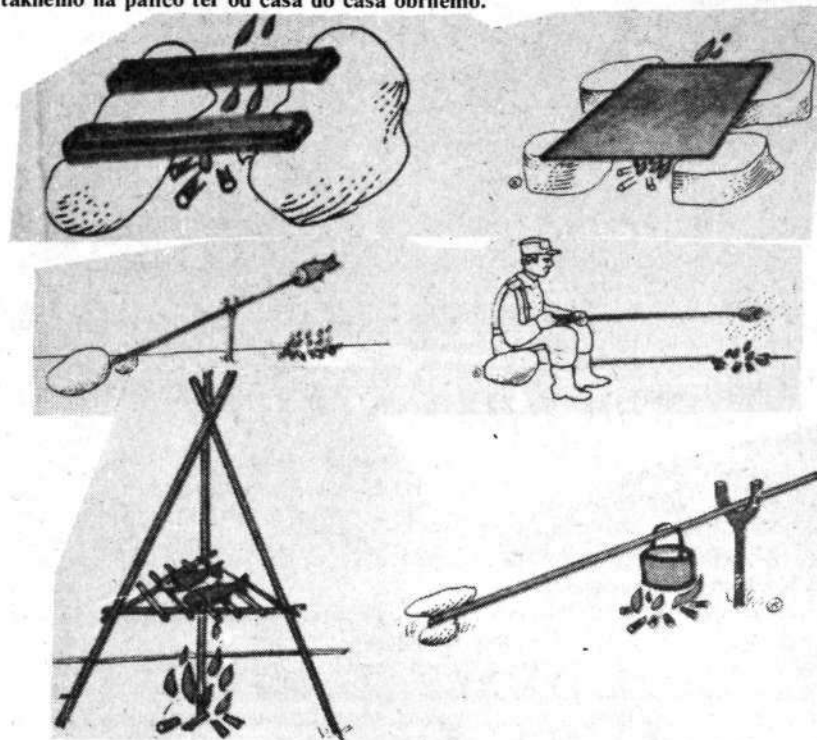
Dobri poznavalci se zavedajo, da gobe nimajo hranilne vrednosti in lahko služijo samo kot mašilo (napolnijo želodec). Osveščeni ljudje jih nikoli ne jedo pretirano veliko, tudi v izrednih razmerah ne!

Ko smo ogenj zakurili, si na njem pripravimo hrano. Možni so različni načini.

Če imamo srečno roko, si divjačino (meso uplenjene divjadi) pripravimo na ražnju. Tega si naredimo (risba) tudi iz dveh železnih palic in dveh večjih kamnov, med katerima zakurimo ogenj. Pečemo nad žerjavico (ne nad plamenom) in meso občasno obračamo.

Tudi primerna železna ali večja pločevinasta plošča nam lahko rabi kot žar.

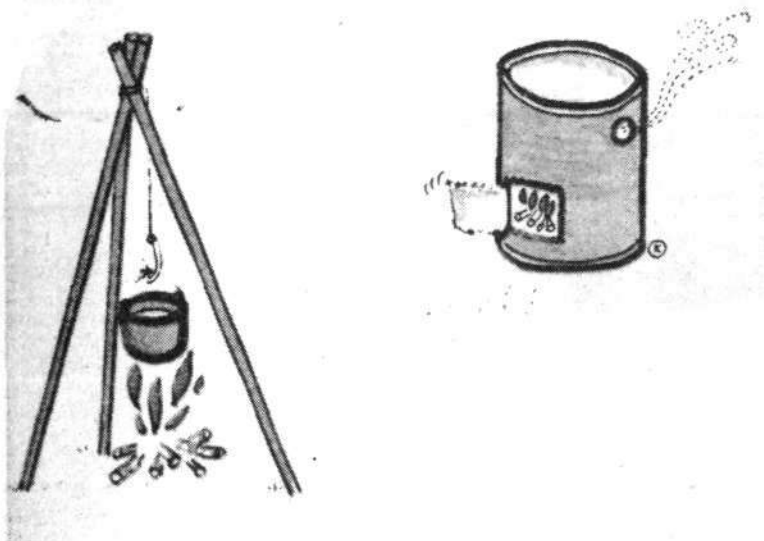
Ribo ali koščke mesa si spečemo nad žarom tudi tako, da jih očiščene nataknejo na palico ter od časa do časa obrnemo.

Tako pripravljeno trinožno stojalo z rešetko (ki je lahko iz lesa), na katero položimo meso ali rjbe, je prav primerno za pečenje. Tako lahko meso tudi prekadimo, če ga želimo pripraviti za poznejšo uporabo.

Juhe, golaža ali drugih jedi, pripravljenih iz vode in drugih sestavin (mesa, korenja, zelenja), ne moremo skuhati na ražnju, pač pa v svojevrstni kozici, ki si jo lahko naredimo sami (pločevinka, čelada, kanta in podobno).

Peč za kuhanje ali pripravo mesa na žaru (pa tudi pečenje krompirja, jabolk, raznih gomoljev) si lahko enostavno napravimo tudi iz bencinskega ali podobnega soda.

NAČINI BIVANJA V NARAVI

1. Zavetišče v snegu

2. Zavetišče v gozdu:

- a) zavetišče ob previsni skali s šotorko
- b) zavetišče med dvema skalama z rešilno odejo
- c) bivak ob rastočem drevesu

Naredimo ogrodje iz daljših in močnejših vej, jih povežemo s srobotom ali vrvjo, nato pa jih na zunanji strani pokrijemo s smrečjem.

3. Zavetišča iz šotorke (šotorskega krila)

**IZDELAVA BIVALIŠČ JE ODVISNA
OD LETNEGA ČASA**

„Za hrano odrežemo krake ob stiku beder s trupom in jim slečemo kožo. Otroci so jih slačili in ko so se privadili, ni bilo nikakršnih težav. Pekli smo jih na olju v ponvi nad odprtim ognjem, ker ogenj in dim dajeta še boljšo aromo. Dodajali nismo ničesar in trdim, da je to eno najokusnejših vrst mesa, kar jih poznam. Enako je menila večina, čeprav so jih takrat jedli prvič.“

Tudi polže smo lovili in pripravljali, le da je postopek nekoliko zahtevnejši. Polže je treba v kropu omrtvičiti in jih privabiti iz hišic, nato odrezati stopalo in z valjanjem (drgnjenjem) v soli razsluziti. Tako pripravljene kuhamo ali pečemo. Če nimamo soli, damo polža živega na hladno (v senco in vlago), kjer sam vpije lastno sluz. To velja zlasti za polže slinarje.

Tudi kruh, ki ga imamo za osnovno živilo v normalni prehrani, se da pripraviti v naravi. Seveda ni nujno, da je tako lepo rahel in hrustljiv kot pekovski, a za preživetje je še kako dober. Osnovna surovina je seveda moka, njeno količino pa lahko povečamo s posušenim, zdrobljenim želodom, koreninami kukavice ali drugim. Če testo mesimo brez kvasa, seveda kruh ne bo rahel, bolj bo podoben mehikanski tortilli. Pekli smo ga v opečnatih ali kamnitih pečeh, ki smo jih zgradili sami. Za pravilno peko je pomembna temperatura peči. Občutek za to si pridobimo s prakso, pomagali pa smo si s poskusom: Ko v peči pogori in odstranimo ogenj, na kamen vsujemo nekoliko moke. Če ta počrni, je peč preveč razgreta, če barve ne spremeni, pa prehladna. Ob pravi temperaturi lepo porumeni.«

I. K.

Vabe za ribolov: zemeljska glista ali deževnik, kompostna glista, meso, sadje (grozdje, češnje, slive...), žabe, raki, školjke, piškurji, manjše ribe; umetne vabe (bles-tivke, voblerji, umetne muhe); koruza, pšenica...

Kače se lovijo v past: mleko nastaviš v kozarec, plastično vrečo ali posodo. Ko kačo privabimo, jo lahko ubijemo s palico, kamnom ali čim drugim.

Žive kače lovimo z razcepljeno palico: dno razcepa povežemo z gumo in ga nato razklenemo s klinom, nanj pa privežemo vrvico; ko kačo dobimo v razcep, z vrvico izvlečemo klin in kraka palice jo stisneta za vrat.

Kače, miši in ostalo drobno divjad zlahka ulovimo v posodo z gladkimi stenami (plastično), ki smo jo zakopali v zemljo in vanjo nastavili vabo (vodo, hrano).

Ličinke muhe, t. i. mesni črvi, so dobili ime po tem, ker se razvijajo na mesu ali kosteh, so pa ena osnovnih ter najbolj učinkovitih vab za ribolov. Po sestavi so čista beljakovina, torej so (načeloma) uporabni tudi za prehrano. Mušji par ima v svojem veku 60 milijonov potomcev — to je namočnejša populacija v naravi. Od tega se ohrani 14-22 potomcev za nadaljevanje vrste. Po mnenju strokovnjakov bi z uničenjem muh zatrli tudi življenje na zemlji, saj so muhe eden namočnejših členov v prehrabeni verigi.

Kostni črvi so uporabni kot vaba za ribolov in surovina za izdelavo zelo kakovostne beljakovinske hrane — krmilne moke. Po svetu jih načrtno — industrijsko — gojijo

Načini lova:

Za lov so najboljša mesta ob robu tolmuna, izlivih, pod grmovjem, drevesi — ribe se zbirajo povsod, kjer je dovolj hrane.

V sili zadostujeta 2 m dolga vrvica in trnek, ki je lahko kupljen ali pa narejen iz priročnega materiala (sponka, bucika, žica itd.). Brez zalusti na trnku se riba ob ulovu manj poškoduje, je pa večja možnost, da se sname. Pri lovu ni priporočeno povzročati tresljajev na obrežju, ker ti odganjajo ribo.

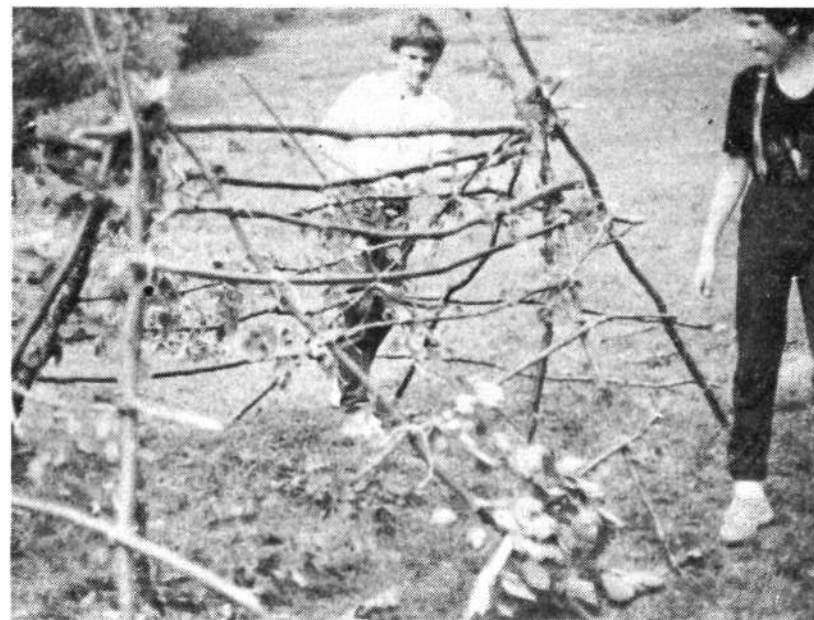
Ribe v mirnem času lovimo na športni in gospodarski način. Pribor: palica, najlon-ska nit, trnek, mreže, saki, vrše, podvodne puške... (Niso nujni, so pa v pomoč kolesca, plovci, svinčene uteži.)

V izrednih razmerah in **samo takrat** pa lovimo ribe z ostmi, koši, izsuševanjem (preusmerjanjem toka), mrežami, s kaljenjem vode, z rokami in v najsrajnejših primerih z eksplozivi, omamnimi nestrupenimi sredstvi.

V skaljeni vodi ribi primanjkuje kisika, zato pride ponj na površino, tam pa jo ujamemo z roko, mrežo, s košaro ipd. RIBE omamljamo z navadnim lučnikom ali papeževo svečo ob nizki vodi, Rastlino s kamnom natremo in jo položimo ob breg, voda pa nato spira omamno sredstvo. RIBE (omamljene, mrtve) splavajo na površino, kjer jih lahko poberejo.

Upoštevati je treba, da je danes vse več rib samo še pogojno užitnih. V prosti naravi (rekah) so okužene s težkimi kovinami, ki povzročajo obolenja. RIBE iz ribnikov so večinoma še neoporečne, savske pa niso užitne.

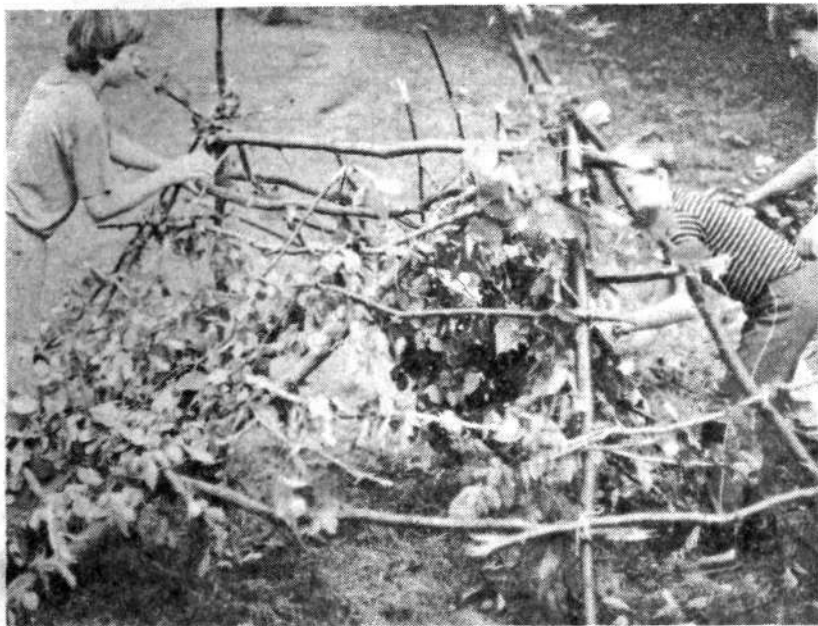
Zaradi letnega časa (pomlad) in dostopnega materiala si je naša skupina učencev izbrala za izdelavo bivak iz vej in listja, šotor ter zavetje iz šotork. Ker je priročnikov o gradnji zavetišč dovolj in ker tu vendarle predstavlja mo našo vajo, smo slikovno gradivo omejili nanjo

Najprej je treba postaviti ogrodje za bivač, zavetišče iz naravnega materiala. Velikost je odvisna od števila oseb, ki jim je namenjeno, in materiala, ki je na voljo. Gradnja takega objekta terja precej dela!

Osnovne — nosilne — palice naj bodo močne, dovolj globoko zabite v zemljo, med seboj trdno povezane in utrjene z navzkrižnimi — poševnimi oporami.

Na osnovno-nosilno konstrukcijo so učenci tovarišice Sedajeve privezali vodoravno vzporedne veje, ki bodo nosile »kritino«. Veje se vrstijo od »slemena« do tal, že tu pa je treba pustiti prosto odprtino za vhod, ki naj bo tolikšna, da se bo dalo skozi priti v prostor (vsaj po štirih) in ki jo bomo po potrebi zadelali kasneje z ustrezno oviro.

Končno prično med vodoravne veje vpletati veje listavcev in iglavcev — v več plasteh. Dobro je, da je sestava »kritine« mešana iz obojih vrst vej, ker se tako njihovo »tesnjenje« poveča. Veje morajo biti dovolj dolge, da jih lahko vpletemo med več položnih, s čimer bodo ostale »na strehi« brez posebnega povezovanja z vrvico. Od vestnosti pri tem delu in od debeline plasti listja na strehi je odvisna njena neprepustnost za dež in veter. Gotovo pa je, da se malomarnosti pri delu ne da popraviti. V neurju, še težje pa je to storiti ponoči.

ŠOTORKA

Šotorsko krilo — šotorka — je izdelana iz posebnega impregniranega platna in meri 1,75 x 1,75 metra. Novejše šotorke so pobarvane z maskirnim vzorcem, sicer pa je to nepogrešljivi sestavni del vojakove opreme. S tem pa njena uporabnost sploh ni omejena samo na vojsko.

Če pravilno zategnemo vrvici, ki sta v šotorko vdelani, lahko iz nje mimogrede naredimo ogrinjalo s kapuco, lahko služi za vez med drogovoma nosil za ranjenca, poškodovanca ali tovor, lahko pa (ena sama ali pa več povezanih) tvori platneno streho, zavetje pred vetrom in padavinami. Za izdelavo šotora potrebujemo seveda še nekaj vrvic in ogrodja, ki pa ga lahko nadomestimo s koli, narezanimi v naravi.

» Naš naslednji plen so bile kobilice, pečene na olju. Zopet so jih lovili sami otroci in so jih nalovili premalo glede na to, koliko so jih potem hoteli jesti. Pečena kobilica je rdeče barve, hrustljava, po strukturi podobna pokovki, okus pa je mesen. V Afriki jo priznavajo kot poslastico, pri nas pa so seveda ovira predsodki, ki jih otroci pač še nimajo tako razvitih. Ko so ugotovili, da so užitne in okusne, bi jih bili radi še nabirali. Zaradi vzgojnega učinka smo akcijo prekinili: v naravi si je pomembno zapomniti oziroma pridobiti občutek, koliko hrane moraš nabrati, da je bo res dovolj... »

V akciji, ki smo jo organizirali v sodelovanju s skupino tovarišice Marije Sedajeve (OŠ Jurija Dalmatina), se je pokazal enak problem. Vedno se je nekaj učencev ognilo delu in rezultat je bil temu primeren: nabrali so toliko kopriv, da bi morda nasitile dva (če bi morala od njih živeti), nikakor pa dvanajst članov skupine. Enako je bilo pri gradnji bivaka. Ugodnosti civilizacije so človeku omogočile, da se veliko hitreje in lažje dokoplje do hrane in zaklonišča, kot je to mogoče v naravi in to je ena prvih lekcij, ki se jih mora naučiti posameznik ali skupina, ko ostane prepuščena sama sebi in svoji iznajdljivosti, zlasti pa pridnosti. Vprašanje je namreč, kdo bi se nabranih kopriv v primeru lakote najedel: tisti, ki jih je nabiral ali najmočnejši, najiznajdljivejši član! Zato je treba vedeti: skupina v naravi lahko deluje le, če k njenemu obstoju prispeva vsak član svoj delež.

»Nekaj otrok se je spomnilo na mravlje in našli so jih, z ličinkami vred, v nekem šotoru. Vedeti pa je treba, da so gozdne mravlje zaščitene in jih tudi naša skupina ni iskala oziroma pobirala njihovih ličink. Ličinke so otroci pojedli kar surove, lahko pa bi jih bili prepražili tudi na olju. So rahlo kiselkastega okusa in mehke.

Ker so ribe že vsi jedli, smo jim pokazali, kako ribo spečeš brez kakršnih koli pripomočkov: zaviješ jo v lapuhovo listje, vse skupaj v glino in to porineš za 30-45 minut v žerjavico — odvisno od njene moči. Druga možnost je, da ribo skozi usta natakneš na paličico in jo pečeš v plamenu. Paziti je treba, da ogenj »ražnja« ne prežge in ne ostanemo brez ribe. Na olju smo spekli tudi kačo — ko smo jo pekli, se nam je med nogami priplazila še ena in tudi ta je romala v olje (obe sta bili kobranki). Kačo bi lahko primerjali z zadnjim delom ribe: v sredini je hrbtnična kost, iz nje pa se polkrožno širijo rebra. Okus ima boljši kot toliko slavljeni čevapčiči. Strupeni kači je treba trup odrezati dva prsta pod glavo, da odstranimo strupeni mešiček, kožo slečemo kot nogavico in v delu, kjer tvorijo rebra polkrog, bomo našli drobovje. Z roko ga lahko odstranimo, enako tudi predanusno odprtino in vse skupaj z repom vred zavržemo, ker v njem tako ni skoraj nič mesa. Ostalo narežemo na kolobarčke in spečemo.

Največ smeha je bilo pri lovljenju žab. Dva malo starejša tabornika sta šla z nami in pokazalo se je, da sta uporabna le za nosača, saj sta se ob žabjem skoku splašila. Žabe lovimo zvečer, z roko in ob baterijski svetilki. Ko posvetiš vanjo, žaba počaka in takrat jo z roko pritisneš. Ne smeš se ustrašiti njenega trzanja in regljanja, saj ti ne more nič napraviti.

NARAVA OD BLIZU — V ŽIVO

Vsaj del tistega, o čemer smo govorili v prejšnji prilogi, smo želeli v naravi preizkusiti. Zaradi časovne stiske in neustreznega vremena se nam je načrtovana vaja izmuznila in zadovoljiti smo se morali zgolj z nadomestkom: neke vrste dvodnevno šolo v naravi, ki smo jo lahko organizirali v bližini prijazne Grubičeve domačije v Dobravi pri Podbočju. Na pobočju med reko Krko in gozdom smo ob pomoči in strokovnem sodelovanju inštruktorjev izpeljali ravno toliko, da bi lahko pričeli premišljevali o vrsti problemov in vprašanj, s katerimi se sreča človek, če se znajde v razmerah, katerim so namenjeni naši zapisi.

Na nekatera od teh vprašanj smo po vaji poiskali podrobnejše odgovore in v tej prilogi zato objavljamo nekaj avtorskih del ter nekaj poročil o razgovorih, ki smo jih v imenu Našega glasa opravili z našima sodelavcema, izrednima poznavalcema narave — Dušan Vučajnk, lovec in ribič, nam je posredoval nekaj podrobnejših informacij, ki smo jih uvrstili med zapis razgovora z Josipom Bostičem, tabornikom in planincem ter odličnim tekmovalcem v orientaciji. Oba sogovornika sta na lastni koži preizkusila marsikaj od tistega, o čemer govori naša priloga. Zaradi praktičnosti lastnega dela smo se omejili na objavo razgovora z **Josipom Bostičem** (prijatelj mu pravijo Jole), ki bo služil kot rdeča nit pri pojasnjevanju naše tematike.

»Izkušnja ni dogodek, ni stvar trenutka, ampak proces, ki zori. Težko bi se bilo osredotočiti samo na eno dejavnost, ker je to več vzporednih in prepletajočih se tematik: taborništvo, planinstvo, splošni ljudski odpor in druge,« pravi Jole. »Začelo se je z mladostnim občutjem povezanosti z naravo, z željo po spoznavanju okolja. Zato sem moral stopiti v vrste tabornikov (med leti 1965—1970). Ob vstopu sem seveda moral obvladati splošne stvari od signalizacije dalje, ki me niso zanimale, a se v naravi pokažejo še kako nepogrešljive. Taborništvo daje zelo veliko znanja. Kar mi je manjkalo, sem dopolnjeval po vključitvi k planincem in obe dejavnosti sta pri meni združeni v eno.«

— **Kako si sploh prišel do zamisli, da bi preživel nekaj časa v naravi brez ugodnosti, ki jih nudi civilizacija?**

»Taborniški odred me je poslal v gozdno šolo za topografijo in orientacijo v Bohinju. Bil sem strasten tekmovalec. Tam sem spoznal ljudi, ki so se zanimali za življenje, gibanje in bivanje v naravi brez osnovnih pripomočkov. V Sloveniji so takrat uvedli desetdnevne tečaje bivanja v naravi. Bil sem med prvimi taborniki, ki so se vključili v skupino tridesetih tečajnikov. Učili smo se spoznavati uporabnost rastlin, izdelovati bivake, peči »kruh« brez običajnih pripomočkov. Na koncu tečaja smo pogrešali zaključek: **tisto pravo** desetdnevno bivanje v naravi brez vseh stikov z okoljem.

Čez dve leti nas je šest iz vse republike za deset dni odšlo h Kolpi. Postavili smo si bivak, točneje, vselili smo se v razpadli mlin, iz katerega smo najprej odstranili vse »domače« živali, ob njem pa smo postavili še šotor.

VEDENJE LJUDI V IZREDNIH IN KRIZNIH SITUACIJAH

Kadar je ogrožen obstoj večje ali manjše družbene skupine, se pojavi posebna oblika vedenja ljudi v množici. Pojavijo se mnoge socialne silnice, ki jih v normalnem življenju ni ali pa niso tako izrazite. Ena od oblik neobičajnega vedenja je panika.

Vedenje ljudi v kriznih in izrednih razmerah moramo poznati zato, da lahko predvidimo vedenje v podobnih bodočih situacijah in pripravimo ustrezne ukrepe (družbenopolitične, organizacijske, tehnične in druge), s katerimi bomo skušali škodljive učinke kriznih pretresov omejiti na najmanjšo možno mero.

Do krizne situacije lahko privedejo različni dejavniki: potresi, biološke in tehnološke nesreče, gospodarske krize, vojne itd.; posledica teh pojavov je **kolektivni (množični) stres**, ko pripadniki določene skupine istočasno začutijo, da je ogrožena njihova osebna varnost ali varnost skupine. Zato postane vedenje v krizi neobičajno.

Vedenje posameznika v takšnih razmerah težko ločimo od vedenja skupine, ki ji pripada. V takšnih trenutkih posameznik na neki način izgublja del svoje »zasebnosti«, ker skupna nevarnost in nesreča silita ljudi k iskanju pomoči in podpore pri drugih.

V kriznih razmerah lahko opazimo ustrezno in neustrezno vedenje. Ustrezno vedenje posamezniku omogoča najboljši izhod iz krize, ni pa redkost, da se vedenje, ki se zdravemu razumu zdi ustrezno, za izhod iz krizne situacije izkaže za napačno zaradi izjemnih okoliščin, ki jih razumsko ni mogoče predvideti. Vedenje, primerno v normalnih življenjskih pogojih, ni nujno ustrezno tudi v kriznih okoliščinah. (Človek, zasut ob potresu, se pomika proti svetlobi; ko želi odprtno razširiti, se nanj poruši še večje breme.)

Pomemben člen primerne obnašanja je strokovno znanje ljudi. Raziskave so pokazale, da se posamezniki, ki imajo strokovne sposobnosti in veščine, pomembne v krizni situaciji, praviloma vedejo bolj ustrezno, na primer gasilci, zdravniki, gradbeniki, aktivni oficirji. Vzrok za to je predvsem njihovo znanje vodenja, ki v krizni situaciji postane zelo pomembno. Drugi ljudje praviloma ravnajo po zdravem razumu. Poudariti je treba, da se največje število ljudi (80-90%) v kriznih situacijah primerno vede, 10-20% pa jih je telesno ali duševno prizadetih.

Ljudje v krizni situaciji skrbijo samo zase ali tudi za druge. Človek je po svoji naravi sebično bitje, ki skrbi najprej zase in najožje socialno skupino, ki ji pripada, hkrati pa je njegov obstoj oziroma delovanje nemogoče brez širše socialne skupine. Kako se bo v takih razmerah kdo obnašal, je odvisno od poklica oziroma dela, ki ga posameznik opravlja.

Pričakujemo lahko dejavno (aktivno) ali nedejavno (pasivno) vedenje. Prvo ali drugo pa ni nujno v prenosorazmerju z ustreznostjo.

Pasivno vedenje je praviloma neustrezno, a v nekaterih kriznih situacijah je najbolje biti pasiven in ne storiti ničesar. (Boljše je, na primer, čakati na gasilce, kot pa skočiti skozi okno v 10. nadstropju, vendar je tudi to primerno, če si rešujemo življenje pred plameni.) Pasiven je tisti, ki se ne zoperstavlja situaciji, poskuša pa se ji izmakniti, ali pa tisti, ki je ravnodušen in vse »prepusti usodi«. (Po potresu v Banji Luki l. 1969 je 87% vprašanih izjavilo, da ima vsak človek svojo usodo in da je potres del te usode.)

Nekateri posamezniki v kriznih situacijah prevzamejo vodilno vlogo, drugi pa jim slepo sledijo; od »vodij« pričujejo vodstvo in pobude. Lažje postanejo vodje tisti, ki so po poklicu ali dolžnosti gasilci, pripadniki CZ, miličniki, oficirji... ali so že sicer vezani na nujne dogodke; to jih na neki način sili v vodstveno vlogo, ki jo tudi pričakujejo. Pomembne pa so tudi osebnostne lastnosti posameznika. (Najboljši primer nastajanja takšnih vodij so družbene krize — revolucije, v katerih so mnogi zelo uspešno reševali prevzete naloge. Tragedija teh ljudi pa je v tem, da se izgubijo v ponovno normalnih razmerah in ne vedo, kaj početi niti s sabo niti z drugimi.)

Ne glede na to, kako nepričakovano nastanejo krizne razmere, vedno se začno med množičnim šokom oblikovati socialni obrambni mehanizmi, ki jih imenujemo **socialni refleksi**. Njihova osnovna značilnost je, da nastanejo hitro in spontano — neposredno po nastanku krize ogrožena skupina oblikuje socialno organizacijo, ki s svojim delovanjem omogoča nadaljevanje njenega obstajanja, sicer propade.

Ena od prvin socialnega refleksa je določitev vodje. Ljudje spontano pomagajo drug drugemu, četudi se prej niso poznali med seboj, spontano si razdelijo delo: eni rešujejo ponesrečence, drugi skrbijo za rešene, tretji za otroke in ostarele, četrti za hrano in obleko, peti poskušajo vzpostaviti zvezo z drugimi socialnimi skupinami. Vse delovanje je usmerjeno k ohranitvi obstoja določene človeške skupnosti: posamezniki so lahko pogrešani, ranjeni, umirajo, a skupnost mora živeti dalje. Tudi če je neki socialni skupini jasno, da bo fizično izginila, poskuša nadaljevati socialni obstoj, čeprav tako, da pusti pisno sporočilo morebitnim najditeljem. (Znana so pisna sporočila članov polarnih odprav, ki so bila najdena več deset let po njihovi smrti.)

Množična **panika** se ob naravnih katastrofah pojavlja precej bolj poredko, kot pa se običajno misli. Prvi razlog, da do tega ne prihaja, je **raztresenost** prebivalstva na območju, ki ga je zajela kriza; običajno namreč ljudje niso tako na kupu kot v kinodvoranah ali na stadionih, da bi se lahko pojavila panika. (Ljudi ob potresu v kinodvorani lahko zajame panika, vendar je ne povzroči samo potres, ampak tudi

Kje bomo naleteli na vodo

To nam včasih kažejo rastline (vrba, ločje, trsje) ali mušice, sledovi živali, ki se hodijo napajat, in človekova bivališča, ki so vedno v bližini vode. Na kraškem ozemlju iščemo vodo predvsem v podzemnih jamah. V planinskih predelih največkrat najdemo sneg.

Če že ne moremo priti do vode, jo lahko dobimo iz sočnih delov rastlin, npr. kislice, zajčje deteljice, stebila breze, belega javorja, vinske trte itd.

Katero vodo smemo uporabiti

Kadar uporabljamo površinsko vodo ali vodo iz nepravilno urejenih vodnjakov, moramo vedno pomisliti na to, da je morda okužena. Pitje take vode lahko povzroči različna obolenja, npr. tifus, paratifus, grižo itd. Čim bolj motna je voda, tem verjetneje je okužena. Tudi na oko čista voda je lahko okužena.

Uporabljati smemo le talno vodo iz pravilno urejenih izvirov invodnjakov. Voda iz drugih virov pa zahteva že omenjeni način čiščenja.

VODO IZ OBJEKTOV NA KONTAMINIRANEM ALI SUMLJIVEM OBMOČJU LAHKO UPORABLJAMO ŠELE PO OPRAVLJENI STROKOVNI KONTROLI IN ODOBRTVI

LITERATURA K OBEMA PRILOGAMA

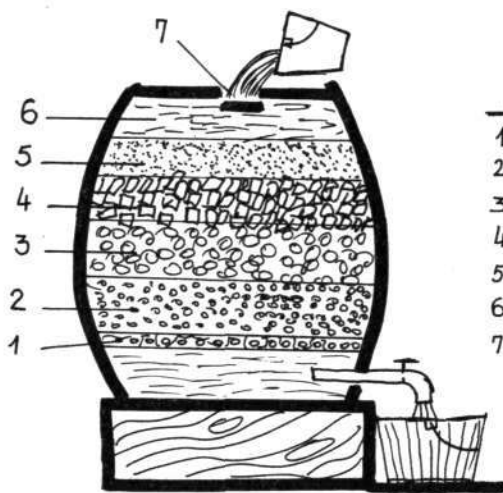
- Dr. Rupko Godec in drugi sodelavci: *Življenje v naravi*, 1981
 Prof. dr. Pavle Bohinc in drugi: *Zdravilne rastline, dober dan*, 1984
 Ljubiša Grlić: *Užitne divje rastline*, 1980
 Doc. dr. mag. Dražigost Pokorn: *Dietna kuhinja*, 1980
 Vitki živijo dlje, 1976
 Naša obramba, letnik 1984
 Zapiski s predavanja o prehranjevanju v izrednih razmerah, ki ga je organizirala PA v Ljubljani 1984.

VODA

Človek zdrži brez hrane — kot kažejo številni primeri — tudi do 25 in celo 30 dni, brez vode pa le 2 ali 3 dni. Za običajne potrebe porabi človek dnevno kar 56 litrov vode (40 l za kopanje, 4,5 l za pitje, 4 l za kuhanje, 5,5 l za umivanje, 2 l za pranje in pomivanje posode).

V izrednih razmerah moramo vodo pred uporabo:

- prekuhati (vsaj 5 minut),
- filtrirati skozi gosto tkanino ali pečeni filter,
- klorirati s klorovim apnom ali natrijevim hipokloridom (žavelovo vodo) ali tabletami (SAFE, PANTOCID).

Sestavni deli filtra:

- 1 - lesena rešetka
- 2 - gručč (8-10 cm)
- 3 - debeljši pesak (40 cm)
- 4 - lesno oglja (15-20 cm)
- 5 - droban pesak (20 cm)
- 6 - voda (20-25 cm)
- 7 - plavec (daščica)

Kje in kako dobimo vodo

Glede na to, kako jo dobimo, ločimo:

- talno vodo (izviri, vodnjaki),
- površinsko vodo (potoki, reke, jezera, močvirja),
- atmosfersko vodo (dež, sneg, rosa).

Če skupina namerava na določenem mestu bivati dlje časa, mora skrbno organizirati porabo vode. Zlasti ob tekoči vodi morajo člani paziti na strog red pri razporeditvi mest za zajemanje pitne vode, pomivanje posode, umivanje in kopanje. Zajemanje pitne vode običajno organiziramo pri kuhinji, ostale dejavnosti pa po gornjem vrstnem redu nižje ob toku.

dejstvo, da jih je doletel v posebnih okoliščinah.)

Drugi razlog je ta, da mnoge nesreče — če izvzamemo potres in nepričakovane tehnične in prometne katastrofe — nastanejo postopno, brez presenečenja. (Prva bombardiranja velikih mest v II. svetovni vojni so izzvala precejšnjo paniko, kasneje pa so se ljudje navadili brez preplaha umikati v zaklonišča.)

Kakor je panika razmeroma redka, tako se v vsaki krizni situaciji vedno pojavi strah, posamičen in množičen. Odvisno od trajanja in poteka krize se strah lahko povečuje ali zmanjšuje. Na to vplivajo socialno-psihološki dejavniki — ali se ljudje ohrabrujejo ali obratno.

Če je nastopajoča nevarnost resnična ali že obstaja, bo lahko ravno strah rešil ljudi, ker bodo spontano zapuščali ogroženo območje. Vseeno pa strah največkrat otežuje delovanje proti krizi, zato ga je treba upoštevati in vedenje pravilno usmerjati.

Govorice so običajen pojav in pomemben dejavnik za oblikovanje socialnega ozračja in javnega mnenja v ogroženi družbeni skupnosti. Imajo varovalno vlogo: sproščajo napetost zaradi strahu, ki se ga ljudje ne zavedajo. V mirnem času se pojavljajo v kriznih razmerah zlasti govornice o črni prihodnosti, o nadnaravnih čudežih, pomenijo pa beg od resničnosti in lahko ohromijo aktivnost ljudi na ogroženem območju. Zato je nadvse pomembno pravilno obveščanje, enako tudi razkrivanje in pojasnjevanje izmišljenih in netočnih informacij.

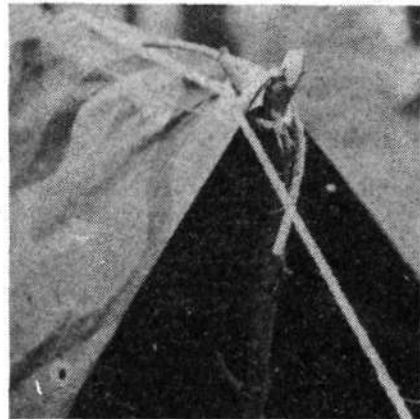
Pomembne so tudi »protikrizne« organizacije in službe, kot so milica, JLA, CZ, RK, zdravstvo..., ki naj bi zagotavljale osnovne, najnujnejše pogoje za nadaljnje življenje ne glede na žrtve, ki jih je utrpela skupnost.

Veliko je nasvetov, kaj naj bi posamezniki in skupine počeli v trenutkih krize, težje pa je to uresničiti. Zasnova družbene samozaščite v našem samoupravnem socialističnem sistemu je dober model za usposabljanje posameznikov in protikriznih organizacij za delovanje v morebitni krizi, ob katastrofi ali drugih nevarnostih.

Gotovo je potreba vsakega posameznika, da spozna osnovna pravila obnašanja v izrednih in kriznih razmerah, kajti od tega je lahko odvisno ne samo njegovo zdravje, ampak tudi življenje.

Vir: Zvonarevič, M.: Socialna psihologija. Školska knjiga, Zagreb 1981.

Gordana Rostohar, dipl. psih.

Naš glas — Priloga NNNP — Izdaja INDOK center Krško — Besedila so pripravili: predmetna učiteljica Marija Sedaj z O. Š. Jurija Dalmatina Krško, dipl. psiholog Gordana Rostohar, dipl. obramboslovec Josip Bostič, Dušan Vučanjk in dipl. novinar Ivan Kastelic.

Pokroviteljstvo nad akcijo je prevzel Občinski štab teritorialne obrambe Krško.
Naklada: 1600 izvodov — Odgovorni urednik: Ivan Kastelic.

NNNP PRILOGA NNNP PRILOGA NNNP PRILOGA NNNP PRILOGA NNNP

**PREŽIVETI V NARAVI IN Z
NARAVO**

NAJAKTUALNEJŠE V NAJTEŽJIH RAZMERAH: KAKO PREŽIVETI

To vprašanje ni aktualno samo v vojnih razmerah, ampak lahko postane odločilno v slehernem trenutku za vsakogar od nas: ob rušilnem potresu, hudem neurju v gorah, snežnih zemetih, požaru itd.

Ta priročna izdaja vam bo pomagala rešiti marsikateri problem, ki bi lahko nastal v vsakdanjem življenju in v izrednih razmerah.

Vprašanj je veliko, izredne razmere pa porajajo še nova in nova. Najbolj nam v takih pogojih lahko pomagajo znanje, spretnost in iznajdljivost.

Upam, da vam bo gradivo, zbrano v tem priročniku, pomagalo odgovoriti na vprašanje, KAKO PREŽIVETI.

Marija Sedaj

VI. Pregled smernic nadaljnega razvoja

1. Razvijati zavest o nujnosti uveljavljanja vloge znanja za uspešen razvoj.
2. Uveljaviti koncept učeče se družbe.
3. Razviti kadrovske-izobraževalne funkcije v združenem delu.
4. Zagotoviti možnosti za kvalitetno izvajanje vzgojnoizobraževalne dejavnosti.
5. Zagotoviti ustrezno vlogo in razvoj raziskovalnega in strokovnega dela.
6. Demokratizirati družbeno izobraževalno politiko in jasneje razmejiti pravice in odgovornosti.

IZBRAL:

Ivan Mirt
Komisija za informacijsko - komunikacijsko dejavnost

Z dolgoletnim predavateljskim delom so si v krški občini prislužili knjigo v zahvalo: Dušan Dornik (na fotografiji prejema knjigo iz rok sekretarja OK ZKS Krško, Jožeta Habinca), Franc Rakar, Slavko Kunej, Branka Kastelic, Blaž Kolar, Nina

Glas, Lojze Štih, Slavko Šribar, Boris Macur in Dejan Avsec.

Posnetek je s tovariškega srečanja, ki ga je organiziralo za svoje dolgoletne sodelavce — predavatelje MŠS (Medobčinsko študijski središče) CK ZKS za Posavje 26. novembra letos v krškem hotelu.

ZNANJE: OBVLADATI ALI BITI VLADANI

»MI BOMO BITKO ZA MNOGE STVARI ZGUBILI, ČE ODNOSA DO ZNANJA IN DO USPOSOBLJENOSTI KOMUNISTOV ZA POLITIČNO AKCIJO NE BOMO SPREMENILI«

(Milan Kučan na predavanju udeležencem PŠ CK ZKS, septembra v Ljubljani)

Medobčinsko študijsko središče in Občinski komiteji ZKS vseh treh posavskih občin so ob koncu novembra organizirali družabno srečanje svojih članov, predavateljev v različnih oblikah idejnopolitičnega usposabljanja. Sekretarji občinskih komitejev so najbolj prizadevnim predavateljem, ki jih skušajo kadrovati iz vrst najsposobnejših, najuspešnejših in najaktivnejših delavcev v gospodarskem in političnem življenju vseh treh občin, podelili knjige s posvetilom. To je seveda zgolj simbolična oddolžitev za prizadevanja strokovnjakov pri različnih oblikah usposabljanja članstva ZK, ki potekajo v okviru Medobčinskega študijskega središča PŠ CK ZKS Posavje in ki (roko na srce) ne izvenijo vedno optimistično. Kroničen problem, ki se pojavlja pri tej dejavnosti, je zelo nizek odstotek udeležbe članstva ZK v organiziranih oblikah usposabljanja. Težave se začnejo že pri evidentiranju kandidatov za kakršno koli usposabljanje in se nizajo vse do zelo slabe udeležbe privajencev na predavanjih ali organiziranih razpravah.

Poizkus, da bi s potencialnimi slušatelji v idejnopolitičnem usposabljanju navezali stike in si pridobili njihove pripombe na vsebino zastavljenih programov, običajno zvodeni z enogla-

snim strinjanjem s ponujenimi vsebinami. Sila redki so predlogi za dopolnitve ali izboljšave v času razprave o programih. Pripombe se pojavijo šele, ko morajo nesojeni slušatelji pojasniti svojo vztrajno odsotnost pri delu študijskih skupin, v katere bi morali biti aktivno vključeni. Pri tem ne pogrešajo niti popolne opore v svoji delovni organizaciji, ki bi očitno kar obstala, če bi za eno dopoldne ostala brez svojih »najdragocenejših« kadrov. O tem, da bi študijske skupine prestavile svoje delo na popoldanski čas, niti ne kaže izgubljati besed, saj praksa pove, da si člani ZK za take dejavnosti že veliko težje odtrgajo del svojega prostega časa.

Programi, ki bi jih morali predelati slušatelji, obravnavajo poleg idejnopolitičnega znanja tudi vsebine s področja danes najaktualnejše problematike: ekonomije, pravne ureditve s stališča številnih novih predlogov in normativnih dopolnitev...

Res je: ni vsak sposoben dojemati vsega in tisti, ki evidentirajo kandidate, bi morali s to zavestjo tudi izbirati in grupirati slušatelje glede na njihovo predizobrazbo in interes. Žal je to težko uresničljivo, ker se interesentov za kakršno koli dodatno pridobivanje znanja sploh ne tare — nikar pa, da bi rinili v tako »nedobičkonosno«

izobraževanje, ki ne zagotavlja napredovanja na delovnem mestu ali kake druge materialne prednosti. Žal smo res že pregloboko zabredli v potrošniško miselnost zasebnikov in skuša očitno vsak tudi svoje članstvo v ZKS omejiti samo na najmanjše možne napore in dejavnosti.

Samo: kje je potem v naši vloga lika komunista, neumornega borca za dobrobit celotne družbe, ki je ob vstopu v ZK izrecno izjavil, da se strinja z določili Statuta ZKJ in da sprejema naloge iz Programa ZK?!

Ali si v današnjem času in položaju Zveza komunistov res lahko privoščiti članstvo, ki bo bežalo pred kakršnim koli naporom in ki se bo otepalo novega znanja? Ali ni nekoliko absurdno, da lovška zelena bratovščina ali gasilska društva kot pogoj za vstop v svoje vrste prednovega kandidata postavljajo bistveno večje zahteve kot Zveza komunistov pred svoje člane?! Kdo greši v tem — samo enem izmed področij prenove Zveze komunistov.

Prastara modrost pravi, da po novem znanju hlepi samo tisti, ki že kaj zna.

Mar se smemo tudi za ceno lagodnosti delati tako velike nevedneže?!

BRANKA KASTELIC

franc pipan:

BESEDA

O STAVKAH

V četrtek, 27. novembra, je na seji CKZKS sodeloval tudi sekretar MS ZKS za Posavje, Franc PIPAN. Beseda je tekla o stavkah in zaradi aktualnosti problematike smo se odločili, da bralcem predstavimo omejeno razpravo v celoti

V anketah, ki so jih izpolnjevali slušatelji različnih oblik idejnopolitičnega usposabljanja, organiziranih pod okriljem dejavnosti MŠS za Posavje, je pogosto zaslediti ime Franca PIPANA med tistimi predavatelji, ki izstopajo po kakovosti, zanimivosti in vseh ostalih pozitivnih vrednotah, potrebnih pri posredovanju znanja. Spominsko knjigo mu je izročil sekretar OK ZKS Sevnica, Branko Busar.

INFORMACIJE

Občinski komitej ZKS Kofče

Ne dolgo tega nas je glasilo SZDL Slovenije DELO presenetilo z izjavo visokega zveznega sindikalnega funkcionarja, "DA SO DELAVCI PROTI STAVKAM!" Ne vem, ali se je ta mož šalil ali pa je tako globoko odtujen od svojega članstva. Delavci so očitno drugačnega mnenja, saj oni stavkajo in nihče drug.

Všče mi je, da ob obravnavanju te problematike uporabljamo izraz stavka, da rečemo bobu bob in da smo prenehali s črkovsko pravdo.

Lenin je v porevolucionarnem obdobju v 21. in 22. letu razmišljal o stavkah v družbi prehodnega obdobja in jih dopustil kot sredstvo boja zoper deformacije lastne delavske birokracije. Kardelj je nekajkrat opozoril na nevarnosti, ki pretijo delavskemu razredu od njegove lastne birokracije in tehnokracije. Delavski razred izraža na različnih način proteste zoper deformacije v družbi. Individualni protesti se kažejo skozi slab odnos do dela, z begom v bolniški stalež, slabim ravnanjem z družbenim premoženjem in z begom možganov, in vendar še daleč tako ne vznemirjajo politične strukture kot stavke. Ti individualni protesti so veliko bolj škodljivi za celotno družbeno skupnost kot pa stavke. Posvetiti ji moramo vso politično pozornost.

Stavke gre po mojem mnenju kot elementarno delavsko pravico, kot civilizacijsko pridobitev ne glede na družbeno ureditev. Seveda s tem še daleč ne trdim, da so vse stavke v našem samoupravnem sistemu objektivno progresivne in da so na liniji zgodovinskih ciljev delavskega razreda. Saj tudi v kapitalizmu niso vse stavke progresivne; spomnimo se samo stavk delavske aristokracije v V. Britaniji. Pri nas se ljudje ne radi odločajo

za stavke, le v skrajni sili. Strinjam se z ugotovitvami v gradivu za današnje sejo, kdaj podpreti stavkajoče in kdaj ne.

Vnaši družboslovni znanosti - kljub obilici družboslovoev - imamo malo znanstvenih del o tej problematiki. Prvi, ki se je znanstveno lotil te problematike, je bil Neca Jovanov v svoji doktorski disertaciji. Nekatere njegove ugotovitve o štrajkih v Jugoslaviji od leta 1958 do 1969 gre tudi danes upoštevati, ne glede kaj danes Jovanov počne. V letu 1972 je bilo v Portorožu posvetovanje jugoslovanskih sociologov na temo **Družbeni konflikti** v Jugoslaviji. Čeprav takratne ugotovitve sociologov o konfliktih v socialistični samoupravni družbi, med nje pa sodijo tudi stavke, niso doživele posebno toplega sprejema pri politikih, so pa gotovo opozorile na dejstvo, da je tudi socialistična družba konfliktna družba in da mora imeti svojo strategijo razreševanja konfliktov tako v primarnih kot v sekundarnih družbenih skupinah.

Že dolgo je znano, da imajo konfliktne situacije ne samo negativno vlogo, ampak tudi pozitiven pomen. V konfliktih se hitreje definirajo problemi, sproščajo nakopičene frustracije, mobilizirajo se ljudje in hitreje se najdejo rešitve. Tudi skozi ta očala je potrebno videti stavke.

Nadalje se mi zdi prav, da smo se v politični akciji preusmerili **k** iskanju vzrokov za delavske proteste z namenom, da jih odpravimo in da se ne izčrpavamo **z** odkrivanjem organizatorjev ob njihovi že vnaprejšnji politični diskvalifikaciji. Povodi za stavke so v večini primerov res na mikro ravni, to se pravi v delovni skupini, TOZD-u in v DO. Resnični vzroki pa so mnogokrat v globalni družbi. Vemo, da je lahko država enemu mati, drugemu mačeha, ko z instrumenti ekonomske politike odreja primarno delitev družbenega proizvoda. Te vzroke pa je veliko težje odpravljati, kot pa pomesti s tehokrati v določenem okolju. Za stavke delavcev v družbenih dejavnostih pa je po mojem prepričanju razlog v sedanjem sistemu financiranja teh dejavnosti, ko je, denimo, plača učitelja, zdravnika, in delavca na področju kulture v prvi vrsti odvisna od ekonomske moči občine in ne od njegovega vloženega dela. Zaradi tega prihaja do velikih in neupravičenih razlik pri osebnih dohodkih za enako delo znotraj naše republike, to pa povzroča nezadovoljstva.

Iz gradiva za sejo ugotavljam, da so pri nas le organi za notranje zadeve sistematično spremljali stavke. To pa jasno kaže, kakšen ideološki predznak dajemo temu pojavu, ne glede na upravičenost ali neupravičenost zahtev stavkajočih. Skrajni čas je, da ena izmed naših DFO - mislim, da so zato najbolj poklicani sindikati - začne analitično spremljati razne protestne oblike.

Ob koncu še to: podpiram predložene sklepe in stališča predsedstva in o njih sodim, da so korak naprej v naših razmišljanjih in uresničevanje tistega, na kar je opozoril eden izmed razpravljalcev na zadnji seji CK ZKS, da moramo prisluhniti ljudem. FRANC PIPAN

ZSMS

SKUPNI SESTANEK KOMISIJE ZA KULTURO IN TELESNO KULTURO PRI PREDSEDSTVU OK ZSMS KRŠKO

V svetu za organiziranje in preživljanje prostega časa pri predsedstvu občinske konference ZSMS Krško smo že začeli urediti sklepe oktobrske volilno-programске konference. Da bi bil program sveta odraz potreb in želja mladih, smo na prvi sestank komisij za kulturo in telesno kulturo povabili vse predsednike oziroma predstavnike, ki bi želeli delovati na teh področjih. Udeležba sicer ni bila razveseljiva (prišlo je le 17 mladincev), a je bila razprava kljub temu pestra in zanimiva. Potrdila je že znane ugotovitve, da interes mladih za delovanje na teh področjih obstaja, da so tudi pogoji za to delovanje zagotovljeni — če pomislimo, koliko telovadnic in igrišč imamo v naši občini, da pa se stvar ustavi, ko je potrebno vse te pogoje izkoristiti in tako uresničiti želje mladih. Ravno to pa so naloge omenjenega centra in po razpravi sodeč jih bo v naslednjem obdobju veliko. Naj najprej naštejemo tiste s športnega področja:

— mladi bi želeli, da komisija za telesno kulturo organizira občinsko ligo v nogometu, košarki in namiznem tenisu;

— predstavnica Agrokombinata je predlagala, da bi organizirali spomladanske in jesenske kroše, še posebej pa se je ogrela za ulične teke, ki po drugih krajih pritegnejo veliko mladih pa tudi starejših;

— mladinci z Zdol pa želijo več smučarskih tekmovalj, ki bi bila lahko resnega pa tudi šaljivega značaja;

— zanimiva je tudi ideja, da bi v našo sredino povabili znane športnike in športne delavce, obravnavo določene teme pa bi lahko popestrili s filmi in diapozitivi;

— tudi pri športni dejavnosti igra informiranje pomembno vlogo, saj je neobveščenost

često vzrok za neudeležbo na posameznih akcijah, zato mora center v sodelovanju s centrom za obveščanje in propagando preseči tudi to zapreko;

— oblikovanje večjih športnih prireditev sicer ni aktivno športno udejstvovanje, ima pa pomembno vlogo pri popularizaciji posameznih športov, zato naj bi OK organizirala skupinske obiske teh prireditev.

Torej lahko zaključimo, da so mladi pripravljene sodelovati na prireditvah, če so organizirane, torej bo potrebno organizirati čimveč prireditev, ob tem pa usposobiti tudi osnovne organizacije, da se same lotijo organizacije.

Tudi za delovanje na področju kulture bi lahko v uvodu povedali enake ugotovitve kot pri športu, velja pa povedati, da se je delovanje na tem področju precej razmahnilo ob pripravah in v času 12. kongresa ZSMS, a je takoj zatem zamrlo. Torej bo potrebno zopet vzbuditi vse, ki so v tem času delovali in pritegniti še druge, ki jih privlačijo te področje. Predstavniki iz osnovnih organizacij so povedali, da v njihovih sredinah deluje dosti skupin s tega področja, torej je naloga komisije za kulturo, da jih poveže in s tem tudi omogoči predstavitve njihove dejavnosti. Razprava je pokazala, da je med mladimi v naši občini veliko zanimanje za obisk koncertov in gledaliških predstav, zato bo potrebno te želje tudi uresničiti, ob tem pa je potrebno takoj priznati, da imamo tudi pri nas marsikatero dobro predstavo, ki pa zaradi slabega obveščanja in propagande žal nima zaželenega odziva.

Andrej Škafar
Matjaž Mirt

TUDI ZA DELO NA PODROČJU INFORMIRANJA JE POTREBNO ZNANJE

Center za informiranje, raziskovanje in založništvo pri predsedstvu republiške konference ZSMS je pripravil 21. in 22. novembra v Izbi seminar za vodje centrov za obveščanje in propagando pri občinskih konferencah in za urednike mladinskih glasil. Namen seminarja je bil, da se mladi seznanijo z novimi dogajanjem na področju informacijske dejavnosti ter da izmenjajo izkušnje pri organizaciji informiranja v svojih sredinah.

Problemi, s katerimi se srečujejo mladi pri tem delovanju, so v vseh občinah zelo podobni, saj imajo le redkokje glasila, ki ne bi izhajala »po potrebi« ali drugače povedano — dokaj neredno. Vzroke bi lahko strnili v skupne finančne težave in kadrovske probleme. Tisto prvo je manj odvisno od same mladinske organizacije, če pa govorimo o pomanjkanju kadra,

ki bi bil pripravljen in sposoben opravljati to delo, pa je vzrok v sami mladinski organizaciji. Rešitev je v organizaciji programov usposabljanja za mladince, ki bi želeli delovati na tem področju, zato bo omenjeni center v začetku prihodnjega leta organiziral »novinarsko šolo«, in sicer najprej za tiste, ki sodelujejo pri oblikovanju mladinskih oddaj, še posebej na lokalnih radijskih postajah, kjer te oddaje že imajo.

Posebno zanimiv je bil pogovor na temo politične propagande v ZSMS, saj vemo, da smo na tem področju storili najmanj in tudi najmanj smo dovzetni za spremembe, ki se na tem področju uvajajo. Kakšen uspeh ima lahko ta vrst propagande, pove že podatek, da se je po letošnji propagandni akciji za mladinske delovne akcije po petih letih ustavil trend padanja zanimanja za to področje delovanja mladinske organizacije. Vsaka propagandna akcija sicer res zahteva nekaj finančnih sredstev, ki pa jih moramo primerjati z rezultati te akcije.

Ena od tem na seminarju je bila namenjena tudi novosti na področju televizije — pogovor

je tekel o uvajanju kabselske in satelitske televizije in o vključevanju naših proizvajalcev in »uporabnikov« v ta razvoj. Če lahko vberjemo predstavnikom proizvajalcev, potem nekako le sledimo temu razvoju, pri »uporabnikih« pa je zadeva še precej v povojih (izjema so le Mariborčani), zato se bomo morali še dolgo tolažiti s posameznimi »ukradenimi« odlomki Music box-a na zagrebški televiziji.

Vsi navedeni problemi so tudi problemi informiranja v naši občinski konferenci, zato bodo te naloge tudi naloge našega centra za obveščanje in propagando in če vas zanima in veseli delo na področju obveščanja, se nam pridružite.

Martina Ban

OB TEDNU OTROKA

Letošnji teden otroka je potekal pod geslom Samo v zdravi naravi rastejo zdravi otroci. V okviru praznovanja smo na naši šoli pripravili mirovni miting z različnimi aktivnostmi po posameznih razredih in interesih učencev. Ob tej priložnosti je med učenci 5. b razreda nastala zanimiva anketa na temo

VARUJMO SVOJE OKOLJE

Naša Slovenija je lepa. Čuvati jo moramo, da bo taka tudi ostala. Pionirji pomagamo z akcijami čiščenja okolja.

Irena Selak

Ljudje vse preveč odmetavajo različne odpadke, kjerkoli se jim zdi. S tem zelo uničujemo svoje okolje.

Rudi Dular

Za okolje moramo skrbeti vsi. Smeti moramo metati v koše in smetnjake. V čistem okolju bodo tudi rastline bolje uspevale.

Tamara Hrušvar,
Daniel Petrovič

Želim si, da tovarne ne bi tako zelo onesnaževale okolja. Otroci in odrasli bi bili tako bolj zdravi.

Mojca Gomilšek

V Sloveniji gozdovi izumirajo. Uničujejo jih tovarniški dim, izpušni plini, požari, škodljivci... Če ne bomo hitro nečesa storili, bo prihodnost naših gozdov slaba. Kaj pa naše zdravje?

Klemen Kozmus

Tudi na naši šoli skrbimo za red in čistočo. Vsak razred pobira smeti v svoji šolski okolici. Veliko pa je industrije, ki onesnažuje okolje. Rada bi zdravo živela.

Tanja Libenšek

Tudi kadilci onesnažujejo zrak.

Melita Pavlin

Moja domovina bi morala biti čista, ker je tako lepa.

Estra Pezamovski
Zbrali člani novinarskega krožka
OŠ J. Dalmatin Krško

MONIKA IMA ŠKARJE — VI DAJTE PLATNO

Dober mesec je tega, kar je v nekdanji trgovini z avtomobilskimi deli v Brestanici začel delovati krojaški salon Monike GRAŠOVEC.

Monika je pred prihodom v Brestanico delala kot šivilja na Madžarskem in tisti, ki jo poznajo od prej, vedo povedati, da je bila zelo uspešna pri ustvarjanju lastnih kreacij ter znala z...anje vedno poiskati tudi najustreznejše blago. Tako je tudi v brestaniškem salonu v času priprav na odprtje delavnice pripravila »na zalogo« nekaj modelov iz jeansa, ki sedaj čakajo na kupce. Veliko pozornost namenja snovanju oblek za nosečnice, sicer pa pravi, da sprejema naročila za kostime, obleke, krila, bluze, skratka, za vsa ženska oblačila.

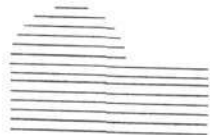
Naš glas se sicer ne ukvarja z modo, a v prid razvoju drobnega gospodarstva in lažjemu začetku dela v brestaniški delavnici smo sklenili, da objavimo nekaj posnetkov Monikine mini modne revije.

Krojaški salon Monike Grašovec v Brestanici je odprt ob delovnikih med 9. in 16. uro, ob sobotah pa med 9. in 12. uro.

(Foto: Miranda BODORY)

BILTEN**NEK****MISIJA ASSET V KRŠKEM**

Od 24. 11. do 5. 12. 1986 je v NE Krško na obisku misija ASSET Mednarodne agencije za atomsko energijo (IAEA). Mednarodna agencija za atomsko energijo je specializirana agencija Združenih narodov z nalogo, da vzpodbuja mednarodno sodelovanje na področju mirne uporabe jedrske energije. V ta namen daje tehnično pomoč državam v razvoju na tem področju, med drugim tudi za varno obratovanje jedrskih naprav. Posebna vloga IAEA pa je, da nadzoruje izvajanje sporazuma o neširjenju jedrskega orožja. Ta sporazum je leta 1973 podpisala tudi Jugoslavija.

Po sporazumu med vlado SFRJ in Mednarodno agencijo za atomsko energijo iz leta 1974 je NE Krško projekt agencije in agencija lahko nadzira varno obratovanje NE Krško.

Nuklearna elektrarna Krško je bila deležna tehnične pomoči IAEA že od izbire in raziskav lokacije preko vseh faz graditve elektrarne do obratovanja. V ta namen je NEK obiskalo 11 strokovnih misij IAEA kot pomoč pri posameznih fazah graditve in za ocenitev varnosti obratovanja elektrarne. Poleg misij je IAEA dajala tudi pomoč v ekspertih, ki so pomagali raznim organizacijam, sodelujočim pri projektu NE Krško.

V letu 1984 je v NEK delala agencijska misija OSART — skupina za analizo varnosti obratovanja, ki jo je IAEA ustanovila po zgledu ameriškega Inštituta za jedrsko energijo (INPO). NEK je bila druga jedrska elektrarna v svetu, ki jo je analizirala omenjena misija. OSART je dal vrsto sugestij za izboljšanje obratovanja, v glavnem pa je zelo pozitivno ocenil varnost v NE Krško. Do danes je misija OSART obiskala že vrsto elektrarn v deželah v razvoju kakor tudi v razvitih zahodnoevropskih državah (ZR Nemčija, Švedska, Nizozemska itd.). V dveh tovrstnih misijah OSART so sodelovali kot člani misije tudi strokovnjaki iz NE Krško.

V letošnjem letu IAEA organizira novo obliko strokovne pomoči državam članicam, ki jo imenuje ASSET — skupina za analizo ob-

Konec novembra se je v krški občini mudila delegacija RKSZDL Slovenije pod vodstvom predsednika Jožeta Smoleta. Med drugimi so obiskali tudi NE Krško in se pogovarjali z vodstvom DO ter predstavniki DPO v njej. (Foto: Miran Pribožič — Bilten NEK, nov. 1986)

Na slavnostnem zboru delavcev NEK bodo za 10 let dela v NEK prejeli zlato značko naslednji delavci: Franc Sajko, Josip Šilović, Slavko Zgorelec, Jože Bogovčič, Angelca Sotošek, Franc Pribac, Rozalija Predanič, Rozalija Dobršek, Dunja Gradišar, Sonja Matica, Dalibor Bauer, Breda Sajko, Stanko Volčanjek, Stjepan Lugmer, Stanislav Planinc, Dubravka Gallič, Branka Kožnik, Milena Jagrič, Josip Drčec, Ciril Čepin, Boris Drnovšek, Draško Osterman, Marija Bračun, Milan Šarčević, Zora Obradović, Ivan Kic, Božena Saili, Ivanka Grabušič, Vilibald Derneković, Ivan Špiler, Zvonko Čuljak, Ana Arnautović, Dejan Preskar, Zlatko Andrioič, Anica Janković, Meri Ravbar, Stanislav Černelič, Zdenka Jakopina, Jože Kolman, Mario Baletin, Dubravko Šoštarič, Držislav M. Šutej.

ratovalnih dogodkov, pomembnih za varnost. Neuradno je IAEA januarja 1986 predlagala Jugoslaviji, da bi bila NE Krško prva jedrska elektrarna v svetu, katere obratovanje bi analizirala ta skupina. Jugoslavija je na to pristala in uradno zaprosila IAEA za tehnično pomoč ASSET.

Misija ASSET je skupina šestih strokovnjakov, ki imajo izkušnje iz analiz obratovalnih dogodkov. Pri delu misije bodo sodelovali tudi republiška inšpekcija za jedrsko varnost ter domači strokovnjaki. V skupini bo še opazovalec iz Italije, kjer je predvidena naslednja misija ASSET. Program misije ASSET je analiziranje obratovalnih dogodkov, kiso bili v NE Krško v letih 1983, 1984 in 1985.

Obratovalni dogodki so stanja elektrarne, ko pride do odpovedi opreme in ki v večini primerov povzročijo proženje avtomatske ugasnitve reaktorja. Pri teh stanjih ne pride do sproščanja radioaktivnosti v prostore same elektrarne ali v okolje. Taki dogodki so s projektom predvideni in po popravilu opreme

lahko elektrarna ponovno normalno obratuje.

Skupina ASSET bo podrobno proučila nekaj obratovalnih dogodkov, posebna pozornost pa bo posvečena enemu dogodku — odpovedi pomožnega transformatorja za zunanje napajanje elektrarne, ki se je zgodil decembra 1985. Ta dogodek je zanimiv predvsem zato, ker je vključil delo vseh tehničnih služb, obratovalnega in varnostnega komiteja v NE Krško: inšpekcije za jedrsko varnost, pooblaščenih strokovnih organizacij, strokovne komisije za jedrsko varnost in dispečerskih služb elektrogospodarstev SRS in SRH.

Strokovnjaki misije ASSET bodo po zaključku del v NE Krško izdelali poročilo, v katerem bodo poleg podrobne neodvisne analize obravnanih dogodkov tudi priporočila za nadaljnje izboljšanje obratovalne pripravljenosti. Glede na to, da je to prva tovrstna misija IAEA, se bo pred delom preverila tudi pripravljenost metodologija za analizo obratovalnih dogodkov, kar bo koristilo tako IAEA pri prihodnjih misijah kakor tudi službi za analizo obratovalnih dogodkov v NE Krško in republiški inšpekciji za jedrsko varnost.

Delavci, zaposleni v NE Krško, so 27. novembra proslavili dan svojega kolektiva z ustrežno slovesnostjo v DKD Edvarda Kardelja. Med slavnostna obeležja sodi tudi otvoritev razstave v informacijskem centru NEK, ki je dobil svoj prostor v dosedanji galeriji DKD Edvard Kardelj. Naši posnetki so nastali še med postavljanjem razstave.

Nikola Tesla

PLAKETE NIKOLA TESLA

Plaketo »Nikola Tesla«, ki jo podeljuje skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva v znak priznanja za dolgoletni prispevek pri delu in razvoju jugoslovanskega elektroenergetskega sistema, bosta prejela

*Janez Dular za leto 1985 in
Ivan Medvedec za leto 1986.*

zlato značko Skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva kot znak posebnega priznanja za dosežene uspehe pri delu, proizvodnji in vzdrževanju visoke obratovalne pripravljenosti elektroenergetskih zmogljivosti, pa bodo prejeli

*Martin Milan in Krešimir Skupnjak za leto 1986,
Branka Kužnik in Dalibor Bauer za leto 1985.*

TUDI MI SMO ZA MIR

Učenci 2.b razreda OŠ »Jurij Dalmatin« Krško smo v okviru mirovnega mitinga, ki smo ga na šoli pripravili v počastitev mednarodnega leta miru, med drugim razmišljali tudi o miru in vojni. Nekaj naših misli:

Janja: Tudi pri nas je bila vojna. Umrlo je veliko nedolžnih ljudi. Bilo je zelo hudo.

Danijel: Želim, da na svetu ne bi bilo več vojn.

Milena: Želim, da bi bil svet miren in svoboden.

Sonja, Mojca, Aleš, Vanja, Marinka, Miško: Vsi si želimo mir in svobodo.

Igor, Karli, Mitja, Ranko, Tadej, Marko, Matej, Patricija: Če bo tako, nam bo vsem na svetu lepo.

Andrej, Miha: Svoboda je kot veliko srce. Radi imamo svobodo. Lahko se igramo in mirno živimo.

Zvonimir, Andreja: Mi smo srečni, ker živimo v miru in svobodi. Naj bo po vsem svetu mir!

Maja, Darja, Zinka, Bojana: Svoboda je najlepša. Zdravje je največje bogastvo. Vsi ljudje na svetu naj bodo zdravi.

Robi: Tudi v miru bi morali drugače skrbeti za čistočo.

Helena: Jaz hočem, da bi imele vse tovarne čistilne naprave. Tudi jaz hočem biti zdrava.

Mario: Naravo moramo očistiti ter čuvati potoke in gozdove.

NA KRATKO O PROIZVODNJI NOVOLESOVIH TOZDOV V KRŠKI OBČINI TOZD Bor

Fizična proizvodnja je kar 80% večja kot v lanskem letu, letni plan proizvodnje in izvoza je dosežen v obdobju I.—IX. z indeksom 94.

V prvi polovici leta so se v TOZD bavili predvsem s problemi površinske obdelave miznega programa, kar jih je tudi močno oviralo pri doseganju planov, doseženi proizvodni rezultati v zadnjih mesecih pa potrjujejo, da so velik del problemov v zvezi s površinsko obdelavo v TOZD že rešili, zato upravičeno pričakujejo, da bodo tudi v bodoče proizvodni plani visoko realizirani.

Kot odgovor na različna tolmačenja v TOZD, v DO in v širši družbeni skupnosti o doseženih rezultatih v TOZD BOR lahko rečemo, da se je proizvodnja stabilizirala in da v zadnjem času beležimo dobre proizvodne rezultate.

M - Agrokombinat

NAGRADE IN PRIZNANJA DELAVCEM

V petek, 28. novembra, je bilo tradicionalno srečanje delavcev, združenih kmetov in upokoencev M-Agrokombinata. Na slavnosti ob prazniku kolektiva so podelili jubilejne nagrade in posebna priznanja.

Nagrade za 10 let delovne dobe je prejelo 33 delavcev. Nagrade za 20 let dela so dobili Jože Brudar, Drago Dundovič, Jelka Lipoglavšek, Betka Lončar, Martin Stipič, Marica Zorko, Zdenka Volčanjk, Marija Sintič, Jože Grafc in Martin Kučič, za 30 let dela pa Slavko Kiler, Jože Olovec, Ivan Planinc, Marija Žulič in Konrad Zupančič.

Plaketi sta prejela Ivan Kozole in Metka Markl, priznanja pa Vinko Pernar, Sonja Tomažin, Vera Arh, Anton Koren, Franc Gorenc, Franc Colarič, Jožica Kuhar, Cvetka Potokar, Tone Kodrič (kooperant), Ciril Škedelj (Dobrava), Anton Hafner (Gunte), Ivan Dimc (Gmajna), Jadranka Milat in Vera Rožman.

20 delavcev je dobilo pohvale: Jože Matjašič, Marjana Košir, Marjana Čurič, Drago Krevelj, Rajko Kodrič, Marjan Flis, Jože Zorko, Tine Menič, Jože Menič, Vinko Škulj, Anton Pribožič, Anica Jankovič, Muharem Jusić, Gerta Oren, Jože Štefanič, Ivan Mlakar, Drago Pisek, Rudi Draksler, Marica Vrščaj in Veronika Rostohar.

uniles

novoles
glasilo delovne organizacije

TOZD Sigmat

Dosežena proizvodnja je sicer višja kot v enakem obdobju lanskega leta, toda bistveno nižja, kot jo predvideva plan. Vzrok je jasen — namerno zmanjševanje proizvodnje zaradi premajhne prodaje. Proizvodnja na zalogo je namreč nesmiselna zaradi visokih stroškov obresti. V zadnjih mesecih temelji proizvodnja v TOZD predvsem na zunanji kooperaciji.

TOZD Lipa

Proizvodnja struženih in kopiranih elementov je v letošnjem letu potekala brez večjih težav, kar se odraža tudi v realizirani proizvodnji, ki je nad dinamiko letnega plana. V drugi polovici leta pa je v TOZD stekla tudi proizvodnja briketov iz lesnih ostankov.

Glasiło Novoles, nov. 1986

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI DOLENJA VAS

KRAJAN

Številka: 39
Datum: 27.11.1986

Ni dolgo tega, kar so podobo lepo urejene stavbe otroškega vrtca v Dolenji vasi kazili ostanki gospodarskih poslopij nekdanje domačije. Iz ostankov je nastal kup gradbenega materiala, ki ga bodo samo še prekrili s peskom in zemljo in otroci, varovanci vrtca, bodo dobili še eno igralo, ki bo pozimi omogočilo celo sankanje in varne prve korake na smučeh!

KS DOLENJA VAS: CESTA NA LIBNO

Libna (354 m nadomske višine), hrib na levi strani reke Save, je bila vedno prijetna izletniška točka, zato so člani lovske družine Videm tudi postavili svoj dom na vrhu, bližju cerkvice sv. Marjete. Za prebivalce tega območja in lastnike vinogradov na pobočjih Libne pa je pot do domačij in hramov vedno predstavljala problem, saj je cesto

razrilo vsako večje deževje. Toliko bolj je torej razumljivo veselje vseh, ki so kakorkoli vezani na to cesto, ob letošnjem prazniku republike, ki so ga počastili s slovesnim rezanjem traku na novi asfaltni prevleki libenske ceste. Tako je to kmetijsko in turistično območje (z vrha Libne se odpira pogled na Krško in Krško polje) dobilo tudi zadnje izmed dobrin civilizacije - cestno povezavo s svetom. Trasa je dolga skoraj 2 kilometra, terjala pa je preko dve stari milijardi denarja, ki so ga zbrali s pomočjo organizacij združenega dela v krški občini in s samopriskevkom. Kmetje s tega območja so prispevali po 20 starih milijonov, zaposleni, ki se po tej cesti vozijo na delo, po en netto OD, lastniki parcel, ki uporabljajo to cesto, pa po en lanski povprečni OD. Seveda so se vsi lastniki obcestnih parcel odpovedali morebitnim odškodninskim zahtevkom, družno pa so vsi prizadeti opravili še nemalo prostovoljnega dela. Slavnostni govornik na proslavi vrh Libne, predsednik sveta KS Dolenja vas, Branko Vodopivec, je v svojem nagovoru poudaril, da je to le eden izmed letošnjih dosežkov krajevne skupnosti in da je bil "... sleherni uspeh dosežen s sodelovanjem neposrednih koristnikov in širše družbene skupnosti. Torej, ko danes slavimo odprtje asfaltirane ceste na Libno, je prav, da naštemjem vsaj na kratko še ostala javna dela v tem letu.

- Nova asfaltna povezava čez strugo od železniške postaje Libna do Spodnjega Starega grada.
- Asfaltna povezava lokalne ceste skozi Spodnji Stari grad s cesto za NEK in dalje za Krško.
- Razširili smo cesto na Libno nad Sloko cesto in tako zagotovili varnejšo vožnjo.
- Nova soseska Pod goro v Dolenji vasi je asfaltirala svojo ulico.
- Postavili smo 4. utico avtobusnega postajališča, in sicer na Klakah v Dolenji vasi.
- Po dolgi in dragi ter naporni akciji smo v naši KS dobili preko 120 novih telefonskih priključkov.
- Letos smo opravili še zaključna dela zunanje ureditve otroškega vrtca v Dolenji vasi. Otroški vrtec se je financiral iz krajevnega samopriskevka, ki še teče.
- Športno društvo Dolenja vas je dokončalo igrišče v Sp. Starem gradu.

Zatorej naj ne bo današnje praznovanje namenjeno le cesti na Libno, temveč še naštetim delovnim uspehom. Ko analiziramo doseženo, razmišljamo in načrtujemo nove akcije. Tako se v KS Dolenja vas pripravljamo na 2. krajevni samopriskevok, za kar imamo v razpravi naslednji delovni program:

- Zaporni sloj asfaltiranih krajevnih cest, ki kažejo že na katastrofalen razpad.

Asfaltni trak na vrhu Libne, prav do lovskega doma videmske lovske družine

- Javna razsvetljava vasi v KS. Že iz leta 1980 imamo projekte, vendar vidimo edino možnost financiranja v samopriskevku.
- Obnova Doma gasilcev, ki je hkrati naš skupni dom. V letu 1987 stoji gasilsko društvo Dolenja vas pred pomembnim jubilejem - 60-letnico obstoja. Zato bo morala tudi KS priskočiti na pomoč.
- Regionalna cesta, ki poteka skozi zgoščeni naselji Dolenja vas in Stari grad, je vedno bolj obremenjena s prometom in tako nevarna za pešce. Zato je nujna izgradnja pločnikov.

Za dolgoročno reševanje medmestnega prometa med Krškimi in Brežicami imamo že danes znane idealne rešitve. Upajmo, da bodo načrtovalci in gospodarstveniki zaznali uporabnost odpadnega pepela iz TCP »Djuro Salaj« in ga s pridom uporabili za spodnji ustroj trase. Tako bi na cenen način prišli celo predčasno do medmestne povezave, hkrati pa rešili naselja prometne nevarnosti.

Vendar še dolgone bo vse ponarejeno in čaka na preudarne odločitve in pridne roke.

Toda, dragi krajanj, računamo še v bodoče na plodno sodelovanje in samoodrekanje, vse le z eno samo željo, da uresničujemo naš boljši jutri.

Seveda, pomoč krajanov še zdaleč ni in ne bo zadostala za pokritje vseh potreb v KS. Zato je prav, da povemo, da je za realizacijo sleherne večje akcije priskočijo na pomoč združeno delo občine Krško, kjer združijo delo številni naši krajanj.

S tega mesta se v imenu vseh krajanov KS Dolenja vas zahvaljujem združenemu delu občine Krško za izdatno pomoč pri realizaciji naših planov..."

BRONASTI ZNAK OF OB ZAKLJUČKU DEL

"Običaj je, da podeljujemo priznanja Osvobodilne fronte ob 27. aprilu," je kakor v opravičilo dejal Jože Sotelšek, predsednik KK SZDL Dolenja vas, "a tokrat smo name-noma počakali na zaključek tako pomembnega dela, saj jih tako lahko še bolj slovesno in s ponosom podelimo najbolj zaslužnim krajanom.

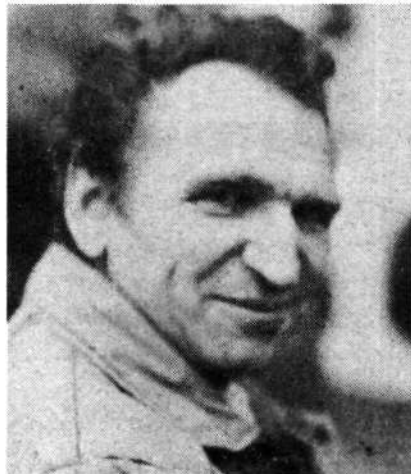
Na razširjeni seji predsedstva krajevne konference SZ DL Dolenja vas smo v aprilu tega leta soglasno skle-nili, da "bronaste znake Osvobodilne fronte slovenske-ga naroda" podelimo:

1. SLAVKU MOLANU iz Dolenje vasi - za dolgoletno družbenopolitično aktivnost v naši krajevni skupnosti in še posebej za njegove zasluge pri zagotovitvi res lepih prostorov našega otroškega vrtca;
2. BRANKU VODOPIVCU iz Dolenje vasi - za dolgoletno družbenopolitično delo v naši krajevni skupnosti, za odgovorno izvrševanje številnih zadolžitav v krajevni samoupravi, za njegovo dolgoletno predano delovanje v gasilskem društvu in še posebej za zasluge, ki jih ima za pridobitev, ki smo jo prav danes izročili njenemu namenu;
3. ANICI GERJEVIČ iz Pesjega - za njeno dolgoletno družbenopolitično delo in še posebej za njen prispevek k uspešnem delovanju krajevnega odbora Rdečega križa ter društva prijateljev mladine;
4. ZVONKU LAPUHU iz Spodnjega Starega grada - za uspešno organizacijsko in drugo delo na področju razvoja krajevnega telefonskega omrežja;
5. ŠPORTNEMU DRUŠTVU DOLENJA VAS - za uspešne športno-rekreacijske dejavnosti v krajevni skupnosti, in še posebej za uspehe pri zagotavljanju za to dejavnost potrebnih površin ter zasluge za povezovanje in pravilno usmerjanje prostočasnih aktivnosti naše mladine.

Vsem odlikovancem naj še enkrat izrečem naše skupne iskrene čestitke z željo, da bi jim bili bronasi znaki Osvobodilne fronte slovenskega naroda vodilo na nadaljevanje njihovega prizadevnega dela v prid naši krajevni skupnosti in s tem širši družbeni skupnosti!"

Priznanja sta podelila predsednik KK SZDL, Jože Sotelšek, in predsednik skupščine KS Dolenja vas, Janez Volčanšek.

Skupna strokovna služba SIS

Po ugotovitvi družbenega pravobranilca samoupravljanja, ki je obvestil vse prizadete strani o tem, da je problematika v zvezi z zavlačevanjem ustanovitve skupnih strokovnih služb SIS zrela za poseg družbenopolitične skupnosti, je delo na tem področju ponovno steklo.

Sredi novembra se je sestalo razširjeno predsedstvo SO Krško. Iz zapisnika te seje lahko razberemo, da je v svojem uvodnem nagovoru sklicatelj seje, predsednik SO Krško, Zoran Šoln, poudaril namen srečanja: pospešitev in zaključek dejavnosti za združitev strokovnih služb SIS družbenih dejavnosti. Pospešena aktivnost da je potrebna tudi zaradi dopisa družbenega pravobranilca samoupravljanja, v katerem ta izrecno poudarja nezakonitost sedanje organiziranosti strokovne službe občinske zdravstvene skupnosti in ji postavlja roke, da to organiziranost uskladi z zakonskimi določili.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja je tudi poudaril, da so sklep o združitvi svojih strokovnih služb v enotno - samostojno - sprejele skupščine vseh SIS, zato je delavci teh služb o tem sploh ne odločajo. Zakonske določbe ne predvidevajo posebnih strokovnih služb za posamezne SIS. Tudi zato zahtevajo razmere v naši občini poseg družbene skupnosti v to problematiko. Povedal je tudi, da so skupne strokovne službe že organizirane v sevniški in brežiški občini in da so njihove izkušnje pri delu dobre.

Dosedanje delo komisije za reorganizacijo skupnih strokovnih služb je zastalo zaradi pripomb, ki jih je tik pred dokončnim pristankom imela strokovna služba občinske zdravstvene skupnosti. Zato so udeleženci seje menili, da mora skupščina OZS ponovno zadolžiti svojo strokovno službo, da se tvorno in odgovorno vključi v delo komisije, da bi bili samoupravni splošni akti in drugi akti sprejemljivi za vse. Tudi organizacijska shema

skupnih strokovnih služb mora biti do te mere strokovno utemeljena, da bo sprejemljiva za vse.

Iz besed predsednika komisije za reorganizacijo skupnih strokovnih služb SIS, Eda Zajelšnika, smo na seji razbrali, da bi se število zaposlenih v skupni strokovni službi SIS družbenih dejavnosti povečalo samo za dva: vodjo služb in analitika, ki ga službe že itak zelo pogrešajo. Pridobitev pa bi bila tudi v tem, da bi do strokovne-politične delovne moči prišle tudi SIS, ki je doslej niso imele (npr. raziskovalna). S sprostitev oz. prehodom nekaterih nalog od dosedanjih delavcev na vodjo in analitika SSS bi lahko ti prevzeli še nekaj dodatnih obremenitev, t.j. skrb še za nujne posle po ene SIS.

Ravno tako bo treba, so menili udeleženci seje, razjasniti dokončno naziv za poklicne delavce posameznih SIS, ker med nazivi tajnik, strokovni tajnik, strokovni delavec .. obstaja razlika, opredeljena z zakonom, ki nosi s seboj tudi določene obveznosti in pravice na področju materialnega poslovanja.

Po razpravi je predsedujoči, predsednik SO Krško, tovariš Zoran Šoln, predložil v sprejem naslednja STALIŠČA IN SKLEPE:

1. Predlog za organizacijo enotnih (samostojnih) skupnih služb SIS družbenih dejavnosti ostaja še naprej edino veljaven.
2. Komisija za reorganizacijo skupnih služb naj svoje delo pospešeno nadaljuje, strokovno pomoč (če je potrebna), pa naj ji nudi občinski komite za družbene dejavnosti pri IS SO Krško.
3. Delo komisije naj poteka tako, da bo med vsemi prizadetimi strokovnimi službami prišlo do dokončnega soglasja tako o obeh samoupravnih splošnih aktih kot o aktu o sistematizaciji z razvidom del in nalog.
4. Hkrati je treba nakazati dokončne prostorske rešitve z osnovnim vodilom, da morajo biti skupne službe tudi prostorsko skupaj.
5. Takoj je treba pričeti iskati možne kandidate za vršilca dolžnosti vodje skupnih strokovnih služb.
6. Vse našete aktivnosti naj potekajo tako, da bodo lahko skupščine SIS družbenih dejavnosti že do konca 1986. leta sprejele samoupravni sporazum o ustanovitvi skupne strokovne službe.
7. Komisija naj o izpolnjevanju današnjih sklepov (oziroma o morebitnih izvedbenih zastojih) sproti poroča predsedstvu SO Krško oziroma Občinskemu komiteju za družbene dejavnosti.
8. Do reorganizacije - združitve strokovnih služb SIS družbenih dejavnosti naj bi prišlo s 1.1.1987, ne glede na to, ali bodo dotlej zagotovljeni tudi skupni prostori.

PLESNE VAJE ZA ODRASLE

Že davno napovedane plesne vaje za odrasle so se pričele v torek, 2. decembra v DKD Edvarda Kardelja. Vodi jih dipl. inž. Andrej Krajnc iz Novega mesta. Program vaj je kombinacija začetnega in nadaljevalnega tečaja. Poteka ob različnih dnevih, obsega pa desetkrat po dve šolski uri. Cena za posameznega udeleženca je 2500 din.

Interesenti lahko podrobnejše informacije poiščejo v DD E. Kardelja.

IZ NAŠIH KRAJEV

Servis v Krškem na dobrem glasu

Odkar servis deluje v okviru DO Zastava avto, dosega velike uspehe — Dobra založenost z rezervnimi deli

KRŠKO, 26. novembra — Odkar deluje zadnji dve leti krški servis v okviru delovne organizacije Zastava avto, v 40-članskem kolektivu ni več nekdanjih nemirov, negotovanja in upravičenih pritožb, kaj šele ustavitve dela. Servis in trgovina uspešno poslujeta, kar pripisujejo zlasti usposobljenim delavcem in boljši organizaciji, utrdila pa se je tudi pripadnost kolektivu.

Po besedah Rudija Kadivnika, vodje enote Zastava avta v Krškem, so na to vplivali seveda spodbudnejši osebni dohodki, zmanjšali so število režijskih delavcev, predvsem pa so z njihovim delom vse bolj zadovoljne tudi stranke. Ob naraščajočem prometu je kar polovica voznikov, ki redno prihajajo v Krško, iz sosednje Hrvaške, celo iz Zagreba. Dober glas se kaj hitro razširi, mnogim pa je že tako znano, da so v Krškem odlično založeni z rezervnimi deli, da so opremljeni z vsemi potrebnimi napravami za dobro servisiranje in da imajo z mnogimi delovnimi organizacijami že pogodbe za hitro pomoč na cesti in popravilo vozila v najkrajšem možnem času. Pogosto ga opravlja že ekipa, ki gre na teren takoj potem, ko jo stranka pokliče. Delavci Zastava avta Krško pri tem celo menijo, da nimajo pretirano visokih cen.

INNNNNNNNNNNNNNNNNNNNNNN

ZA KOŠČEK KRUHA

Na milijone in milijone ljudi živi na našem planetu. Nekateri uživajo ob dobrem delu, zaslužku, dobri hrani in zabavah. Marsikdo pa bi žrtvoval vse, kar ima, samo zato, da bi dobil košček kruha.

Koliko kilogramov kruha gre vsak dan v smeti! Koliko denarja gre za neumno oboroževalno tekmo! Ko bi ves ta denar zbrali, prav gotovo ne bi ljudje v zaostalih državah umirali od glada.

V spominu mi je ostal plakat s šolske oglasne deske. Črnska deklica nezaupljivo in z žalostnimi očmi gleda v svet in na življenje, ki je zanjo samo trpljenje in pomanjkanje. Ko sem jo gledala, se mi je zdelo, da nas roti, naj vendar poskušamo pomagati. Pomagati, da! Toda kako?

Nepremišljeno in prevzetno ravnamo s hrano. Ni nam mar, če vržemo kos kruha, sadja ali celo mesa. Vse premalo se zavedamo, da bi s tem morda rešili vsaj eno življenje v Afriki, Aziji ali pa kje drugje. Ne pomislimo, da so tam otroci kakor mi, ki bi se radi igrali, hodili v šole in se veselili življenja. Na žalost ti otroci prehitro spoznajo krutosti sveta.

Želim, da pomoč lačnim ne bi ostala samo pri besedah. Samo en človek nič ne predstavlja v tem velikem mravljišču. Ko bi v svetu prevladal razum in bi se prenehale nesmiselne oboroževalne tekme, bi lakoto s skupnimi močmi zlahka premagali.

Še in še bi človek lahko razmišljal o lakoti. Vendar od razmišljanja ni bil še nihče sit!

Urška Stapšak, 8.b
OŠ Jurij Dalmatin Krško

Da bi ohranili sloves, načrtujejo še v tem srednjeročnem obdobju nekatere novosti, medtem pa so se že usposobili in opremili za zaščito avtomobilov. Ker imajo rezerviranega dovolj prostora, bodo uvedli sistem prodaje in nakupa — staro za novo, prodajali še tovor na vozila zastava ter v Krškem postavili salon avtomobilov.

VLADO PODGORŠEK

INNNNNNNNNNNNNNNNNNNNNNN

MIROVNI MITING

Koliko različnih akcij je bilo v letošnjem mednarodnem letu miru že namenjenih splošnemu miru v svetu! Ali pa jim bodo vele-sile, ki ga kalijo, znale prisluhniti?

Tudi naš pionirski odred je pripravil mirovni miting, na katerem smo predvsem literarno in likovno ustvarjali na temo o miru, prijateljstvu in zdravem okolju. Aktivnosti so potekale v več skupinah. Mladi literati so se predstavili z branjem svojih prispevkov, likovniki so naredili več skupinskih slik, člani kluba OZN so pripravili svoj program, nekaj učenk osmega razreda pa se je lotilo izdelave lutk, vizitk in različnih okrasnih predmetov. Izdelovale so iz volne, blaga, vrvice, žice, papirja in ličkanja. Najbolj posrečene so bile majhne lutke, ki so predstavljale vse narode sveta (zamorke, Kitajček, Japonka...), pa vizitke s podobami iz vrvice, košarice iz kartona in ikebane iz drevesnih korenin. Ti in nekateri likovni izdelki so bili razstavljeni v izložbenih oknih Zavarovalnice Triglav.

Katja Šulc in Urška Ganc, 8.c
OŠ Jurij Dalmatin Krško

V Kovinarski poslujejo bolj uspešno

Po ukrepu varstva so v tej delovni organizaciji dobili dovolj dela

KRŠKO, 24. novembra — Po petdesetih dneh, odkar je bil uveden začasni ukrep družbenega varstva, v Kovinarski Krško že ugotavljajo prve premike na boljše. To so med drugim ugotovili na skupni seji predsedstva občinske konference ZK in sindikata s svojim članstvom v Kovinarski in pozvali vse zaposlene k še bolj zavzetemu delu. Nadvse pomemben je pri urejanju zadev prispevek sozoda Združena podjetja strojegradnje, katerega član je tudi Kovinarska.

Vsešlabosti — zlasti kar zadeva nedokonan proizvodni program, prodajo, kadrovske zagate, izpad del pri Luko Koper — in izgube seveda ni mogoče odpraviti čez noč in začasni kolektivni poslovodni odbor išče tudi trenutne rešitve, ugotavlja stare nepravilnosti — služba družbenega knjigovodstva je, denimo, ugotovila, da je Kovinarska negativno poslovala že leta 1985 — ter znova uvaja delovanje trga. Ta hip pa je seveda najpomembnejše, da je zagotovil dovolj dela do konca leta, dotlej pa naj bi rešili tudi problematiko v zvezi z Luko Koper, s katero bi kazalo utrditi dolgoročneje sodelovanje.

Nič manj spodbudno ni, da so prejšnji mesec v Kovinarski že poslovali pozitivno in da bodo do konca februarja prihodnje leto že sprejeli sanacijski program. Po besedah Vinka Trafela, predsednika začasnega KPO, bodo k delu pritegnili najpomembnejše zunanje strokovnjake, da bi zagotovili finančno sanacijo, pravo organiziranost ter prihodnjo programsko usmeritev, torej trajno rešitev Kovinarske.

Pri tem računajo v Kovinarski — ki ima po mnenju mnogih dobre delavce in tržno zanimivo proizvode — na nadaljnjo podporo celotne občinske skupnosti, predvsem pa na neposredno pomoč domačega gospodarstva, združenih podjetij strojegradnje in posavske banke. Komunisti in sindikalni delavci Kovinarske so podprli razvojno usmeritev, ki jo ponuja začasni KPO, zlasti tisti del, ki zadeva tehnološko prenovo delovne organizacije. Hkrati so zahtevali zmanjšanje administracije, natančne odgovore na vprašanja in sprotne podatke o poslovanju, predvsem pa postavitev najboljših delavcev na odgovorna mesta. Na podobnih akcijskih konferencah se bodo poslej redno sestajali.

VLADO PODGORŠEK

Delo, torek, 25. novembra 1986

Vinko TRAFELA, predsednik začasnega kolegijskega poslovodnega organa v DO Kovinarska.

(foto: dokumentacija INDOK centra)

ZAKONSKE MOŽNOSTI ZA FINANCIRANJE OBJEKTOV V DRUŽBENIH DEJAVNOSTIH IN OCENA VREDNOSTI INVESTICIJE

ZA

SAMOPRISPEVEK

ZGRADIMO SI NOV ZDRAVSTVENI DOM

Za financiranje objektov družbenih dejavnosti, tako tudi za Zdravstveni dom in Lekarno Krško, sta po veljavni zakonodaji možna dva večja vira, in sicer:

1. Združevanje sredstev iz čistega dohodka samoupravnih organizacij in skupnosti: bruto osebni dohodek je le osnova za izračun višine obveznosti po dogovorjenem združevanju sredstev na osnovi samoupravnega sporazuma. To je bistvena sprememba dosedanjega načina financiranja investicij v gospodarstvu, saj se tako sredstva ne zbirajo več iz redne prispevne stopnje, ampak se namensko izločijo iz čistega dohodka po zaključnem računu. Po sklenjenem samoupravnem sporazumu za združevanje sredstev v obdobju 1986—1990 so delavci letos prvič izločili sredstva za te naložbe po zaključnem računu iz ustvarjenega čistega dohodka v letu 1985.

Od zasebnih obrtnih dejavnosti se združujejo sredstva delovnih ljudi, ki s samostojnim delom in delovnimi sredstvi v lasti občanov opravljajo obrtno ali drugo gospodarsko dejavnost, iz dohodka po vsakoletnem obračunu (osnova za izračun višine obveznosti pa je bruto osebni dohodek obrtnika in pri njem zaposlenih delavcev).

2. Samoprispevek delovnih ljudi in občanov.

Predvideno je petletno združevanje sredstev iz samoprispevka vseh delovnih ljudi in občanov občine Krško. Višina združevanja sredstev posameznih območij občine je različna — odvisna od vzajemnega koriščenja dejavnosti skupnega pomena.

Predvidena investicija novega zdravstvenega doma — naložba v objekt in pohištveni del opreme predstavlja vrednost 1.700.000.000.— din, investicija za izgradnjo lekarne pa znaša 180.000.000.— din.

Po sedanjih ocenah bi z združevanjem sredstev samoupravnih organizacij in skupnosti iz čistega dohodka in z neposredno svobodno menjavo dela združili tri četrtine potrebnih sredstev, dobro desetino vseh sredstev bi združili s samoprispevkom delovnih ljudi in občanov, ostalo pa bi dobili iz že naštetih virov in drugi sovlaganji.

Ob sprejemanju delitve čistega dohodka po zaključnih računih za leto 1985 so delavci v samoupravnih organizacijah in skupnostih letos prvič izločili sredstva, po sprejetem Samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za investicije Samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v občini Krško za obdobje 1986—1990.

Pri višini prispevka občanov iz posameznih območij za gradnjo Zdravstvenega doma izhajamo iz:

1. strokovnih dejavnosti skupnega pomena,
2. upoštevanja obstoječih kapacitet Zdravstvene postaje Senovo in Zdravstvene postaje Kostanjevica,
3. potrebe, da moramo za prebivalce desetih krajevnih skupnosti, ki gravirajo v Krško, zgraditi prostorske kapacitete za dejavnosti zdravstvene postaje in za dejavnosti skupnega pomena,
4. števila prebivalcev posameznega območja za izračun deleža v strokovnih dejavnostih skupnega pomena,
5. zaposlenih delavcev, ki opravljajo strokovne storitve ločeno za zdravstvene postaje in za strokovne dejavnosti skupnega pomena.

Pri tem smo vrednotili kadre na osnovi Samoupravnega sporazuma o enotnem seznamu zdravstvenih storitev v SR Sloveniji; po tem samoupravnem sporazumu so zdravstvene storitve vrednotene s točkami po zdravstvenih delavcih.

Vrednotenje celotnega programa osnovnega zdravstvenega varstva, izraženo v točkah, kaže, da odpade od skupnega števila 1.775.824 točk na dejavnosti skupnega pomena 565.308 točk.

Dejavnosti skupnega pomena za vse občane občine Krško predstavljajo tako eno tretjino (31,83%) celotnega programa osnovnega zdravstvenega varstva v občini Krško.

Izhajamo iz vzajemnega koriščenja dejavnosti skupnega pomena, zato upoštevamo pri izračunu deležev posameznih območij število prebivalcev.

V skupnem številu 28941 prebivalcev predstavljajo posamezna območja naslednje deleže:

Območje	Delež
I. območje — krajevne skupnosti	57,9% vseh prebivalcev
Krško	
Leskovec	
Dolenja vas	
Zdole	
Gora	
Veliki Trn	
Raka	
Veliki Podlog	
Senuše	
Krško polje	

II. območje — krajevne skupnosti:

26,2% vseh prebivalcev

Senovo
Brestanica
Koprivnica
Rožno-Prekladol

III. območje — krajevne skupnosti:

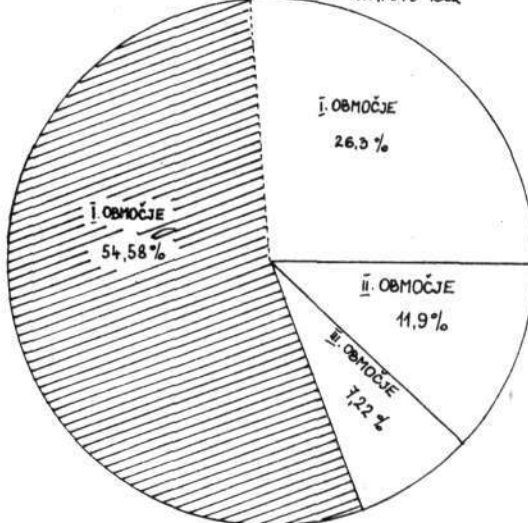
15,9% vseh prebivalcev

Kostanjevica
Podbočje

Prikaz razmejitve dejavnosti v grafikonih:

IZGRADNJA ZDRAVSTVENEGA DOMA ZA I., II. in III. OBMOČJE in ZDRAVSTVENE POSTAJE ZA I. OBMOČJE

OBSEG DEJAVNOSTI V CENTRALNEM OBJEKTU: 1.244.548 točk

LEGENDA:

- ZDRAVSTVENA POSTAJA
- ZDRAVSTVENI DOM

I. OBMOČJE OBSEGA:

- KS KRŠKO
- KS LESKOVEC
- KS DOL VAS
- KS ZDOLE
- KS GORA
- KS VEL. TRN
- KS RAKA
- KS VEL. PODLOG
- KS SENUŠE
- KS KRŠKO POLJE

PRIKAZ OBSTOJEČIH ZDRAVSTVENIH POSTAJ:

v KS SENOVO
359.654 točk

v KS KOSTANJEVICA
171.622 točk

II. OBMOČJE OBSEGA:

- KS SENOVO
- KS BRESTANICA
- KS KOPRIVNICA
- KS ROŽNO-PRESLADOL

III. OBMOČJE OBSEGA:

- KS KOSTANJEVICA
- KS PODBOČJE

Na osnovi deležev po številu prebivalcev razmejujemo 565.308 točk dejavnosti skupnega pomena na:

I. območje	327.313 točk
II. območje	148.111 točk
III. območje	89.884 točk

Ker je za I. območje zdravstveni dom hkrati zdravstvena postaja, dodajamo k 327.313 točkam skupnega pomena še 679.240 točk za prostorske kapacitete, ki jih zdravstveni dom

za navedenih 10 krajevnih skupnosti opravlja tudi v funkciji zdravstvene postaje, kar je skupaj 1.006.553 točk.

Osnova za obremenitev posameznih območij pri izgradnji novega Zdravstvenega doma Krško iz samoprispevka delovnih ljudi in občanov zajema pri I. območju točke za dejavnosti skupnega pomena in za dejavnosti zdravstvene postaje. Pri II. in III. območju pa

samo točke za dejavnosti skupnega pomena.

Tako izračunani deleži kažejo v skupnem številu 1.244.548 točk naslednjo razmejitev:

za I. območje	80.88% ali	1.006.553 točk
za II. območje	11.90% ali	148.111 točk
za III. območje	7.22% ali	98.884 točk

Deleže pri izgradnji Zdravstvenega doma prikazujemo v grafikonu, ki razmejuje v centralnem objektu obseg dejavnosti skupnega pomena od obsega dejavnosti zdravstvene postaje (za 10 krajevnih skupnosti).

V prvem strukturnem krogu vidimo, da si v Zdravstvenem domu občani iz I. območja zagotavljajo pogoje za svojo zdravstveno postajo s 54.58-odstotnim deležem in za dejavnosti skupnega pomena s 26.3%, torej so skupaj udeleženi z 80.88%.

Občani II. območja si zagotavljajo v Zdravstvenem domu strokovne dejavnosti skupnega pomena z 11.9-odstotnim deležem, dejavnosti zdravstvene postaje pa si zagotavljajo v Zdravstveni postaji Senovo, kar je prikazano v drugem strukturnem krogu.

Občani III. območja si zagotavljajo v Zdravstvenem domu strokovne dejavnosti skupnega pomena s 7.32-odstotnim deležem, medtem ko si strokovne dejavnosti zdravstvene postaje zadovoljujejo v Kostanjevici.

2. Izračun združevanja sredstev iz samoprispevka delovnih ljudi in občanov po posameznih območjih

Po finančni konstrukciji za izgradnjo Zdravstvenega doma in Lekarne Krško — iz Samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za investicije v SIS družbenih dejavnosti v občini Krško za obdobje 1986 — 1990 — je potrebno zbrati iz samoprispevka 250.000.000.— din v petih letih.

Iz izračunanih deležev po predhodno podani metodologiji odpade na:

I. območje	80.88% ali	202.200.000.— din
II. območje	11.90% ali	29.750.000.— din
III. območje	7.22% ali	18.050.000.— din

3. Izračun stopnje prispevka iz mase neto osebnih dohodkov delavcev posameznih območij

	Višina zbranih sredstev v petih letih —	Stopnja za združevanje sredstev od neto osebnih dohodkov
I. območje	202.200.000.—	1%
II. območje	29.750.000.—	0.35%
III. območje	18.050.000.—	0.30%

Predlog za uvedbo samoprispevka temelji na družbeno-političnih izhodiščih, ki opredeljujejo, da se v samoprispevek vključijo vsi delovni ljudje in občani občine Krško. Pri določitvi višine samoprispevka pa je potrebno upoštevati različen pristop do posameznih krajevnih območij.

Po prikazani metodologiji izračuna bi bila obremenitev za združevanje sredstev iz samoprispevka po posameznih območjih naslednja:

— za občane z lastnostjo delavca v združenem delu in zaposlene pri zasebnih delodajalcih: I. območje — 1%, II. območje — 0,35%, III. območje — 0,30% od neto osebnih dohodkov;

— lastnimi sredstvi opravljajo gospodarsko in poklicne dejavnosti in se jim ugotavlja dohodek: I. območje — 1%, II. območje — 0,35%, III. območje — 0,30% od zavarovalne osnove ter ostanka čistega dohodka (zmanjšano za prispevke in davke);

— za občane, ki z osebnim delom v lastnih sredstvi opravljajo gospodarsko in poklicne dejavnosti in so obdavčeni po povšalni letni osnovi, ter za zavezanca, obdavčene v povšalnem letnem znesku: I. območje — 1%, II. območje — 0,35%, III. območje — 0,30% od odmerjenega davka;

— za kmete, ki se ukvarjajo s kmetijsko proizvodnjo in se jim ugotavlja dohodek: I. območje — 1%, II. območje — 0,35%, III. območje — 0,30% od zavarovalne osnove in ostanka čistega dohodka (zmanjšano za prispevke in davke);

— za kmete, ki so obdavčeni od dohodka iz kmetijske dejavnosti, pa tudi po katastrskem dohodku: I. območje — 2%, II. območje — 1%, III. območje — 1% od katastrskega dohodka;

— za upokojene: I. območje — 1%, II. območje — 0,35%, III. območje — 0,30% od pokojnine.

Samoprispevek se ne plačuje od prejemkov iz socialnovarstvenih pomoči, od priznavalnin, od invalidnine in drugih prejemkov po predpisih o vojaških invalidih in civilnih invalidih vojne, od denarnega nadomestila za telesno okvaro, od dodatka za pomoč in postrežbo, od starostne pokojnine — priznane po zakonu o starostnem zavarovanju kmetov, od štipendij učencev in študentov ter od nagrad, ki jih prejema učenci in študenti na proizvodnem delu oziroma delovni praksi.

Samoprispevka ne plačujejo delavci, delovni ljudje in občani, katerih osebni dohodek ali pokojnina ne presega zneska 66% povprečnega izplačanega čistega OD na delavca v združenem delu in izplačane povprečne pokojnine v SRS v devetih mesecih preteklega leta (1986).

Samoprispevka na plačujejo delovni ljudje in občani, katerih letni katastrski dohodek negozdnih površin ne presega zneska, od katerega so oproščeni davka od dohodka iz kmetijske dejavnosti, in zavezanca, ki so sami ali njihovi družinski člani pokojninsko ali invalidsko zavarovani na podlagi dohodkov iz kmetijstva, če katastrski dohodek negozdnih zemljišč ne presega zneska, do katerega so oproščeni davka. Plačevanja samoprispevka so oproščeni tudi zavezanca iz višinskih krajev, kjer so proizvodni, ekonomski in prometni pogoji še posebno slabi. Ti zneski in kraji so določeni v odloku o davkih občanov krške občine.

V izjemnih primerih, ko bi plačevanje samoprispevka ogrozilo preživljanje zavezanca in njegove družine, lahko zavezanec zaprosi za oprostitev plačevanja. O teh zahtevkih odloči pristojni organ občinske skupnosti socialnega skrbstva — po postopku, določenem s SAS o uresničevanju socialnovarstvenih pravic (Uradni list SRS, št. 26/84). Postopek za uveljavitev oprostitve se lahko uvede tudi po uradni dolžnosti.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

»ZA VSE JE SVET DOVOLJ BOGAT«

*Vem, da svoboda
žrtve zahteva zase,
ali vendar človeka,
človeka mi je žal.*

(Desanka Maksimović)

»Ni je živali na svetu, ki bi se je človek moral bolj bati od človeka. Ljubiti morate ljudi, če jih hočete spremeniti!« V tej misli velikega moža je zajeta vsa boleča resnica človeštva...

Vojne, le vojne, umori, ugrabite in grozodejstva, ki bi morala biti v sramoto in opomin človeštvu. Tisoči in tisoči mrtvih — velikokrat le zaradi muh peščice voditeljev velikih! Fanatizem, terorizem, osvobodilna gibanja, ki kljub vsemu pozitivnemu značaju terjajo velike žrtve. Vse se vrta v začaranem krogu, sovraštvo kipi na vse strani in seje svoj morilski sad. V srcih je vžgana mržnja in pohlep po lastnih koristih. Kajti kdor hoče kaj dobrega storiti za človeštvo, se mora odpovedati vsemu, kar je le njemu v korist. Če bi voditelji tega sveta imeli to parolo pred očmi, bi življenje bilo zanesljivo lepše. Toda — oblast in moč — to je hrepenenje tiranov in zatiranih!

Kaj je mir? To slutim, vendar ne vem natančno, kajti rodila sem se v miru, grozot vojne nisem občutila. Mir je zame nekaj, česar bi moralo biti deležno vsako živo bitje pod soncem, da bi vsi ljudje živeli v bratstvu in slogi. Vem, da je to utopična ideja, kajti preveč je ljudi, ki imajo v sebi moč in željo po razdiranju in uničevanju, naslajevanju ob krvi in trpljenju, vendar upam, da bo ljubezen nekoč našla pot do src vseh ljudi in jih vžgala, da bodo vzplamela v žaru in se vnela za vse človeštvo. Takrat bo mogoče obveljalo to, o čemer je tudi Gregorčič razmišljal, ko je napisal:

»Za vse je svet dovolj bogat
in srečni vsi bi bili,
ko kruh delil bi z bratom brat
s prav srčnimi čutili.«

Maja Sunčič, 8.a
OŠ Jurij Dalmatin Krško

DKD Edvarda Kardelja Krško

**SPORED FILMSKIH
PREDSTAV
V DECEMBRU**

Torek, 9. 12. ob 19.30: POROČNA ZVEZA, ameriški.

Sreda, 10. 12. ob 18.00: HOJA V SENCI, francoski.

Četrtek, 11. 12. ob 18.00: BOTER, ameriški.

Petek, 12. 12. ob 18.00: BOTER, ameriški.

Sobota, 13. 12. ob 18.00: BOTER, ameriški.

Nedelja, 14. 12. ob 18.00: ČAS NEŽNOSTI, ameriški.

Torek, 16. 12. ob 19.30: ŠTIRJE LETNI ČASI, ameriški.

Sreda, 17. 12. ob 18.00: FANT IZ KLUBA FLAMINGO, ameriški.

Nedelja, 21. 12. ob 18.00: SPECIALNI AGENT, francosko-nemški.

Torek, 23. 12. ob 19.30: NOČNA IZMENA, ameriški.

Sreda, 24. 12. ob 18.00: BEG S PADMALOM, ameriški.

Nedelja, 28. 12. ob 18.00: POBESNELI MAX II., avstralski.

Ponedeljek, 29. 12. ob 18.00: POLICIJSKA AKADEMIJA, ameriški.

Torek, 30. 12. ob 18.00: POLICIJSKA AKADEMIJA, ameriški.

Spored novoletnih risank bo objavljen v programu dedka Mraza.

Protipožarna zaščita**MARSIKAJ BI SE DALO IZBOLJŠATI**

Občinski komite in svet za SLO sta obravnavala oceno požarnovarnostnega stanja v občini Krško. Statistični podatki sicer kažejo, da so razmere nekoliko boljše kot v prejšnjih letih, vendar je na tem področju še vrsta odprtih vprašanj.

1. Zagotoviti je treba sredstva za dopolnitev gasilske opreme za enote CZ. Le-te namreč v večini primerov uporabljajo opremo gasilskih društev. Kadar je potreben poseg GD, ostane enota CZ brez opreme.

2. Prav bi bilo, da bi bili člani GD, ki so v operativi, razporejeni tudi v civilno službo v enotah CZ za protipožarno zaščito. Tako bi bili manjši stroški izobraževanja in urjenja, uspešnost pa večja.

3. Dopolniti je treba ocene ogroženosti v organizacijah združenega dela ter podrobneje ugotoviti ogroženost gozdov (GG Brežice).

4. Občani, ki živijo v družbenih stanovanjih, ne kažejo zanimanja za

Sestrinska soba je obenem
slučilnica in čakalnica
za matere z dojenčki

protipožarno samozaščito, zato bi se bilo treba temeljito zavzeti za izboljšanje stanja na tem področju.

5. Da bi gasilske enote lahko čim hitreje ukrepale, je treba razširiti in utrditi dovozne poti do gospodarstev. To velja zlasti za hribovske kmetije. (Morda bi urejanje teh poti lahko vključili v program mladinskega prostovoljnega dela.)

6. Vodovodi imajo za potrebe požarne zaščite v naši občini večinoma premajhne zmogljivosti. Hidrantov je premalo, slabo so vzdrževani in neoznačeni ali celo prekriti z asfaltom. Dostopi do rek in bazenov niso urejeni razen pri TCP. Zato je nujno obnoviti vodovode, vzdrževati hidrantne naprave in urediti dostope do naravnih voda.

7. Imeti bi morali rezervno moštvo za občinsko enoto CZ za protipožarno zaščito. (40 ljudi, od tega 8 voznikov z izpitom kategorije C), ki bi delalo z opremo PGE Krško, saj nima dovolj kadra za daljše akcije z vso opremo.

8. Delavci PGE Krško so že večkrat zahtevali, naj družba sproti ocenjuje stroške in učinke njihovega dela ter na podlagi tega usmerja delo in razvoj PGE.

9. Načrtovati je treba ukrepe, zagotoviti sredstva in usposobiti ter razporediti kadre za posege ob nesrečah z nevarnimi snovmi. V OZD občine Krško je že precej instrumentov za kontrolo okolja in kemikalij, morali bi jih le združiti, dopolniti in dobro organizirati ekipo.

10. Natančno je treba določiti obveznosti PGE Krško in občinske enote CZ za protipožarno zaščito do Posavja.

11. Vse interventne službe bi morale združiti sredstva in nabaviti vozilo z opremo za izvajanje nujnih posegov med prevozom težkih ponesrečencev in bolnikov v bolnišnico. PGE bi zagotovila poklicnega voznika, Zdravstveni dom pa dežurnega zdravnika.

12. Za boljše delovanje protipožarne zaščite je nujno razviti tudi boljši sistem informiranja.